

Փ Ա Ր Ո Մ *Paros*

ISSUE 75 OCTOBER / ԹԻԻ 75 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2023

NEWSLETTER OF THE DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH OF AUSTRALIA & NEW ZEALAND

ԹԵՄԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիր., 1 Հոկտեմբեր – Աղօթք Արցախի համար

Հոկտեմբեր 1-ին Սուրբ Էջմիածնի մեջ տեղի պիտի ունենար երկար սպասուած Միւռնօրհները: Բարձրաշնորհ Տէր Հայկազուն Արք. Նաճարեան Առաջնորդ Հայրը արդէն իսկ Սուրբ Էջմիածին էր մասնակցելու Միւռնօրհներին: Աւստրալահայ ուխտաւորներ ալ պիտի ըլլային այնտեղ: Սակայն պատահեցաւ Արցախի աղէտը, եւ Միւռնօրհները յետաձգուեցաւ, յետաձգուեցաւ նաեւ թեմական կարգ մը ներկայացուցչուխտաւորներու ճամբորդութիւնը:

Վեհափառ հօր օրհնութեամբ եւ Հոգևոր Գերագոյն Խորհուրդի որոշումով, Հոկտեմբեր 1-ը նշանակուեցաւ աղօթքի օր նուիրուած Արցախի: Հայկական բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, Հայաստան եւ Սփիւռք, տեղի ունեցաւ աղօթք: Յաւիտեան տարի ետք, աղօթքին մեծ բացական Արցախն էր...

Աւստրալիոյ երեք եկեղեցիներուն մէջ, յընթացս Պատարագի, կատարուեցաւ աղօթք: Սուրբ Յարութիւն եկեղեցոյ մէջ երեք քահանայ հայրերը, սարկաւազաց եւ դպրաց դասը, ինչպէս նաեւ հաւատացեալ ժողովուրդը մասնակցեցան անոր: Արժ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեան հետեւեալ խօսքերով հրաւիրեց ժողովուրդը աղօթքի.

բաժին հասած կեանքի ուղին:

Միրելիներ, այսօր, Հոկտեմբերի 1-ը, ՆՍՕՏՏ Գարեգին Բ ամենայն հայոց կաթողիկոսի օրհնութեամբ, յայտարարուած է համազգային աղօթքի օր: Եւ այսօր Մայր Աթոռ Սբ Էջմիածնի մէջ յատուկ սենեակներու մէջ պահուած մեր սրբազան բոլոր մասունքներն ու սրբութիւնները դուրս կը բերուին, որպէս բարեխօսութիւն մեր ազգի զաւակներուն:

«Միրելիներ, քաջատէղեակ էք, որ հայոց Արցախ աշխարհը արդէն հայաթափուած է եւ հարիւր հազարէն աւելի հայորդիներ իրենց ծննդավայրը լքած, բռնագաղթած են Հայաստան: Չեմ ուզեր մանրամասն նկարագրել այդ անասելի ցան ու տառապանքը, որ այս օրերուն կը կրէ մեր ժողովուրդը:

Եւ համազգային ողբերգութեան, անասելի ցաւի ու տառապանքի այս օրերուն, երբ ամենուր ականջալուր ենք թշնամական արտայայտութիւններու, ատելութեան ու ցաւի՝ մեր ժողովուրդին անհրաժեշտ է լեցուիլ Քրիստոսի սիրով, եւ ամենակարեւորը, որ մեզի շատ կը պակսի, ըլլալ միաբան, և այդ գիտակցութեամբ, արժանապատիւ քալել մեր աղօթքի ճանապարհը, մեզի

Միրելիներ, այս օրը մեր ազգին համար թող ըլլայ Աստուծոյ հետ ուխտի օր, ինքնամաքրման, միաբանութեան, հաւատքի եւ հայ ինքնութեան վերանորոգութեան, պայքարի, յաղթանակներու, մեծամեծ ձեռքբերումներու նոր սկիզբ:

Միայն պէտք է միաբանիլ Աստուծոյ եւ իրար հետ, երթալ առաջ, բայց երբեք չկտրուիլ մեր փառաւոր արմատներէն, քանզի հազարամեակներով այդպէս ապրած ենք, «մնալով փոքր ածու», իսկ շատ հզօր ազգեր, այսպէս կոչուած աշխարաքաղաքական կարգ թելադրողներ, փոշիացած են պատմութեան անդուլ անապատներուն մէջ: Հաւատացէք որ Հայ Ազգը վերջ

չունի, քանզի մենք գիտենք ինչպէս խաւարը վերածել լոյսի, սուգը՝ յաղթանակի: Այժմ կը հրաւիրեմ բոլորդ աղօթքի»:

Կիր. 8 Հոկտեմբեր – Ինչպէս յայտարարուած էր Մայր Աթոռի կողմէ, թէ 8 Հոկտեմբերին տեղի պիտի ունենար եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն Ս. Էջմիածնի մէջ: Ի ներկայութեան հաւատացեալներու խումներամ բազմութեան, եպիսկոպոսական աստիճան ստացան Իրաքի հայոց թեմի առաջնորդ Հոգեշնորհ Ս. Օշական վարդապետ Կիւլկիլեան, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան Տնօրէն ժողովի ատենապետ Հոգեշնորհ Ս. Թեոդորոս ծայրագոյն վարդապետ Զաքարեան, ԱՄՆ Հայոց Արևելեան թեմի առաջնորդ Հոգեշնորհ Ս. Մեսրոպ վարդապետ Պարսամեան, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան կալուածոց տեսուչ Հոգեշնորհ Ս. Կորին ծայրագոյն վարդապետ Պաղտասարեան և Վիրահայոց (Վրաստանի) թեմի առաջնորդ Հոգեշնորհ Ս. Կիրակոս վարդապետ Դաւթեան: Այս վերջինս երեք տարի որպէս հոգեւոր հովիւ ծառայած է Մելայուրնի Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ: Թեմիս Առաջնորդ Բարձրաշնորհ Տէր Հայկազուն Արք. Նաճարեանին տրուած էր Խարտաւիլակի պատուաբեր պաշտօնը: Խարտաւիլակ բառը յունարէն ծագում ունի (Խարթոֆիլաքս): Ան այն հոգեւորականն է, որ կրօնատրի ձեռնադրութեան ատեն, զգեստաւորուած, ձեռնադրողին կը ներկայանայ խնդրելու որ ան ձեռքը թեկնածուին գլխուն դնէ եւ հրապարակաւ վկայութիւն կու տայ ձեռնադրուողին արժանաւորութեան մասին: Հայկազուն Սրբազան հայրը ներկայացուց հինգ հոգեւորականները Կաթողիկոսին, եւ խնդրեց որ զանոնք ձեռնադրէ եպիսկոպոս, որոնց արժանիքներուն մասին ան վկայեց եւ առաւ այդ վկայութեան պատասխանատուութիւնը:

Մանրամասնութիւնները կարդալ «Լուրեր Էջմիածնէն» բաժինին մէջ:

Կիր., 8 Հոկտեմբեր – Գաղութիս զաւակներուն համար կարեւոր էր այս օրը, որովհետեւ ան կը զուգադիպէր Համազգայինի հիմնադրութեան 95-ամեակի պաշտօնական հանդիսութեան: Ի դէպ, Համազգային Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութիւնը հիմնուած է 28 Մայիս 1928-ին Գահիրէի մէջ:

Ձեռնարկը կը հովանաւորուէր Առաջնորդ Սրբազան Տէր Հայկազուն Արք. Նաճարեանի կողմէ: Սրբազան հօր Հայաստան գտնուելուն պատճառով Սրբազնութիւնը ներկայացուց Արժ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանը:

Ներկայ էին նաեւ Աւագ քահանայ հայրեր Արժ Տէր Նորայր Բաթանեանն ու Տէր Պարթեւ Գարագաշեանը, ինչպէս նաեւ Արժ Տէր Միւռն Քահանայ Աւետիսեանը: Թեմական խորհուրդը կը ներկայացնէր Տիար Սարգիս Տէր Պետրոսեան:

800-ի շուրջ հայորդիներ, որոնց կարգին հոգեւոր հայրեր եւ հայկական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներ, Ուիլուպիի քաղաքապետուհի Տիկին Թանիա Թէլլըր եւ քաղաքապետարանի անդամ Պրն Սարգիս Մուրատեան, ներկայ էին Չացուուտի Քոնքորս սրահը, ըմբռնելու համար այն յատուկ յայտագիրը, որ ի գործ դրուած էր 8 մշակութասէր անհատներով կազմուած յանձնախումբի մը կողմէ, գլխաւորութեամբ Պրն Հարմիկ Յակոբեանի:

Յայտագիրը իր մէջ կը ներառէր բացման խօսք,

զոր կատարեցին Գօլստըն Ճեմարանէն երկու աշակերտներ՝ Ալիք Մանճիկեան եւ Կարօտ Մանուկեանը: Ապա Ճեմարանի խումբ մը աշակերտներ ներկայացուցին Գեորգ Էմինի «Յաւերժի Ճամբորդը», պանծացնելով Հայոց պատմութիւնն ու հայ ժողովուրդի արժանիքները: Ճեմարանի «Փայլող Աստղեր» երգչախումբը ներդաշնակ ձայներով ներկայացուց «Ազգ Փառապանծ»ը, խմբավարութեամբ Տիկին Փէրի Մինասեանի, որմէ ետք երեք Շաբաթօրեայ վարժարաններու (Թարգմանչաց, Թումանեան, Փափագեան) միացեալ խումբը ներկայացուց «Սարդարապատ» եւ «Հայաստանը Մենք Ենք» խմբերգները, ղեկավարութեամբ Տիկին Շուշան Սահակեանի:

Նոյն խումբին միացան Գօլստըն Ճեմարանի աշակերտներ, միասնաբար ներկայացնելու Համազգայինի հիմնադիրներէն չորսը՝ Լեւոն Շանթ, Նիկոլ Աղբալեան, Համօ Օհանջանեան եւ Գասպար Իփէկեան:

Գօլստըն Ճեմարանի խումբը նաեւ ներկայացուց հայրենասիրական երգերու շարք մը, խանդավառելով մթնոլորտը: Մելպուրնի Համազգային Մեսրոպ Մաշտոց-Մատթէոսեան վարժարանը անմասն չէր մնացած: Աշակերտները տեսերիզով

ներկայացուցին 10 վայրկեան տելոդութեամբ կոկիկ յայտագիր մը՝ երգեր եւ արտասանութիւններ:

Տաղանդաւոր երաժիշտ եւ դաշնակահար Տիկին Զելա Մարկոսեանի հիմնած «Զելա Մարկոսեան Քառեակ»ը բարձրորակ կատարողութեամբ նուագեց Զելայի ստեղծագործած «Կանխատեսում (Forecast)»ը եւ Ա. Պապաճանեանի «Անուրջներ»ը: Իսկ դաշնամուրի նուագակցութեամբ Զելայի՝ հանրաճանաչ Լիլիթ Սոփրանօ, Աւստրալահայ Օփերայի մեծատաղանդ երգչուհի Նաթալի Արոյեան մեներգեց Փուչինիի «Վիսսի Տարթէ»ն եւ Կոմիտասի «Չինար Ես»ը: Համազգայինի Պարի Անսամբլը մէջ ընդ մէջ կատարեց Եարիսուշտան, Արցախի Աղջիկներ եւ Ազգագրական պարերու շարք մը, իսկ Նայիրի պարախումբը ներկայացուց Սասունի Պարը եւ Տաւիղը: Համազգային Նայիրի Երգչախումբը, դեկավարութեամբ Տիկին Ադանի Մարգարեանի, ներկայացուց Հոռովելը, Երագ Իմ Երկիրը եւ Ելէք Ոտքի Հայ Ժողովուրդ» խմբերգները:

Մեծ խանդավառութիւն ստեղծեց սիրուած երգիչ Օհաննէս Օհաննէսեանը, որ ելոյթ ունեցաւ «Մարտիկի Երգը» եւ «Բարի Արագիլ» երգերով, առատ ծափողջոյններ խլելով հանդիսականներէն:

Տրուած ըլլալով որ 2023-ը կը զուգադիպի Համազգայինի Աւստրալիոյ մէջ հիմնադրութեան 60-ամեակին, ցուցադրուեցաւ պատմական տեսերիզ մը:

Նուպար Խաչատուրեան Թատրոնը ներկայացուց «Պայքար» այժմեական ազգային մտահոգութիւն պարունակող թատերախաղը, հեղինակ՝ Տիկին Ազնիւ Ինկիլիզեան:

Համազգայինի Շրջանային Վարչութեան խօսքը փոխանցեց ատենապետ Պրն Գեորգ Վարդանեան, որ իր յարգանքը մատուցել է տըր Արցախի մեր բռնահանուած ժողովուրդին, խօսեցաւ Համազգայինի առաքելութեան, անդրադառնալով ապագայ մարտահրաւերներուն՝ մարդակերտման եւ հայակերտման բնագաւառներուն մէջ: Շրջանային Վարչութեան ապագայ տեսլականին անդրադառնալով, Վարդանեան շեշտեց Համազգայինի երիտասարդացման կարեւորութիւնը:

Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութեան անդամ Պրն Հերոս Գրիգորեան անհանգստութեան պատճառով բացակայ էր, անոր սրտի խօսքը կարդաց Տիկին Վարդէնի Խուտեցեան-Միսաքեանը:

Անդրադառնալով այսօրուան դժուարութիւններուն, Գրիգորեան

շեշտեց այն իրողութիւնը թէ Հայ մշակոյթին դէմ պատերազմ է որ կը մղուի այսօր, իսկ Համազգայինը այդ պատերազմը կը մղէ եւ պիտի շարունակէ մղել առանց վիատելու:

Շրջանային Վարչութեան խնդրանքով, Համազգայինի Կեդրոնական Վարչութիւնը իր շքանշանով պատուեց երկու վաստակաւոր համազգայնականներ, յանձինս Էտի Վեցմատեանի եւ Ասատուր Շուկայեանի: Վեցմատեան բազում տարիներ ծառայած է Համազգայինի վարչական գործերու ընդմէջէն նաեւ արուեստի ցուցահանդէսներ կազմակերպած (Biennial) Աւստրալահայ

արուեստագետներու (նկարչական, լուսանկարչական, քանդակագործութեան մարզերէ ներս), Միտնիի, Երեւանի եւ Շուշիի մէջ: Ասատուր Շուկայեան, դարձեալ երկար տարիներու ծառայութիւն ունի Համազգայինին եւ մանաւանդ որպէս Հայերէն լեզուի ուսուցիչ միօրեայ եւ ամէնօրեայ վարժարաններու: Շքանշանները եւ վկայագիրները յանձնեցին վաստակաւոր համազգայնական Յակոբ Զառացեանն ու Գեորգ Վարդանեանը:

Հանդիսութեան երկրորդ արարի սկիզբը սրտի խօսք արտասանեց Արժ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեան: Ան գուգահեռ մը քաշեց Համազգայինի հիմնադիր անդամներու տեսիլքին ու մտայնացման եւ Մեսրոպ Մաշտոցի ու Սահակ Պարթեւի տեսլականներուն միջեւ, որոնք Հայութեան յարատեւութիւնը տեսած էին Հայ գիրին, մշակոյթին եւ հաւատքի պահպանման մէջ: «Այս առիթով «կը շնորհաւորեմ բոլորս», նուիրեալ բոլոր անդամները փառած Համազգայինի նուիրական գործին» ըսաւ Տէր հայրը: Ապա ան ընթերցեց Սրբազան հօր սրտի խօսքը, զոր կը ներկայացնենք ստորեւ.

Առաջնորդ Սրբազան Հօր Պատգամը Համազգային-ի Հիմնադրութեան 95 Ամեակին Առիթով

« Զի թէպէտ եւ եւնք ածու փոքր, յոյզով անգամ նուաճեալ թագաւորութեամբ... սակայն բազում գործ արութեան գտանին գործեալ եւ ի մերում աշխարհիս արժանի գրոյ յիշատակի»

Մեսրոպ Մաշտոց, Սահակ Պարթեւ եւ Վռամշապուհ Արքայ, զգալով բաժանեալ Հայութեան գլխուն կախուած վտանգը, գիր ու գրականութիւն ստեղծեցին, պահելով Հայ ժողովուրդի միասնականութիւնը, եւ ամրակոտ բռունցքի մը վերածեցին զայն, դիմակայելու ամէն տեսակ վտանգ, որ կը սպառնար Հայ ժողովուրդի գոյութեան: Այս, երբ տակաւին մեր հայրենի հողերուն վրայ էինք, ուր ամէն մէկ սար, դաշտ ու ձոր, գետ ու աղբիւր կը խօսէր մեզի մեր պապերուն թողած պատմութեան եւ մշակոյթին մասին: Արեւմտահայերու արտաքսումէն ետք, իրենց բնիկ օրրանէն եւ Կիլիկիոյ պարպումէն ետք, ի՞նչ պիտի ըլլար ճակատագիրը իր հողերէն արտաքսուած Հայու բեկորներուն, որոնք սփռուած էին ողջ աշխարհի մէջ:

Դժուարութիւններու եւ տառապանքներու մղձաւանջը հանճարներու ուղեղները յղի կը դարձնէ միտքերով, որոնք փրկութեան լաստ կը հանդիսանան անյոյս եւ մթութեան մէջ կործանումի դատապարտուած իլեակներուն:

Ինչպէս 5-րդ դարուն, նոյնպէս եւ 20-րդ դարուն, մշակոյթը կու գար դառնալու Հայուն փրկութեան լաստը: Այս անգամ տեսիլքը կ'ուրուագծուէր Լեւոն Շանթի մտքին մէջ, որ իր գաղափարը կը կիսէր Նիկոլ Աղբալեանի հետ: Անոնց լծակից կ'ըլլային ժամակի լուսաւոր դէմքեր եւ Գահիրէի մէջ կը հիմնուէր Համազգայինը պաշտօնապէս, 28 Մայիս 1928-ին: Համազգայինը իր մէջ ընդգրկեց մշակոյթի բոլոր դրսեւորումները, ինչպէս Դպրոց ու Թերթ, Լեզու եւ Գրականութիւն, Պատմութիւն, Երաժշտութիւն, Թատրոն եւլն: Համազգայինի բովէն անցած մարդիկ, անկախ իրենց աշխատանքի բնագաւառէն, դարձան կամաւոր զինուորները Հայ Մշակոյթին: Այսօր, աւելի քան 95 տարիներ, կը շարունակուի այդ լուսաւոր եւ նուիրեալ աշխատանքը աշխարհի չորս ծագերուն, պահելով Հայը գիտակից եւ հպարտ իր Մշակոյթի ժառանգութեամբ:

Յոյժ գնահատելով 95 տարիներուն Հայակերտումի եւ Հայապահպանման ի նպաստ ջանքն ու աշխատանքը, Համազգայինին կը մաղթենք նոյն ոգիով եւ նուիրումով դաստիարակելու իրերայաջորդ սերունդները, յառաջիկայ հարիւրամեակներուն:

Յաջողութեան բարի մաղթանքներով եւ օրհնութեամբ՝
Հայկազուն Արք. Նաճարեան

Կիր., 15 Հոկտեմբեր – Սրբոց Թարգմանչաց տօնը, ժողովրդական լեզուով «Թարգմանչաց»ը Հայ ժողովուրդի մեծ տօներէն է: Այդ օր, Սրբազան հայրը, Ս. Յարութին Մայր Եկեղեցոյ մէջ, կը մատուցէ եպիկոպոսական պատարագ նուիրուած մեր Թարգմանիչներուն:

Ուրբաթ 13 Հոկտեմբերի գիշեր Սրբազան Հայրը վերադարձաւ

Սուրբ Էջմիածնէն: Կիրակի, յընթացս Պատարագին, Թարգմանչաց նուիրուած իր քարոզին մէջ, ան հաստատեց որ քիչ ազգեր աշխարհի մէջ թարգմանիչներու նուիրուած տօն ունին: Հայ թարգմանչաց սերունդը սովորական թարգմանիչներ չէին, անոնք «թարգմանը հանդիսացած էին Աստուածային Սուրբ Գիրքին, ուր Աստուած Ինք կը խօսէր»: Սրբազանը ըսաւ թէ որպէսզի Քրիստոնէութիւնը միս ու արիւն դառնար Հայ ժողովուրդին՝ բան մը կը պակսէր: Իսկ այդ «բան»ը գտնողը, հոգեկան թռիչք ունեցող անձ մը պէտք էր ըլլար, այդ եղաւ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց վարդապետը: Ան իր մտահոգութիւնն ու տազնապը յայտնեց իր կաթողիկոսին, Սահակ Պարթեւին, որ գտնոնք իւրացուց եւ փոխանցեց Վռամշապուհ արքային: Եւ այդ պարսկական անուն կրող թագաւորը Հայերէն տառերուն հողը պատրաստեց, ուր ծիլ արծակեցին մեր 36 Հայերէն գիրերը: 36 «զինուորներ», որոնք յեղափոխեցին հայ ժողովուրդին հոգին: Եթէ այդ գիրերը չըլլային, այսօր ոչ եկեղեցիներ, ոչ գրականութիւն, ոչ հայկական դպրոցներ պիտի ըլլային: Այդ 36 զինուորները յաւիտենական դարձուցին Հայը»:

Սրբազանը աւելցուց ըսելով. «Հաւատացէք, այս օտար ափերուն մէջ, այնքան ատեն որ հաւատարիմ ենք մեր գիրին եւ մշակոյթին, մեզ ոչ մէկ բան կրնայ զգետնել: Այդ հաւատարմութիւնը իրական կը դառնայ, երբ նորածին Հայ մանուկը, առաջին օրէն, կը լսէ Հայերէն, կը մեծնայ Հայերէնով, կը մեծնայ իր մշակոյթով: Սրբազան պարտականութիւնն է այս Հայ մօր, Հայ ծնողքին եւ մեծ ծնողաց: Երբ երեխան իր լեզուն կը խօսի՝ այդ լեզուն կը դառնայ իր հայրենիքը, իր արմատները: Այդպիսով է որ մեր Թարգմանիչները կենդանի կը պահենք, այլապէս անոնք կը հիւծին, կը մաշին, այն ատեն է որ անոնք կը մահանան...»: Սրբազանը կոչ ուղղեց ըսելով. «Հայ մայրեր, Հայ հայրեր, հացէն, ջուրէն աւելի կարեւոր են մեր մշակոյթը, գիրը եւ հաստքը: Սահմաններ (*մեր հայրենիքին խմբ.*) կրնան փոխուիլ բայց դուք Հայ գիրին արժէքը պիտի չփոխէք: Հայ գիրը բերդ մըն է, որ դուք ձեր տան մէջ պիտի կառուցէք, իսկ այդ կ'ըլլայ հայերէն խօսելով. երբ հայերէնը ձեր տան մէջ կենդանի է, ո՞վ կրնայ փլել ձեր շինած բերդը...»:

Նախքան Քովիտ, Առաջնորդարանը Թարգմանչաց Պատարագին կը հրաւիրէր Սիտնիի բոլոր Հայ ուսուցիչները, որոնք ճաշի հիւրերը կ'ըլլային Առաջնորդ Սրբազան հօր: Քովիտէն ետք, ոչ միայն Սիտնիի, այլ թեմի բոլոր հայկական վարժարաններու ուսուցիչներն ու աշխատակիցները կը հրաւիրուին առցանց տօնելու Թարգմանչաց եւ Ուսուցիչներու տօնը, որուն կը հրաւիրուի դասախօս մը: Այս տարուան դասախօսը Պէրոյի Հայկազեան Համալսարանի նախագահ Վերապատուելի Փօլ Հայտոսթեանն էր: Մանրամասնութեանց համար տես 22 Հոկտեմբերի մեր զեկուցումը:

Կիր., 15 Հոկտեմբեր – Սրբազան հոր հովանաւորութեամբ եւ կազմակերպութեամբ Համազգայինի Շանթ մասնաճիւղի վարչութեան, Էտկարեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ գրական գեղեցիկ երեկոյ մը՝ Շնորհահանդէս Տիկին Զարուհի Մանուկեանի «Ոգեղէն Պայքար» արձակ եւ բանաստեղծութեանց հատորին, հրատարակութիւն Շանթ Մասնաճիւղի, ի ներկայութեան Սրբազան Հօր, Թեմական եւ ծխական խորհուրդներու անդամներու, քահանայ հայրերու, Համազգայինի Շրջանային Վարչութեան եւ մասնաճիւղերու ներկայացուցիչներու, հայկական տարբեր կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներու, Րայտի քաղաքապետ Պրն Սարգիս Ետէլեանի եւ վաթսունի հասնող հայ գրականութեան հետ աղերս ունեցող հայորդուոց, ինչպէս նաեւ Տիկին Մանուկեանի ընտանիքի անդամներու եւ բարեկամներու:

Շանթ մասնաճիւղի վարչութեան անդամ եւ Առաջնորդարանի քարտուղարուհի Տիկին Նանոր Մանուկեան Աշիքեանի բարի գալստեան խօսքէն ետք հանդիսավարուհի Տիկին Շուշան Սարեան-Սահակեան ներկայացուց Տիկին Մանուկեանի կենսագրական գիծերը: Աւարտելէ ետք Հալէպի Քարէն Եփփէ Ազգային Ճեմարանը, Տիկին Մանուկեան երկու տարի հայերէն լեզու կը դասաւանդէ Հալէպի Հայկազեան Վարժարանի եւ ապա՝ 9 տարի Պէյրութի Ազգ Էհրամճեան վարժարանին մէջ: Աւստրալիա գաղթելէն ետք, ան 46 տարի ծառայած է որպէս ուսուցչուհի եւ տնօրէն Համազգային Թարգմանչաց Վարժարանին: Իր աշակերտուհիներէն եղած է նախկին նահանգապետուհի Գլատիս Պերէճիքլեանը: Ան նաեւ ծառայած է Չացուուտի Համայնքային Լեզուներու Կեդրոնին մէջ որպէս Հայերէնի դասատու, եղած է պետական քննութեանց հայերէն ծրագրի պատրաստող յանձնախումբի անդամ, պետական քննութիւն ընդունող եւ սրբագրող: Հեղինակ է 4 գրական գիրքերու:

Իր անսակարկ համայնքային ծառայութեանց համար, Տիկին Մանուկեան պարգևատրուած է Ուիլուպիի քաղաքապետարանի, ինչպէս նաեւ Հայաստանի Սփիւռքի նախարարութեան կողմէ:

Մեծ անակնկալ էր ելոյթը Տիկին Մանուկեանին չորս թոռներուն, որոնք արտասանեցին անոր հեղինակած բանաստեղծութիւններէն: Գնահատելի երեւոյթ եւ դրուատանքի արժանի:

Գիրքը, որ կը բաղկանայ 126 էջերէ, 29 արձակ եւ 27 ոտանաւոր բանաստեղծութիւններէ, ներկայացուցաւ Պրն Վիգէն Գալլօղլեանի կողմէ: Ան ընթերցեց «Մոռնալ Երբէք Քեզ» Տիկին Մանուկեանի աշակերտներէն մեկուն վկայութիւնը, յանուն 500-է աւելի իր դաստիարակած աշակերտներուն, ուր զինք կը բնորոշէ որպէս «Մայրենիին ոգին իր աշակերտներուն փոխանցող, նոր հորիզոններ բացող եւ յատուկ դասաւանդման ձեւ ունեցող ուսուցիչ», որոնց շնորհիւ ան կարողացաւ դաստիարակել հայեցի շունչով:

Պրն Գալլօղլեանի առաջին գնահատանքն էր Մանուկեանի գիրքին մէջ գործածուած մաքուր հայերէնը: Ան Զարուհի Մանուկեանի մարդկային եւ գրական արժանիքները ներկայացուց պատառիկներ կարդալով եւ իր գնահատանքը տալով իւրաքանչիւրի պարագային: Այսպէս, ան ընթերցեց արձակներէն «*Եղիր Ուղղամիտ*»ը, ուր հեղինակը կը յորդորէ ըլլալ ուղղամիտ եւ պահել Հայերէնը, աւանդութիւնները, հաւատքն ու ինքնութիւնը, «*Վեց տարեկան աղջիկը*», ուր կ'արտացոլայ Հայ լեզուի նահանջին դէմ մարտնչող Զարուհին, «*Որքան Կարեւոր*», ուր հեղինակը կը շեշտէ մայրերու եւ մեծ մայրերու խաղացած մեծ դերին վրայ մանուկը Հայ մեծցնելու գործընթացին մէջ, «*Յետադարձ Ակնարկ*», ուր կ'ահագանգէ հայաբոյր Պէյրութի մէջ իսկ ձուլման վտանգին, «*Հայուհի*», ձօնուած իր դատեր՝ Մարալին որ մօր օրինակով իր զաւակները հայու ոգիով մեծցուց, «*Բեկոր մը եւս*», որ կը վերաբերի վերադարձ արմատներու:

«Զարուհի Մանուկեանի ոտանաւոր բանաստեղծութիւնները կը վերաբերին մեր ազգային իդէերուն իրականացման» ըսաւ Պրն Գալլօլեան եւ որպէս նմուշ ընթերցեց հետեւեալ վերնագիրներով բանաստեղծութիւնները. «Ազգ իմ հօր», «Մայրենի լեզու», «Շուշան», «Տրտունջ», «Չսիր», ուր Զարուհի Մանուկեան կը պատգամէ թէ պայքարի դաշտէն նահանջ չկայ մեր սերունդներուն:

Կարդացուեցան շնորհաւորագրեր «Քարէն Եփփէ Ազգ. Ճեմարան»ի խնամակալութենէն ու Տնօրէնութենէն, ՀՕՄ-ի Կեդրոնական Վարչութեան անդամուհի Տիկին Նորա Սեւակեանէն, ուր Տիկին Մանուկեանը կ'որակէ «...իր ազգն ու իր հայրենիքը իր անձէն աւելի սիրող տիպար եւ օրինակելի հայուհի»:

Գեղարուեստական յայտագրին մէջ իր յատուկ բաժինը ունէր

ասմունքի անկրկնելի վարպետ Վարուժան Մանճեանը, որ, ի միջի այլոց, արտասանեց Զարուհի Մանուկեանի բանաստեղծութիւններէն եւ իր կիթարիստ որդւոյն Արամ Մանճեանի նուագակցութեամբ երգեց Բարի Արագիլը, որոտընդոստ ծափեր խլելով ներկաներէն:

Օրը կը զուգադիպէր Տիկին Մանուկեանի տարեդարձին: Որպէս անակնկալ, կազմակերպողները սրահ բերին կարկանդակ մը, զոր հատեց յոբելէարը, որմէ ետք արտասանեց իր սրտի եւ շնորհակալութեան խօսքը: Ան իր բնորոշումը տուաւ Հայ ուսուցչին, որպէս ազգային գանձը յաջորդ սերունդին փոխանցող եւ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց անցեալի ծնողներուն, որոնք իր հետ գործակցեցան եւ հասցուցին այսօր կրթութեան եւ մշակոյթի բնագաւառներու մեր կառոյցներուն մէջ աշխատող գործունէայ սերունդը: Խօսքը աւարտլէն ետք, ներկաները յոտնկայս եւ երկարատեւ ծափահարութեամբ յայտնեցին իրենց սէրն ու յարգանքը բոլորի՛ն սիրելի Տիկին Մանուկեանին:

Իր փակման խօսքին մէջ, Սրբազան հայրը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Շանթ Մասնաճիւղին կազմակերպելու համար այս հազուադէպ յոբելէնական շնորհահանդէս-երեկոն: «Շնորհակալ եմ որ արժանին տուիք գրչի եւ կրթութեան այս մշակին, որ 55 տարի իր ազգի՛ն տուած է: Դժուար է ուսուցիչ ըլլալ այս ամբարձու մէջ եւ նուիրուիլ Հայ մշակոյթին: Այսօր զուգադիպարար Թարգմանչաց տօնն է: Այսօր Մեսրոպ Մաշտոց ուրախ է երկնքի մէջ, հոգին կը հրճուի, որովհետեւ Զարուհի Մանուկեան Հայեցի Կրթութեան Մշակը տէ՛ր եղած է իր ստեղծած այբուբենին»: Խօսելով «Ոգեղէն Պայքար»ի մասին Սրբազանը ըսաւ «իր գիրքին մէջ Զարուհի Մանուկեան յարատեւ կը հնչեցնէ նոյն ահագանգը, զգուշացնելով այսօրուան խաղաղ պայմաններէն, որոնք կը փորձեն տապալել Հայն ու իր ինքնութիւնը: Իր գրութեանց մէջ կ'արտացոլան իր տեսլականն ու պայքարի ոգին, նաեւ իր կեանքի փիլիսոփայութիւնը, որ կը վերաբերի ազգի լինելութեան, հաւատքին եւ ապագային»:

«Այս յարգանքին դուք արժանի էք», եզրափակեց Սրբազանը: Ապա Պահպանիչով օրհնեց յոբելէարն ու հաւաքուած բազմութիւնը:

Հանդիսութենէն ետք տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն, որուն ընթացքին Տիկին Մանուկեան մակագրեց գիրքերը:

Գ2., 17 Հոկտեմբեր- Սրբազանը նախագահեց Կալուածոց Յանձնախումբի վարչութեան հերթական ժողովին:

Դ2., 18 Հոկտեմբեր - Սրբազան հայրը նախագահեց Հայ Համայնքի Բարեկէցութեան Կեդրոնի Խնամակալ Մարմնի հերթական ժողովին:

ՂԶ., 18 Հոկտեմբեր – Աստրալիոյ Ազգային Եկեղեցիներու Խորհուրդին (National Council of Churches, Gathering of National Churches Leaders) Ազգային եկեղեցիներու ղեկավարներու ժողովը տեղի ունեցաւ առցանց: Մանրամասնութիւնները տեսնել էքիւմէնիք Լուրերու բաժինին մէջ:

Վիր., 22 Հոկտեմբեր – Յաւարտ Սուրբ եւ Ամնահ Պատարագին, Սրբազան հայրը, ընկերակցութեամբ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանի, այցելեց աւանդական երիտասարդական դաշտահանդէս-Փիքնիքին: Այս ձեռնարկը կը կազմակերպուի միասնաբար Հայ Եկեղեցւոյ Երիտասարդական Միութեան (ACYA եւ ՀԲԸՄ-ի երիտասարդական միութեան վարչութեան կողմէ: Մանրամասնութիւնները տեսաւելի ուշ:

Վիր., 22 Հոկտեմբեր – Ինչպէս յայտնած էինք վերը, 22 Հոկտեմբերին Թարգմանչաց եւ ուսուցչաց սօնը առցանց տօնուեցաւ նախագահութեամբ Սրբազան հօր: Մասնակցեցան հայկական ամենօրեայ երկու վարժարաններու՝ ՀԲԸՄ Ալեքսանդր վարժարանի եւ Համազգային Գօլստըն ճեմարանի տնօրէնութիւնը, ուսուցիչներ, ինչպէս նաեւ միօրեայ եւ կիրակնօրեայ վարժարաններու ուսուցիչներ, Համազգային Թարգմանչաց, Թումանեան, Փափագեան, Մեսրոպ Մաշտոց-Մատթէոսեան (Մելպուրն), ՀԲԸՄ Ալեք Մանուկեան, Ակինեան (Մելպուրն), կիրակնօրեաներ՝ Սուրբ Յարութիւն եւ Սուրբ Երրորդութիւն եկեղեցիներու: Հանդիսավար Լշան Պասմաճեան ներկայացուց օրուան բանախօս, 2002 թուականէն մինչեւ օրս Պէրյուրի Հայկազեան Համալսարանի նախագահ Վերապատուելի Փօլ Հայտոսթեանը, տալով անոր հակիրճ կենսագրութիւնը, զոր կը գտնէք ստորեւ:

1984-ին վերապատուելին հոգեբանութեան ճիւղին մէջ կը ստանայ պսակաւոր արուեստից իր վկայականը Հայկազեան համալսարանէն:

1987-ին Պէրյուրի Մերձաւոր Արեւելքի Աստուածաբանական ճեմարանէն (Near East School of Theology) կը ստանայ իր մագիստրոսի վկայականը: Ապա կը մեկնի Նիւ Ճըրզի, եւ Փրինսթըն Աստուածաբանական ճեմարանէն կը ստանայ մագիստրոսի երկրորդ վկայականը (Th. M.) այս անգամ Հովուական Աստուածաբանութեան մէջ (Pastoral Theology):

Նոյն համալսարանէն կը ստանայ իր Դոկտորայի վկայականը, PhD in Pastoral Theology, 1994-ին:

Այժմ Վերապատուելին աւենապետն է Մերձաւոր Արեւելքի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութեան, եւ համանախագահ՝ Միջին Արեւելքի Եկեղեցիներու Խորհուրդին (MECC):

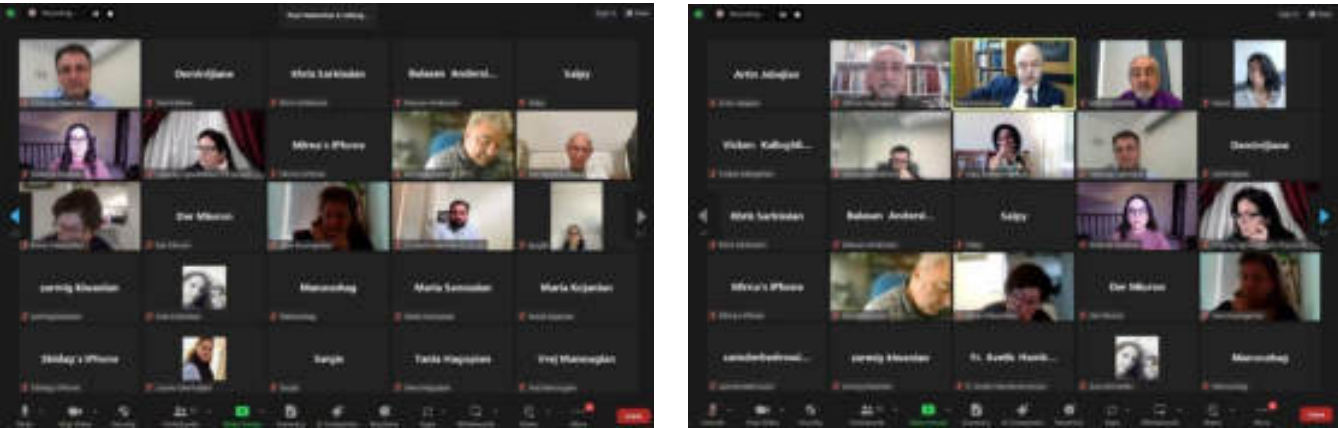
Վերապատուելին ղեկավար անդամ է բազմաթիւ միջազգային, տարածաշրջանային, կրթական, եկեղեցական եւ միջ-եկեղեցական էքիւմէնիք մարմիններու:

Վերապատուելի Հայտոսթեան նախ հակիրճ ներկայացուց Հայկազեան համալսարանը այնպէս ինչպէս է այսօր: Համալսարանը ուսուցչական վերապատրաստումի դասընթացքներ է վկայականէ զատ կու տայ նաեւ Bachelors and Masters վկայականներ: 750 ուսանողներէն մօտ 300-ը Հայեր են, մեծամասնութեամբ Լիբանանէն, փոքր թիւով՝ Հալէպէն, Քեսապէն, Արաբական Էմիրութիւններէն,

Քուէյթէն: Լիբանանը աներեւակայելի տնտեսական տագնապի մէջ է, հետեւաբար հսկայ գումարներ կը ծախսուին կրթանպաստներու վրայ, որպէսզի Հայ ուսանողութիւնը կարենայ բարձրագոյն ուսում ստանալ:

Արդիւնքները գերազանց են, Վերապատուելիին խօսքերով՝ «Հոյակապ յաղթանակներ կան պարտուած օրերու մէջ...»: Համալսարանը կու տայ նաեւ Bachelors degree in Armenian Studies, նաեւ կիսամեայ դրութեանը 4 հայագիտական նիւթ կը տրուի մատչելի Հայ թէ ոչ Հայ ուսանողին: 1970-էն ի վեր կը հրատարակուի Հայկագեան Հայագիտական Հանդէսը (Haigazian Armenological Review), այժմ տարին երկու հատոր: Հետաքրքրական էր իմանալ որ Հայկագեանը ունի Haigazian University Press-ը, արդէն 52 գիրք հրատարակած է այս հրատարակչականը: Իսկ Haigazian Diaspora Research Centre-ը կը կազմակերպէ գիտաժողովներ (Symposiums), հրատարակութիւններ եւայլն: «Գիտակից ենք թէ ինչ դեր պէտք է խաղանք, ատոր համար մենք մեր աշխատանքով բաւարարուած չենք:» համեստօրէն յայտարարեց Վերապատուելին:

Անցնելով նիւթին, բանախօսը նախ ըսաւ որ 90-ական թուականներուն թափ առած միջազգայնացման գործընթացը իր մէջ առաւ նաեւ այն ինչ որ հայկական էր: Բնականաբար, կրթութեան նուիրուած անձերը կը ձգտին որ մեր ժողովուրդը ունենայ շարունակականութիւն եւ զարգացում:

- Ապա դասախօսը թուեց այն գործօնները, որոնցմով միջազգայնացումը ընթացաւ եւ կ'ընթանայ.
1. Հաղորդակցութեան միջոցներու արագութիւն եւ մատչելիութիւն:
 2. Լրատուութեան միջոցներու ինչպէս նաեւ Հոլիուտեան ֆիլմաշխարհի մատչելիութիւնը (Netflix etc)
 3. Փոխադրութեան արագ եւ ազատ միջոցներ:
 4. Անզլերէնի վերածումը միջազգային լեզուի
 5. Բազմազգ ընկերութիւններու գոյութիւնը ամէն երկրի մէջ (նոյն մակնիշի նոյն ապրանքը կը տեսնես բոլոր քաղաքներուն մէջ), օրինակ՝ Zara, Chanel, ելն (օրինակները Փարոսէն)
 6. Արհեստական Բանականութեան (ԱԲ) զարգացումը (Artificial Intelligence)
- Ասոնք իրենց ազդեցութիւնը ունին հինգ բնագաւառներու վրայ.
1. Տեղական լեզուներու օգտագործումը վտանգուեցաւ երբ նոր սերունդը մուտք գործեց այս միջազգայնացած աշխարհին մէջ:
 2. Դժուարութիւններ ստեղծուեցան ազգային մշակոյթներու սերունդէ սերունդ փոխանցման մէջ: Սերունդ մը ուզեց մշակոյթ փոխանցել յաջորդին բայց ինչպէ՞ս փոխանցել այս կացութեան մէջ:
 3. Խախտում ընտանեկան կառոյցի եւ ընտանեկան մթնոլորտի պահպանման մէջ:
 4. Հաւատամքի կամ պատմական հաւատքի զարգացում կամ պահպանում, այսինքն, այն բանին որ անցեալին հաւատացած էինք պիտի շարունակէ՞նք այդպէս հաւատալ:
 5. Տեղի ունեցաւ եւ կ'ունենայ անձնական եւ հաւաքական ինքնութեան խախտում:

Տեղի ունեցաւ սահմաններու վերացում: Վերապատուելին ամէն օր պատահող անձնական օրինակ մը տուաւ: «Երբ մինչեւ 5 տարի առաջ, համալսարանի բակը կը քալէի եւ ուսանողները կը բարեւէի՝ ոտքի կ'ելլէին եւ կը բարեւէին, հիմա՝ ոտքը պատին հանգչեցուցած, առանց շարժելու՝ բարի լոյսիս կը պատասխանուի Hi! Սա ժխտական մօտեցում չէ իր կողմէն, պարզապէս ինք այդ աշխարհին մէջ չէ, ինք չի նկատեր, իրեն համար սահման ըլլած բան չկայ»: «20 տարի առաջ կը խօսէին թէ *մէկ սերունդը միւսը չի հասկնար*, խօսքը կը վերաբերէր 20-30 տարի տարբերութիւն ունեցողներուն: Այսօր, Համալսարանին մէջ երրորդ տարուան ուսանողը նոր համալսարան մտած ուսանողին համար կ'ըսէ թէ *այս ինչ ճախող սերունդ է*: Հարց է այսօր որ **նոր սերունդը նոր սերունդին հետ քայլ պահելու դժուարութիւն ունի**»: Այլ օրինակ մը տուաւ Վերապատուելին. « Երբ երիտասարդ էի *թրանզիսթրը* բառիօ մը ունէի, լուրեր կամ երաժշտութիւն մտիկ կ'ընէի: Ծնողքս գիտէր ինչ մտիկ կ'ընէի: Այսօր, շնորհիւ ընկերային ցանցերու, նիւթերը ակնթարթի մը մէջ կը փոխուին եւ անկարելի է որ ծնողք մը կարենայ հետեւիլ: Սահմանները վերացած են եւ ասիկա խնդիր է»:

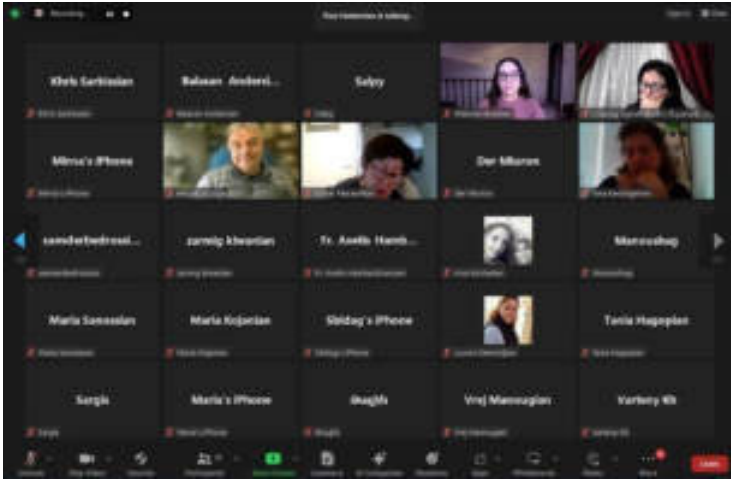

Այս բոլորին մէջ Հայ դպրոցին, եկեղեցիին համար հայկական ինքնութեան պահպանումի հարցը նոր իրականութեան մը առջեւ կը գտնուի եւ հետզհետէ կը դառնայ աւելի կնճռոտ: «Հետեւաբար ինչպէ՞ս Հայը Հայ կրնայ մնալ» հարց տուաւ դասախօսը եւ անցաւ քննարկման ազգային ինքնութեան նիւթին: Ան ըսաւ.

«Չկայ ազգային ինքնութիւն եթէ չկան.

1. Անցեալի խորհրդանիշներ
2. Յիշողութիւն
3. Արժէքներ եւ հաւատալիքներ , կրօնական կամ ոչ կրօնական
4. Ազգային ինքնութիւնը նշուածներով հանդերձ կապուած պիտի ըլլայ հողի մը հետ, որն է Հայրենիքը «Այս կէտերն են գորս մենք մեր դպրոցներուն մէջ կը փորձենք պահպանել, որոնք կը նկատենք հայեցի դաստիարակութեան հիմնաքարերը, որովհետեւ Հայու ինքնութիւնը հիմնուած է ասոնց վրայ»: Ապա այս 4 բաղադրիչները մէկ առ մէկ բացատրեց Վերապատուելին.
 1. Հարց կը ծագի այստեղ թէ ո՞ր խորհրդանիշները կարելոր են, ինչպէս օրինակ խաչը, այբուբենը, Արարատը, եւայլն եւ ո՞ր մէկուն կամ որո՞նց պէտք է արժէք տալ:
 2. Ի՞նչը յիշել եւ ի՞նչ բովանդակութեամբ: Հարկ է միշտ յաղթականի բովանդակութիւն տալ նոյնիսկ եթէ պարտութիւն պատահած է (Վարդանանց Պատերազմ): Իւրաքանչիւր գաղութ ալ ունի իր յիշարժան դէպքերը, օրինակի համար Աւստրալիոյ մէջ ի՞նչ է որ պէտքէ յիշել ազգային հպարտութիւն ստեղծելու համար, (առաջին կառուցուած եկեղեցի՞ն, առաջին դպրոցը, կարելոր ցոյց մը, ելին):
 3. Ո՞ր տեսակի հաւատալիքներ եւ արժէքներ պէտք է նկատի ունենալ, օրինակ Հանգանակներ, Խորհուրդներ, Աստուածաշունչ, Նարեկ, ելին: Ընտանեկան սրբութեան մասին կը խօսինք որպէս արժէք, ի՞նչ է Ընտանեկան սրբութիւնը, կամ ի՞նչ է Մարդու Իրաւունքը (Human rights), եւ **այս բոլորը ի՞նչպէս կը նպաստեն Հայուն..**
 4. Հայրենիքի ըմբռնումը ո՞ր կը սկսի, ո՞ր ժամանակաշրջանին, ո՞ր տարածքին համար: Օրինակ բերաւ դասախօսը ըսելով. «Հիմա Հայաստանի համար քարտէսներու կոնի կայ: Ամէն մէկ գիրքի մէջ տեսակ մը քարտէսի կը հանդիպիս: Մէկուն մէջ՝ Նախիջեւանով, ուրիշ տեղ մը ոչ, այսօր Արցախը ո՞ր նկատի առնել: Ասոնք այժմեական հարցեր են: Այլ հարց մը, Կիլիկիայէն եկանք Հալէպ, ապա՝ Լիբանան, ապա

գաղթեցինք Աստրալիա»։ Վերապատուելին իր օրինակով կու գար ըսելու թե քանի տեսակ ինքնություն կը կրէ Հայր։ Այս ալ այլ այժմեական հարց։ «Առաջ երբ մէկուն հարց տայիր թէ որտեղացի էր, կ'ըսէր՝ Հաճընցի, Այնթապցի եւայլն, հիմա կ'ըսէ Պէրուցի, Միսնիցի, Չահիլցի... Հետեւաբար, հայրենի հողի ըմբռնումը փոխուած է...»

Վերոնշեալներուն հետ համաշխարհայնացումը շատ արագ կը մրցի եւ կը շահի մրցումը, եւ չկայ բան մը որ զայն կասեցնէ, ասոր պատճառն ալ այն է որ մենք համաշխարհայնացումին բարի պտուղներն ալ կը քաղենք։ «Հետեւաբար, յաջորդ սերունդը ինքզինք բնականաբար եւ դիւրութեամբ համաշխարհայնացած պիտի սեպէ՝ Համաշխարհային Գիւղի (global village)-ի բնակիչ... այսինքն աշխարհի բնակիչ։ Ուստի, եթէ այս կը սպառնայ մեր Հայու ինքնութեան, ուրեմն ազգայինը պարտի մրցիլ անոր հետ եւ ինքն իր տեղը գտնէ եւ այդ մէկը այդքան ալ դժուար պէտք չէ

համարել։ Մենք մեզ պարտուած եւ յանձնուած պէտք չէ զգանք, սակայն կը տեսնենք որ փոփոխութեան կարիքը կայ։ Մեզի համար կարելոր է հայկականին պահպանումը կամ հայկականին զարգացումը։ Նոր սերունդն է որ պիտի պահպանէ եւ զարգացնէ հայկականը» ըսաւ դասախօսը։

Վերապատուելին ի յայտ բերաւ նաեւ խիստ կարելոր հանգամանք մը։ «Համաշխարհայնացած այս աշխարհը շատ մը բաներ ունի բայց բան մը կայ որ չունի, չունի ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՐԴՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԽԱԽՄԻ, ՈՐՈՒՆ ԿԱՌՉԻ, այսինքն, լայն ովկիանոսի մը մէջ եւ, փոքրիկ նաւակի մը վրայ, ինչպէ՞ս պիտի թիավարես»։ Համաշխարհայնացած մարդուն համար աշխարհը անապահով է, հակառակ ամէն գիտութիւն իրեն մատչելի ըլլալուն։ Մինչդէռ տեղական մարդը, իր սահմանափակ գիտութեամբ աւելի ապահով զգացումը ունէր։ Այս օրերուն աշխարհը քուկո է, ամէն ինչ մատչելի է բայց քոթթրոլ չունիս, որը պատճառ կը դառնայ որ ստեղծուի շփոթ։ «Ուրեմն, կը տեսնենք որ մարդոց մէջ նոր տեսակի դիմադրողականութեան ինքնութիւն (protectionist identity) զարգացած է։ Այստեղ եւ որպէս Հայ կը գտնեմ որ ունինք նոր առիթներ»։ Իր միտքը բացատրելով Վերապատուելին ըսաւ որ այսօր դպրոցներուն մէջ «մասնաւոր դաստիարակութիւն – special education»-ի սիւթեմը կը զարգանայ։ Միեւնոյն ատեն «արհեստական բանականութիւնը – Artificial Intelligence (AI)»-ի գործածութիւնը արագ կը զարգանայ։

Վերապատուելին, որպէս օրինակ, կ'ենթադրէ որ 10-20 տարիէն իւրաքանչիւր աշակերտ իր ընտանիքը պիտի ունենայ, որ իր տնային պարտականութիւններուն իրեն օգնէ, փոխանակ ծնողքին։

Ուրեմն իր առաջարկն է որ մենք պատրաստուինք այս եւ այլ փոփոխութեանց եւ օգտագործենք այս փոփոխութիւնները հայու ինքնութեան պահպանման համար։

Ուստի, երբ աշխարհը սկսի գործնապէս որդեգրել special education եւ Artificial Intelligence-ի գործածութիւնը, Հայը պատրաստ պէտք է ըլլայ եւ պէտք է զանոնք օգտագործէ իրեն ի նպաստ։

Եւ այստեղ Վերապատուելին մատը դրաւ վերքին ըսելով. «Լեզուն, լեզուին տիրապետել, անփոխարինելի է լեզուն. ոեւէ մէկը նոյնքան հայ չի կրնար ըլլալ քան ան, որ լեզուին կը տիրապետէ։ Ան որ իր անցեալը չի կրնար հարազատօրէն կարդալ եւ հասկնալ եւ ճանչնալ՝ ամբողջ հարստութիւն մը կորսնցուցած կ'ըլլայ։ Հետեւաբար մեր նիւթական ներդրումները պէտք է ընենք նախ Հայերէն լեզուն սորվեցնելու, զարգացնելու, պահպանելու եւ տարածելու ձեւեր գտնելու ծրագիրներուն մէջ։ AI-ի միջոցաւ պէտք է կարենանք հայերէնն ու հայոց պատմութիւնը մատչելի դարձնել նաեւ ոչ հայուն։ Հետեւաբար պէտք է պատրաստուիլ AI-ի կարելիութեանց։ AI կարելիութիւն պիտի տայ մեզի դառնալու թարգմանիչներ եւ «Թարգմանչաց Տօնը» նոր իմաստ պիտի ստանայ։ Նոր «Թարգմանչաց»-ի մը պատրաստութիւնը պէտք է տեսնենք։

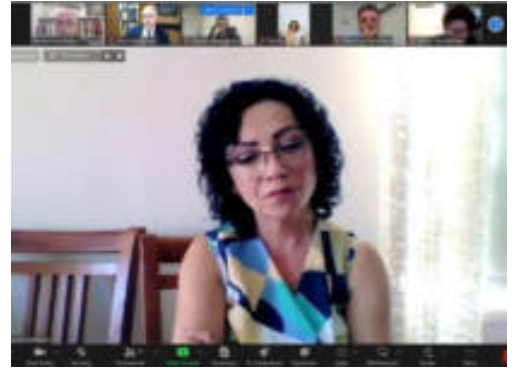
Եզրակացնելով, Վերապատուելին ըսաւ. «Թարգմանչացը Շարժում մըն էր բայց պարզապէս մէկ օրուան համար շարժում մը չէր։ Ուստի մենք ալ ջանասիրութեամբ պարտինք քննել, Հայրենիքի հետ

գործակցաբար, ինչպե՞ս զարգացնել հայերենը եւ ինչպէս զայն մատուցանել, նաեւ ինչպէս ապահովել անոր ընկալումը եւ օգտագործումը: Իսկ յաջողութեան համար պարտինք ներկայացնել Հայը, Հայրենիքը, Հայերենը որպէս հարուստ եւ մեզ ապահովող եւ ամրացնող ժառանգութիւն եւ մեր ապագայի հզօրացման գրասկան»:

Ուսուցիչներու հարցումներէն բխած հարցերուն պատասխանելով Վերապատուելին էական գտաւ Հայ ուսուցիչներու ժամանակ անցնելը հայահոծ գաղութներու հայկական կառոյցներուն մէջ, որ կ'ամբողջացնէ անոնց վերա-

պատրաստումը որպէս Հայ ուսուցիչ: Ան նաեւ պատգամեց հայախօսութեան հարցի քննարկման օրակարգով համագումարներ կազմակերպել, special education-ը օգտագործել Հայերէնի ուսուցման համար:

Յանուն ուսուցիչներուն գնահատանքը յայտնեցին Ալեքսանտր Վարժարանի տնօրէն Պրն Մանուկ Տէմիրճեան եւ Գօլստըն Ճեմարանի Հայերէն Բաժնի պատասխանատու Տիկին Արփի Դալիթեան: Երկուքն ալ հաստատեցին որ միջազգայնացումէ, համաշխարհայնացումէ փախչիլն անհնար է եւ պէտք է օգտագործել անոնց ընձեռած առիթները յօգուտ Հայերէնի ուսուցման:

Իրենց շնորհակալական խօսքն ու

Սրբազան հօր գնահատանքի, ուսուցչական տօնի շնորհատրանքի եւ շնորհակալութեան խօսքով եւ ապա՝ Պահպանիչով աւարտեցաւ այս անկլինադարձային կարեւորութիւն ներկայացնող դասախօսական ձեռնարկը:

Կիր. 22 Հոկտեմբեր – Ս. Պատարագէն ետք, Սրբազան հայրը, ընկերակցութեամբ Տէր Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանի, այցելեց երիտասարդներուն Փիքնիքին, միացեալ կազմակերպութեամբ ACYA-ի եւ ՀԲԸՄ-ի երիտասարդականին: Սրբազանը քաջալերեց ամենամեայ աւանդութիւն դարձած այս փիքնիքը, որ առիթ կ'ընծայէ երիտասարդութեան յարաբերութեանց զարգացման: Սրբազանը բաշխեց իր օրհնութիւնը:

քննարկուեցաւ Նոյ 12-ի դրամահաւաքի տարեկան ձեռնարկը, որ է համերգ հայրենի երգիչ Գուրգէն Տապաղեանի կողմէ:

Բշ., 23 Հոկտեմբեր – Սրբազանը նախագահեց Հայաստան Համահայկական Հիմնադրամի Աւտօրալիոյ մասնաճիւղի հերթական ժողովին, ուր

Դշ., 25 Հոկտեմբեր – Այս ամսավերջի լսարանական 25րդ առցանց դասախօսն էր Բարձրաշնորհ Տէր Հայկազուն Արք. Նաճարեան, նիւթ՝ «Արցախն այսպէ՞ս պիտի ըլլար...»:

Հանդիսավար Նշան Պասմաճեան վերաթարմացուց ունկնդիրներուն Սրբազան հօր կենսագրութիւնը, որ ասկէ առաջ հրապարակած ենք Փարոսի զանազան թիւերուն մէջ:

Սրբազան հայրը պատմական ակնարկ մը նետեց Արցախի պատմութեան վրայ, սկսելով Ե. դարուն Մեսրոպ Մաշտոցի Ամարասի Վանքին մէջ ուսումնարանի հիմնումէն, անցնելով արաբական շրջանին

անոր տրուած ինքնավարութեան, ապա թաթարական արշաւանքներ, Լէնկ Թիմուր, դաշտային Ղարաբաղի պարպում եւ ապաստան լեռնային շրջաններ: Սրբազանը խօսեցաւ Խամսայի Մելիքութիւններուն, Էջմիածնի գաղտնի ժողովին, Հայ ազատագրական շարժումի ռահվիրայ Իսրայէլ Օրիի առաքելութեան, Դաւիթ Բէկի ազատագրական զինեալ պայքարին եւ այդ դարերէն մինչեւ օրս Ռուս պետութեան նենգ հակահայ Վարանդայի իշխանին թաթարներու

քաղաքականութեան մասին: Սրբազանը անդրադարձաւ նաեւ հետ գործակցութեան մասին ընդդէմ միւս չորս մելիքութիւններուն եւ Շուշիի բերդը թաթարին յանձնելուն պատմական իրականութեան: Սրբազանը բացատրեց 1805 թուականին Արցախի Ռուսական տիրապետութեան տակ ինչպէս անցնիլը եւ անոր Ռուսական մարզի վերածուիլը: Սրբազանը զգուշացուց որ այն օրերուն հայութիւնը համոզուած էր որ քրիստոնէայ Ռուսաստանը պիտի փրկէր մեզ եւ մեզի անկախ պետութիւն պիտի «շնորհէր»: Այսօր ալ նոյն բանին հաւատք ընծայողներ եւ յուսացողներ կան: Այդ մէկը երազ է ըսաւ Սրբազանը եւ չառնչուիլ իրականութեան հետ: Ռուսաստանը 19րդ դարուն «տաք ջուրեր» հասնելու նպատակ ունէր եւ իր շահերով ու նպատակներով կ'առաջնորդուէր: Այսօր ալ իր շահերը ունի շրջանին մէջ: Սրբազանը նաեւ դիւանագիտութեան մէջ մեր խակ ըլլալը բացատրեց, օրինակ տալով Անդրանիկ Զօրավարի դէպի Արցախ արշաւած ատեն Գորիսի մէջ հանդիպիլը Անգլիացի զինուորականի մը եւ հաւատք ընծայելը անոր սին խոստումներուն մեր հարցի լուծման ի նպաստ: Անդրանիկ պետք չէր հաւատար անգլիական այդ սուտ խոստումներուն եւ պետք էր շարունակէր ու ազատագրէր Արցախը: Սակայն դիւանագիտութեան արուեստին չտիրապետելուն պատճառով առիթը փախաւ: «Այսօր պատմութիւնը տարբեր կ'ըլլար...» բացատրեց Սրբազանը:

Պատմութեան ընթացքին Ռուսերը, ապա սովետները, հիմա դարձեալ Ռուսերը միշտ փորձած են հայն ու ազերին իրարու դէմ հանել, որպէսզի իրենց ներկայութիւնը Անդրկովկասի մէջ արդարանայ որպէս վերահսկող եւ խաղաղապահ: Իրենց դրդումով Նախիջեւանը հայաթափուեցաւ, իրենց դրդումով նաեւ Արցախի եւ Հայաստանի միջեւ սահմանները կտրուեցան 1921 թուականին, որպէսզի, որպէս անքլավ, Արցախը մնայ Ատրպէյճանի տիրապետութեան տակ:

Անդրադառնալով Թուրքիոյ խաղաղացած դերին՝ Սրբազանը ըսաւ որ «Ղարաբաղի խնդիրը Թուրքիոյ խնդիրն է»: Թուրքիոյ նպատակն է հասնիլ Արեւելքի մէջ թուրք իր ազգակիցներուն, մինչեւ Մոնկոլիա: Այս ծրագրին խոչնդոտներն են Արցախն ու Հայաստանը: Այսօր Արցախի կորուստով վտանգուած է նաեւ Հայաստանը: Այսօր որ Արցախը լրիւ յանձնուած է Ազերիին, ինչո՞ւ տակաւին Ռուս զօրքերը կը մնան Արցախ: Ըստ Սրբազան հօր եւ այլ վերլուծողներու անոնք կրնան հոն ըլլալ մօտիկ ապագային Միւնիքը գրաւելու նպատակով: Կնճռոտ է մեր իրավիճակը: Սրբազանը հետեւեալ հաստատումները կատարեց.

- Արցախը պատմականօրէն հայկական եղած է ըստ վերոնշեալ պատմական փաստերուն
- Մեր անցեալի թէ վերջին 30 տարիներու իշխանաւորները դիւանագիտական հասունութիւն չեն

ունեցած եւ աւելի զբաղած են իրենց անձերը պարարտացնելու աշխատանքով քան հայրենասիրական ծրագիրներով, ինչպէս զօրաւոր բանակի ստեղծում, խաղաղութեան կնքում Ատրպէյճանի հետ երբ ան պարտուած էր, եւ այլն:

- Մենք զմեզ Ռուսաստանէն կախեալ պահելը, ապահովական, ռազմական թէ տնտեսական մարզերէ ներս:
- Այսօրուան իշխանաւորները կարծեցին որ Արցախը յանձնելով խաղաղութիւնը կու գայ Հայաստանի համար: Չհասկցան թէ միայն զենքով է հայուն փրկութիւնը: Ուժի ապահովումը կ'ապահովէ խաղաղութիւն:
- Մայրաքաղաք Երեւանի մէջ ժողովրդային անտարբերութիւն կայ: Մարդոց, նոյնիսկ իշխանաւորներու փոյթը չէ թէ սահմանի վրայ ինչ կ'անցնի կը դառնայ: Մա ընդունելի բան չէ:
- Մենք առանց կռիւի հող չենք կրնար պահել, որովհետեւ մեզ շրջապատողները միայն ուժէն է որ կը հասկնան: Ուրեմն՝ պէտք է պատրաստ ըլլալ նոր պատերազմի:
- Եթէ մենք զմեզ լուրջի չառնենք, ուրիշը մեզ լուրջի չառներ, եւ ինչո՞ւ սպասել որ մեզ որպէս այդպիսին ընդունին:
- Պատմութիւնը ցոյց տուած է որ երբ Ռուսն ու Թուրքը իրարու կը բարեկամանան՝ Հայն է որ կը տուժէ: Որովհետեւ, այսպէս ասած Ռուս բարեկամ պետութիւնը Թուրքիոյ բարեկամութիւնը ապահովելու համար մեր երկրէն է որ բան մը կը զիջի, ոչ թէ ինքն իրմէ:
- Եթէ 500000 հայեր հաստատուած եւ բնակած ըլլային Արցախի մէջ, անոր իրավիճակը չէր ըլլար այն ինչ որ է այսօր:
- Այսօր հրամայական է բռնագաղթած արցախահայութիւնը պահպանել ոչ միայն սնունդով այլ կենցաղային բոլոր պայմանները ստեղծելով որ չարտագաղթէ: Առաւել՝ պէտք է Արցախ երկրի պահանջատիրութիւնը վառ պահուի արցախցիին եւ բոլոր հայութեան մէջ ի Հայաստան եւ ի սփիւռս: Ճիշդ է որ Սփիւռքը միատարր չէ սակայն Արցախի հարցին մէջ բոլորս մէկ նպատակ պիտի հետապնդենք եւ միաձայն աշխատինք:
- Ամբողջ Հայաստանը եթէ զբաւուի, ոչ մէկ ազգ մատը չի շարժեր: Ատոր համար ուժն է որ կը խօսի եւ այդ է մեզի պէտք:
- Ղեկավարութիւն մը եթէ օրինակ չէ՝ այդ կարելի չէ ընդունիլ ղեկավարութիւն: Դժբախտաբար, անկախութենէն մինչեւ այսօր այդպիսի տիպար ղեկավարութիւն չունեցանք եւ չունինք: Տիպար ղեկավարի պակասը ժողովուրդին մէջ յոյսը կը մեռցնէ:
- Կառավարութիւնները գնայուն են իսկ Կաթողիկոսը մնայուն է: Կաթողիկոսը, եկեղեցին, առանց քաղաքականութեան միջամուխ դառնալու պարտաւոր են, յօգուտ արդարութեան եւ ժողովուրդին քննադատելու եւ ձայն բարձրացնելու: Իշխանութեան համար այս հասկացողութիւնը յոռի կը թուի ըլլալ, իսկ մեր կրօնքը ազգային կրօնք է, հետաւբար եկեղեցին իր ազգային պարտականութիւնը պիտի կատարէ ինչ ալ ըլլան եւ որմէ որ ցցուին իր առջեւ բարձրացած խոչնդոտները:
- Չարենցի «Ով Հայ ժողովուրդ քո միակ փրկութիւնը քո հաւաքական ուժին մէջ է» լոզունգը իրականութիւն կը դառնայ երբ մեր երկրին պետութիւնը երկիրը կը պաշտպանէ: «Թաւշեայ» գաղափարներով ազգային հարցեր չեն լուծուիր, եզրակացուց Սրբազանը:

Մէկուկէս ժամ տեւած այս ձեռնարկի ընթացքին Սրբազանը պատասխան տուաւ ուղղուած բոլոր հարցումներուն, որոնք ներառած ենք Սրբազան հօր վերի հաստատումներուն մէջ:

Գ2., 31 Հոկտեմբեր – Սրբազան հայրը նախագահեց թեմական հերթական ժողովին:

ԷՔԻԻՄԷՆԻՔ Լուրեր

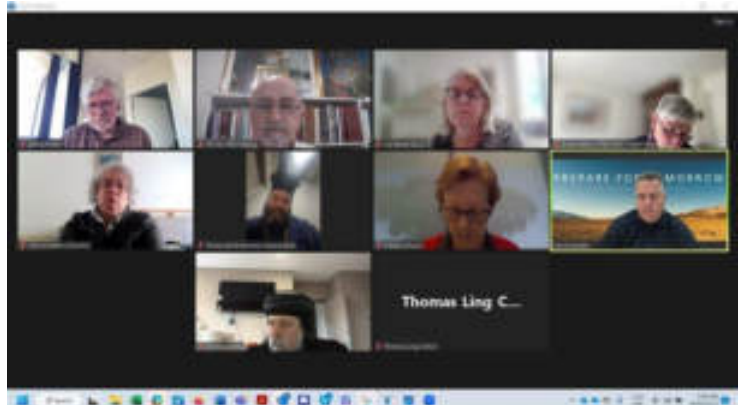

Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Աւստրալիոյ եւ ՆԶ-ի Հայոց թեմը վաղուց անդամ է Աւստրալիոյ Եկեղեցիներու ազգային Խորհուրդին (NCCA), որուն 1994-1997-ի նախագահն էր հոգեւոյս Ադան Արք. Պալիօզեանը:

(NCCA)-ը կը գումարէ Ազգային Եկեղեցիներու Ղեկավարներու տարեկան 3 ժողովներ, որուն վերջինը տեղի ունեցաւ առցանց, 18 Հոկտեմբեր 2023-ին: 18 եկեղեցիներ անդամ են սակայն 6 ղեկավարներու փոքր խումբ մը հաւաքուեցաւ: Ժողովը վարեցին (NCCA)-ի նախագահ Ճոն Կիլմոր քահանան եւ ընդհանուր քարտուղարուհի՝ Էլիզապէթ Սթօնը:

Ժողովը տեղի ունեցաւ Voice Referendum-ի շարաքավերջին յետոյ

եւ Համաս-Իսրայէլ հակամարտութենէն ետք: Այդ առիթով, Ճոն Կիլմոր ժողովը սկսաւ խորհրդածելով Պօղոս Առաքելի Հռովմեացիներու գրուած նամակէն, գլուխ 12:9 «Մէրը ըլլայ առանց կեղծաւորութեան» եւ 12:19 «Վրէժխնդրութիւն մի ընէք ձեր անձերուն համար եւ տեղի տուէք բարկութեան»: Ան բացատրեց թէ այս գրութիւնը ցոյց կու տայ թէ որքան Քրիստոս պէտք է զօրաւոր ներկայութիւն ըլլայ հիմա Սուրբ Երկրին մէջ, Իսրայէլի եւ Պաղեստինի մէջ, ինչպէս նաեւ Աւստրալիոյ Առաջին Ժողովուրդին մէջ, որոնք բոլորը ցաւի մէջ են, իւրաքանչիւրը իր պայմաններուն համեմատ:

Խօսուեցաւ հանրաքուէին մասին: Յստակ է հիմա որ բնիկ Աւստրալացի ժողովուրդը ԱՅՈ քուէարկեց: Ժողովականներէն մին հարց տուաւ «Ի՞նչ կը նշանակէ եկեղեցիներուն համար ԱՅՈ ըսել երբ երկիրը ՈՉ քուէարկեց»: NCCA-ը պիտի հաւաքէ իր անդամ եկեղեցիներու բնիկներու ղեկավարները խորհրդակցութեան եւ խորհրդածութեան եւ իր ուղղութիւնը տայ անդամ եկեղեցիներուն թէ «միասին քալել» ինչ պէտք է նշանակէ այսօրուան կացութեան մէջ:

Իւրաքանչիւր ժողովական արտայայտուեցաւ Համասի յարձակման որուն ի հետեւանք Կազան կը քանդուի եւ մեծ թիւով քաղաքացիներ գոհ կ'երթան Իսրայէլեան յարձակումներուն: Ժողովականները իրենց մտահոգութիւնը յայտնեցին մետիայի սխալ տեղեկատուութեան եւ կողմերուն ոչ պատրաստակամ կեցուածքի պակասին մասին պաշտպանելու համար քաղաքացիները եւ ենթակառոյցները, ինչպէս նաեւ տասնեակ տարիներու տեղի ունեցած անարդարութեան ճանաչման մերժումին մասին:

NCCA- հաղորդագրութեան մը սեւագրութիւնը պատրաստեց Կազայի մէջ տիրող կացութեան մասին, մանաւանդ որ անդամ եկեղեցիներ գործընկերներ ունին այնտեղ, որոնք իրենց ծառայութիւնը կը մատուցեն համայնքներու եւ առողջապահական հաստատութիւններու: Հաղորդագրութիւնը եկեղեցիներու կողմէ կոչ է փոխադարձ յարգանքի եւ ինքնազսպումի: Անկէ օրինակ մը ուղարկուեցաւ խորհրդարաններու անդամներուն եւ ծերակուտականներուն:

Ժողովին ներկայացաւ Պրն Տէվլիտ Պարլէթ, Բիզոլվ ընկերութենէն, որ հարցախոյզ մը պատրաստած է NCCA-ին համար, պատրաստելու համար Ազգային Ֆօրումը, որ պիտի գումարուի 2024-ի Յունիսին: Անդամ եկեղեցիներու պատասխանատուներուն ուղղուած հարցախոյզը կը վերաբերի կարեւոր թեմաներու, որոնք ուղեցոյց կրնան հանդիսանալ NCCA-ի հետագայ գործունէութեան: Յատկապէս հարց է որ ինչ հիմնական առիթներ կան որ եկեղեցիները միասնաբար աւելի լաւ գործեն: Ինչպէ՞ս միասնական աշխատանք տանիլ օրէ օր աւելի աշխարհիկ դարձող մարդկային ընկերութեան մէջ:

Ժողովը հակիրճ զեկուցում լսեց Նշան Մարկուազ Պասմաճեանէն Արցախէն բռնի Հայաստան տեղահանուած 100000-120000 հայերուն մասին: Ժողովը տեղեկացաւ որ այս մարդասիրական մեծ

աղետ մըն էր եւ մեծ բեռ Հայաստանի նման փոքր երկրի մը համար: Եւս առաւել, Քրիստոնէայ եւ հայ մշակութային եւ հոգեւոր ժառանգութիւնը Լեռնային Ղարաբաղի մէջ կը փճացուի եւ պիտի շարունակուի փճացուիլ Ատրպէյճանի կողմէ: Այլ աւելի մեծ հարց է բռնագաղթածները իրենց տուները ապահով վերադարձնելը, որուն համար կառավարութիւններ եւ եկեղեցական հաստատութիւններ պէտք է ճնշում բանեցնեն Ազրպէյճանի վրայ:

Ղպտի ուղղափառ եկեղեցւոյ հոգեւոր Առաջնորդ Տանիէլ Եպիսկոպոս նաեւ զեկուցեց բռնագաղթի ենթարկուած ղպտի բնակչութեան Սուտանի մէջ, ուր մայրաքաղաք Խարթումի ղպտիներու թիւը 10 տոկոսի իջած է: Մէկ միլիոն ժողովուրդի Կազայի հիւսիսէն տեղափոխուիլն ալ ղէպի եգիպտական սահման այլ մեծ խնդիր է:

Ժողովը փակուեցաւ այն խորհրդածութեամբ որ Աւստրալիոյ նման երկրի մը մէջ ապրիլը մեծ բարեբախտութիւն է եւ պէտք է փառք տալ Աստուծոյ եւ յարգը գիտնալ այս երկրին շնորհած բարիքներուն եւ Աստուծոյ սիրոյն:

Էքիւմենիք Ընթրիք

Սուրբ Յարութիւն Եկեղեցւոյ Էսկարեան Արահին Մէջ Երկուշաբթի 23 Հոկտեմբեր 2023-ին

Երկուշաբթի 23 Հոկտեմբերի երեկոյեան, արտօնութեամբ Բարձր. Տէր Հայկազուն Արք Նաճարեանի եւ աջակցութեամբ Նշան Սարկաւազ Պասմաճեանի, NSW Ecumenical Council (NSWEC) եւ Ecumenical Wellspring Community (EWC) միասնաբար կազմակերպեցին էքիւմենիք ընթրիք մը եւ գաղափարներու

փոխանակման երեկոյ մը, Սուրբ Յարութիւն Եկեղեցւոյ Էսկարեան սրահին մէջ, նիւթ՝ ‘Care for Creation: The Spiritual Context’:

Յիշատակելի այս հաւաքին մասնակցեցան 50 հաւատացեալներ: Աւետիս Քահանայ Համբարձումեանի տնօրինութեամբ հրամցուեցան հայկական համադամ կերակուրներ: Տէր հայրը կատարեց սեղանին օրհնութիւնը: Ուիս Շուիթիկա, Society of Friends – Quakers-էն եւ փոխնախագահ (NSWEC), կատարեց հանդիսավարութիւնը: Մեծ պատիւ էր մեր մէջ ունենալ (NSWEC)-ի նորընտիր նախագահ Յոյն Ուղղափառ եկեղեցւոյ հոգեւորական Անասթասիոս Պօզիքիս քահանայ հայրը:

Ձեռնարկը մէկն էր այն ժողովներէն եւ հաւաքներէն,

որոնք մաս կը կազմեն ուխտագնացութեան ծրագրի մը, եւ որ տեղի կ'ունենայ Աւստրալիոյ տարածքին մէջ, նախաձեռնուած Սկովտիոյ Iona Community-ի նախագահ Բուր շարվի (Quaker) հոգեւորականին կողմէ, հրաւերովը՝ (EWC)-ի: Բուրի կ'ընկերանայ իր ամուսինը Նիք Օսթինը, Լիզա Ուայրլին, եւ Աւստրալիոյ Առաջին Ժողովուրդի քրիստոնէայ ղեկավար եւ դաստիարակ Պրուք Փրէնթիսը: Երկուքն ալ խօսք առին հաւաքի ընթացքին: Լիզան բացատրութիւն տուաւ իր ուխտաւորի փորձառութեանց մասին իսկ (EWC)-ի փոխնախագահ Ճոյ Քոնրը վարեց զանազան խումբերու միջեւ մրցոյթ մը, թեմա ունենալով գործնական ի՞նչ ձեւերով կարելի է հոգատար դառնալ ստեղծագործութեան (care of creation):

Ընթրիքէն ետք խօսք առին Բուր շարվին եւ Դոկտ Բէյ Մինիէքոն անկլիքան ապօրիճինըլ քահանան: Վերջինս խօսեցաւ եկեղեցիներու դերին մասին ստեղծագործութեան խնամքին մէջ: Բուր խօսեցաւ այս ուխտագնացութեան ընթացքին կլիմայական խնդիրներու մասին իր ձեռք ձգած փորձառութեան մասին: Ապա խօսք առաւ Պրուք Փրէնթիս եւ կատարեց զօրաւոր դիտարկումներ: Երեկոն աւարտեցաւ Բէյ Մինիէքոնի աղօթքով:

Հայ Առաքելական Եկեղեցոյ Էքիմենիք զօրաւոր ոգին աւելի եւս իմաստաւորեց այս ձեռնարկը, առաջինը, որ NSWEC-ը կը կազմակերպէ EWC-ի հետ, եւ որուն մասնակցեցան մեծ թիւով բարեկամներ, տարբեր եկեղեցիներէ: Աշխարհը կը դիմագրաւէ կլիմայական տագնապ: Տագնապի մէջ են նաեւ Աւստրալիոյ Ապօրիճինի ժողովուրդները, ինչպէս նաեւ Հայ ժողովուրդը: Հետեւաբար մեծ է կարեւորութիւնը քրիստոնէական շօշափելի միասնականութեան եւ զօրակցութիւնը:

Փրոֆ Տայան Սփիտ AM
 Convenor, Theological Reflection Commission, NSW Ecumenical Council
 Deputy Leader, Wellspring Community

Խօսք Երախտագիտութեան

Փարոսի խմբագրութեան ժրաջան, հաւատարիմ եւ պարտաճանաչ անդամուհի Տիկին Լենա Նազարեանը, բազմազբաղուածութեան պատճառով, Հոկտեմբեր 1-էն ի վեր մաս չի կազմեր խմբագրութեան: Ոչ ոք ուրախ է: Ինչպէ՞ս կարելի է ուրախանալ երբ «ամէն նազ տանող» տիկին Լենան կը դադրի իր ներդրումը բերելէն:

Բայց պարկեշտութեան մարմնացումն է Տիկին Լենան եւ ինքզինք լաւ կը ճանչնայ: Երբ կը զգայ որ իր ստանձնած պարտականութիւնը հարիւր առ հարիւր պիտի չկարենայ ընել՝ ապա կը նախընտրէ պարկեշտօրէն պարզել իրողութիւնը:

Փարոսի Հայերէն գրութիւնները Անգլերէնի թարգմանիչն էր Տիկին Լենան, բժախնդիր եւ հոգատար: Երկու ամիս առաջ տեղեակ պահեց որ ականայ պիտի թողու իր կամաւորի աշխատանքը, որուն արդիւնքը վայելած են Փարոսի անգլիատառ բաժինը ընթերցողները:

Միրելի տիկնոջ առողջութիւն եւ ուժ ու կորով կը մաղթենք եւ համբերութիւն, կարենալ յաղթահարելու համար իր բազում պարտականութեանց մարտահրաւերները: Կ'աղօթենք, որ իր ունեցած հաւատքին եւ իր բարի սրտին համեմատ Աստուած զինք վարձահատոյց ընէ:

Փարոսի խմբագրութիւնը միշտ երախտապարտ պիտի մնայ ձեզի աննման Տիկին Լենա:

Փարոսի Խմբագրական Կազմ

Լուրեր Ծուխերէն

Ուէնթուրթովիլ - ՄԻՏՆԻ Սուրբ Երրորդութիւն Եկեղեցի

Կիր., 1 Հոկտեմբերին, յընթացս Պատարագին տեղի ունեցաւ աղօթք Արցախի եւ արցախահայութեան համար:

Ուրբ., 6 Հոկտեմբեր – Գրադարան մը զետեղուեցաւ եկեղեցոյ մէջ, ընդհանրապէս հայերէն գիրքերով, կրօնի, պատմութեան, գրականութեան, երաժշտութեան եւ Յեղասպանութեան վերաբերող, առ ի գործածութիւն հաւատացեալներուն կողմէ:

Շբ., 7 Հոկտեմբերին, Տիկնանց Յանձնախումբը կազմակերպեց ուխտագնացութիւն դէպի Ս. Շնուտա Վանք, ուր Տէր Միւռն կատարեց ջօրօհներ: Վանահայր Անպա Տանիէլ կատարեց շատ հետաքրքրական Սուրբ Գրոց սերտողութիւն: Խումբին տրուեցաւ բացատրութիւն վանքի պատմութեան մասին վանքի վարդապետներէն մէկուն կողմէ:

Կիր., 8 Հոկտեմբերի Պատարագէն ետք, Տէր Միւռն եւ ներկայ հաւատացեալները հաւաքուեցան եկեղեցոյ ետեւի բակը օրհնելու համար այն պահեստի տնակը որ կառուցուած էր ողբացեալ Արամայիս Աւետիսեանի կողմէ: Տնակը անուանուեցաւ "Aramayis's Shed", սոյն գրութիւնը ամրացուեցաւ տնակին վրայ հանգուցեալին քառասունքին օրը ի յիշատակ իր վաստակին:

Յաւարտ Սուրբ Պատարագին հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ Քարէն Եփփէ Ճեմարանի հիմնադիրներուն եւ նահատակներուն հոգիներուն, խնդրանքովը Ճեմարանի Շրջանաւարտից Միութեան Սիտնիի Մասնաճիւղի վարչութեան:

Հաւատացեալները հաւաքուեցան Պաթմանեան սրահ, ուր ներկայացուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր մը թատերական, երգի եւ պարի ներկայացումներու, կատարողութեամբ եկեղեցոյ Կիրակնօրեայ վարժարանի աշակերտներուն, Թարգմանչաց Տօնին առիթով: Տիկին Վարդենի Խուտեցեան ներկաները իրազեկեց Թարգմանչաց Տօնին մասին:

Պատարագի ընթացքին, Տէր Միւռն նաեւ օրհնեց հանրակառքի նուիրատուները:

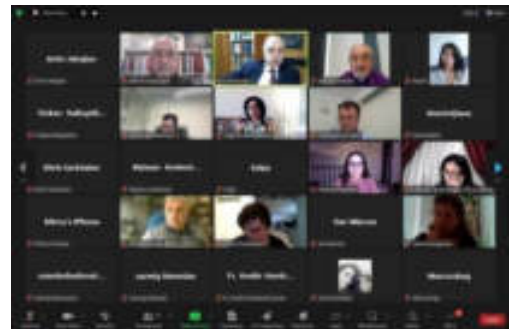
Եջ., 12 Հոկտեմբերին սկսան ՆԱՓԼԱՆ-ի դասընթացքները Պաթմանեան սրահին մէջ Տիկին Սարինէ Պասմաճեանի կողմէ: Դասաւանդութիւնը պիտի շարունակուի ամէն Հինգշաբթի կ.ե. ժամը 5.30-ին:

Կիր., 15 Հոկտեմբերին Տէր Միւռնոն ներկայ եղաւ Տիկին Զարուհի Մանուկեանի Ոգեղէն Պայքար գիրքի Շնորհահանդէսին:

Բջ., 16 Հոկտեմբերին Տէր Միւռնոն այցելեց Բարեկեցութեան Կեդրոնի արեւմտեան Միտնիի մասնաճիւղի մեծահասակ հայրիկներուն ու մայրիկներուն, որոնք հաւաքուած Պաթմանեան սրահին մէջ բացատրութիւն ստացան խորանի վրայ գործածուող առարկաներու մասին, Տէր հայրը երգեց հոգեւոր երգ մը ապա օրհնեց ճաշը եւ անոնց ճաշի հիւրը եղաւ: Նախքան մեկնում մեծահասակները Տէր հօրմէն ստացան Երուսաղէմէն բերուած օրհնուած խաչիկներ:

Կիր., 22 Հոկտեմբերին Տէր Միւռնոն եւ Կիրակնօրեայ վարժարանի ուսուցիչները մասնակցեցան առցանց դասախօսութեան մը Հայկազեան Համալսարանի նախագահ Վերապատուելի Փօլ Հայտոսթեանի կողմէ, Հայեցի կրթութեան միաջազգայնացումի վտանգէն խուսափելու մասին

Դջ., 25 Հոկտեմբերին Ս. Գրոց սերտողութեան խումբը մասնակցեցաւ առցանց Լսարանական դասախօսութեան տրուած Բարձր. Տէր Հայկազուն Արք. Նաճարեանի կողմէ, նիւթ՝ «Արցախը այսպէ՛ս պիտի ըլլար»: Ապա խումբը շարունակեց Ս. Գրոց սերտողութիւնը:

Մարի Զլէր Թորոսեան

Օրլանտ, ՆՈՐ ԶԵԼԱՆՏԱ

ՆՍՕՏՏ Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հրահանգով, Հոկտեմբեր 1-ին, Արցախի համար աղօթք տեղի ունեցաւ Հայաստանեայց Առաքելական բոլոր եկեղեցիներուն մէջ, ի Հայաստան եւ ի սփիւռս աշխարհի: Կարգ մը պատճառներով Օրլանտի Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցոյ ծխական խորհուրդը չկարողացաւ նոյն օրը կազմակերպել աղօթքը, սակայն անոր փոխարէն կազմակերպեց երկու աղօթքի հաւաքներ, մին՝ հայկական շրջանակի մէջ միւսը՝ էթիւմէնիք:

Այսպէս, **Կիրակի 22 Հոկտեմբերի** առաւօտուն, Մէտոնուտի համայնքային կեդրոնին մէջ, ներկայութեամբ 30-ի շուրջ հաւատացեալներու, տեղի ունեցաւ աղօթք, ղեկավարութեամբ Նշան Մարկաւազ Պասմաճեանի, մասնակցութեամբ Մարկոս Մարկաւազ Իսկէնտերեանի եւ Զուարթնոց երգչախումբի անդամուհիներուն: Հետեւելով Միտնիի Սուրբ Յարութիւն Եկեղեցոյ աղօթակարգին, պատրաստուած էր յատուկ աղօթագիրք, որպէսզի համայնքի գաւակները, առաւելագոյն թիւով կարենային մասնակից դառնալ աղօթքներու ընթերցումին: Այսպիսով, հերթով աղօթք կարդացին դպրուհիներ Անի Եաղուպեան, Նարինէ Գրիգորեան, Անգիսէ Երլտրզեան, Ռոզ Անտրէա, Գոհար Սարգսեան, Ալին Մանուկեան, Մարի Երլտրզեան, Տայիսիա Գրիգորեան, Գայանէ Սարգսեան,

Լուիզա Գրիգորեան, Հետի Օվանեսօֆ, Ռիթա Անտրեա: Մարկոս Սարկաւազ

Անահիտ Սարգսեան, մենակատարեց Գթա Տէրը: Նշան Սարկաւազ պատգամեց մեր սրտերուն մէջ պահել Արցախը եւ վճռական յուսալ անոր Հայ ազգին վերադարձին:

Կոկիկ եւ տպաւորիչ այս հաւաքը ուխտի վերանորոգման առիթ հանդիսացաւ ներկաներուն:

Արցախի նուիրուած Էքիւմէնիք աղօթքը տեղի ունեցաւ Կիրակի **29 Հոկտեմբերի** երեկոյեան Օքլանտի Սուրբ Երրորդութիւն Տաճարին մէջ (Holy Trinity Anglican Cathedral), միացեալ կազմակերպութեամբ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցոյ Ծխական Խորհուրդին եւ Անկլիքան Տաճարի տնօրէնութեան յանձինս Տաճարի Տնօրէնուհի Տիկին Անն Միլս (Dean Ann Mills) եւ ընդհանուր արարողակարգի պատասխանատու Իվիցա Կրեկուրէք վարդապետին (Reverend Ivica Gregurec):

Արարողութեան հրաւիրուած եւ ներկայ էին Աւստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի Սիրիաք Ուղղափառ Եկեղեցոյ առաջնորդ Մօր Մալաթիւս Մալքի Մալքի Արքեպիսկոպոսը (Mor Malatius Malki Malki, Archbishop, Patriarchal Vicar of Australia and NZ, Syriac Orthodox Church), Սուրիական Յակոբիկեան Եկեղեցոյ հոգեւոր հովիւ Դոկտ. Ճոզէֆ Քահանայ Մարամքանտամը (Reverend Dr Joseph Zachariah Maramkandam, Cor Episcopa St Peter's Jacobite Syrian Orthodox Church), Մէլքայթ կաթողիկ Եկեղեցոյ հոգեւոր հովիւ Ժան Փօլ Ապու Նաում վարդապետը (Reverend Father Jean Paul Abou Naoum, Parish Priest Melkite Catholic Church):

Աղօթակարգը մշակուած էր Իվիցա Վարդապետին եւ Նշան Սրկ Պասամաճեանի կողմէ:

Որոշուած ժամուն, Թափօրը հանգամանօրէն մտաւ եկեղեցի եւ իրաքանչիւր պատասխանատու գրաւեց իր աթոռը, որմէ ետք Անն Միլս բարի գալուստ մաղթեց բոլոր ներկաներուն, եւ հրաւիրեց զանոնք սրտաբուխ եւ անկեղծ աղօթք բարձրացնելու Հայաստանի խաղաղութեան եւ Արցախի ու բռնի տեղահանուած Արցախահայերուն համար:

Արարողութեան առաջին 20 վայրկեանը տրամադրուած էր Անկլիքան ծեսին, որ քառաձայն գեղեցիկ երգեցողութեամբ եւ աղօթքներով ընթացաւ ըստ արարողակարգին: Այդ ընթացքին կարդացուեցան երկու դասեր (lessons), առաջինը՝ Հին Կտակարանէն (Եսաեայ Մարգարէ 5:1-5) Տիկին Փամ Բոզի կողմէ, իսկ երկրորդը՝ Հայերէնով, Տիկին Մալքի Ելլտըզեանի կողմէ, Նոր Կտակարանէն (Յովհաննու 14:25-31):

Ապա խօսք առաւ Իվիցա Վարդապետը, որ բացատրութիւն տուաւ թէ ինչ ահաւոր վիճակ կը տիրէր Արցախի Հայ բնակչութեան համար, որ բռնի տեղահանուած էր Ատրպէյճանի կողմէ: Վարդապետը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցոյ Ծխական Խորհուրդին եւ Նշան Սարկաւազին քիչ ժամանակի ընթացքին կազմակերպելու այս հոյակապ էփիմէնիք միջոցառումը, որուն կը մասնակցին 5 տարբեր եկեղեցիներ: Ան մեծապէս գնահատեց Մալքի Մալքի Արքեպիսկոպոսին ներկայութիւնը, որ Սիտնիէն ժամանած էր իր հօտին այցելութիւն տալու եւ որ չմերժեց ծիսակատարութեան մասնակցիլ, ինչպէս նաեւ Ճօզէֆ քահանային եւ Ժան Փօլ վարդապետին: Իր խօսքէն անմիջապէս ետք Իվիցա վարդապետ, ընկերակցութեամբ Օրկանիսթ Դոկտ Ֆիլիփ Սմիթի, կատարեց Սուրբ Սուրբ սօլօն գոր ամբողջացուց (Սուրբ Տէր գօրութեանց...) Զուարթնոց երգչախումբը իր դիւթիչ եւ ներդաշնակ երգեցողութեամբ, ղեկավարութեամբ Նշան Սարկաւազին:

Արցախի եւ Հայաստանի խաղաղութեան համար յատուկ աղօթքներ պատրաստուած էին որոնք կարդացուեցան Ժան Փօլ վարդապետին (արաբերէն), Ճօզէֆ Քահանային (Անգլերէն), Մալքի Մալքի Արքեպիսկոպոսին (Անգլերէն), Նշան Սարկաւազի (Հայերէն) կողմէ:

Իվիցա վարդապետ հրաւիրեց բոլոր ներկաները շրջապտոյտ մը կատարելու Սուրբ Երրորդութիւն եւ կից Սուրբ Աստուածածին տաճարները, տալով մանրամասն բացատրութիւն, մեծ հետաքրքրութիւն ստեղծելով մասնակիցներուն մօտ:

Խանդավառուած ձեռնարկի յաջողութենէն, Անն Միլս Քահանան առաջարկեց այսպիսի էփիմէնիք աղօթքներու կազմակերպումը պատահականութեան չթողուլ եւ հանդիպումները կատարել պարբերաբար:

Թղթակից

Անգամ մը եւս Զուարթնոց երգչախումբը, առանց Օրկի ընկերակցութեան, կատարեց Տէր Ողորմեան: Նախքան «Երթայք Խաղաղութեամբ», գոր Ասորբէնով կատարեց Մալքի Արքեպիսկոպոսը, ներկայ բոլոր հայ հաւատացեալները հայերէնով արտասանեցին Տէրունական աղօթքը:

Անմիջապէս ետք տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն, որուն կերակուրները ապահովուած էին տիկիներու յանձնախումբին կողմէ:

ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾՆԷՆ

ԱՂՕԹՔ

Ի ԶՕՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԱՐՅԱՆԻ և ԱՐՅԱՆԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Հոկտեմբեր 1-ին՝ Արցախի համար համազգային աղօթքի օրը, Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գաբեգին Երկրորդ Ծայրագոյն Պատրիարք և Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի հանդիսապետութեամբ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Սուրբ Տրդատի բաց խորանին վրայ, Պատարագէն ետք, կատարուեցաւ աղօթքի յատուկ կարգ՝ ի գորակցութիւն Արցախի և արցախահայութեան:

Այս առիթով դուրս բերուեցաւ Աստուածամուխ Սուրբ Գեղարդը, որով Վեհափառը օրհնեց Հայաստան ու Արցախ աշխարհները:

Աւարտին, Վեհափառը յղեց իր ուղերձը ըսելով. (հատուածներ)

«Միրելի բարեպաշտ ժողովուրդ, Անսահման ցաւով և խոր մտահոգութեամբ են համակուած բոլորիս հոգիները: Հայաթափում է Արցախ աշխարհը, վերստին որբանում սրբազան հողը հայոց:

Ցաւօք, Ատրպէյճանի ցեղասպանական գործողութիւնները, Արցախի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետութեան իշխանութիւնների որդեգրած քաղաքականութիւնը և մեր ժողովրդի երկպառակութիւնը հանգեցրեցին Արցախի կորստեանը:

Այսօր Հայաստանի Հանրապետութիւնն է նոյն սպառնալիքի առջև:

Մեր յորդորն է պետական այրերին՝ նոր բաժանարար գծերով, անկշռադատ խօսքերով ու արտայայտութիւններով ատելութիւն չսերմանել, չմասնատել և չտկարացնել ժողովրդին: Առկայ հիմնախնդիրներին արժանապատիւ հանգուցալուծում ապահովելու, հայրենիքը վտանգաշատ այս կացութիւնից դուրս բերելու համար հարկ է գործել սթափ, ճիշտ գնահատել աշխարհաքաղաքական իրողութիւնները և օրէցօր խորացող ճգնաժամի մէջ ի գործ դնել մեր ազգի փորձագիտական ողջ ներուժն ու փորձառութիւնը՝ չառաջնորդելու համար մեր երկիրը նոր կորուստների:

Մեր յորդորն ենք ուղղում նաև ազգային, կրօնական, հասարակական, քաղաքական կառոյցներին միաւորելու մեր ժողովրդին ներկայ ծանր մարտահրաւերների յանդիման և համախմբուած գործելու:

Միրելի ժողովուրդ, գոյաբանական սպառնալիքների առջև հրամայական է մեր համազգային միաբանությունն ու համախմբումը:

Արդարև, մեր հաւատը, յոյսը, հայրենասիրությունն ու ազգանուիրումը երբեք հնարաւոր չէ սպաննել: Այդ իսկ պատճառով, յանուն Արցախի համազգային աղօթքը մեզ համար անյուսութեան աղօթք չէ, այլ յոյսի ու մխիթարութեան, վերյառնումի ու յարութեան աղօթք է: Հեռացնենք մեզմէ հայրենադաերկոյթները, սրբագրենք սխալներն ու թերացումները:

Մեր հայրենեաց անգին նշխարը՝ Արցախ աշխարհը, մերն է ու մեր սրտում է, և Արցախի հայապատկան լինելու գիտակցութիւնը երբեք չի սկարանայ սերունդների մէջ:

Միրելի բարեպաշտ զաւակներ, միասնաբար աղօթենք Արցախի մեր ժողովրդի համար և ամէն կարելիութեամբ նեցուկ և սատար լինենք տարագիր մեր քոյրերին ու եղբայրներին՝ մխիթարելով իրենց ցաւի ու նեղութիւնների մէջ և իրենց կեցութեան ու կարիքների համար անհրաժեշտ հոգածութիւն ցուցաբերենք:

Արցախցի սիրելի զաւակներ, համայն մեր ժողովուրդը և Եկեղեցին ձեզ հետ են և այս տառապալի օրերին պատրաստակամ յանձնառութիւններով զօրակից ձեզ: Թող Փրկիչ մեր Տիրոջ շնորհը, սերն ու խաղաղութիւնը լինեն մեզ հետ և ամէնքի այսօր և միշտ և յաւիտեանս. Ամէն»:

**ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ
ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐ
ՇԵԿՏՈՐ ՀԱՃՃԱՐԸ**

Նախարարին կ'ընկերանային Լիբանանի նախկին Երիտասարդութեան նախարար Վարդինէ Օհանեան եւ դեսպան Տիկին Մայա Տաղէրը:

Կողմերը անդրադարձան Արցախի բռնագրաւումէն ետք ստեղծուած իրավիճակին: Նախարարը ընդգծեց որ Լիբանանը անցած է նմանօրինակ մարտահրաւերներու մէջէն եւ իր այցելութեան նպատակն է ծանօթանալ բռնի տեղահանումած Հայերու ընկերային խնդիրներուն:

**ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2-ԻՆ
ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ
ԱՄՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ և ԱՐԵՒՍՏԵԱՆ
ԹԵՄԵՐՈՒ ՈՒՒՏԱԻՈՐՆԵՐԸ**

Ուխտաւորներուն կ'ուղեկցէր ԱՄՆ Հայոց Արևելեան թեմի առաջնորդ Գրշ. Տ. Մեսրոպ Եպս Պարսամեանը: Անոնք ժամանած էին իրենց ուխտը նորոգելու և իրենց զօրակցութիւնը բերելու հայ ժողովուրդին: Վեհափառը գնահատեց այս ուխտագնացութեան նպատակը եւ բացատրութիւն տուաւ եկեղեցւոյ կատարած եւ կատարելիք աշխատանքներուն մասին: Ան պատգամեց ուխտաւորներուն զօրակից ըլլալ Հայաստանին եւ հայրենագրկուած արցախցիներուն:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 3-ԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՊՐԱԶԻԼԻՈՑ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ՈՒՒՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

Ուխտաւորներուն կ'ուղեկցէր Պրազիլիոյ թեմի առաջնորդ Գերշ Տ. Նարեկ եպս Պերպերեանը: Ուխտաւորները այցելած են Հայաստանի տարբեր սրբավայրեր և հաղորդ դարձած հայկական հոգևոր, մշակութային ժառանգութեան: Վեհափառը գնահատեց այս ուխտագնացութեան նպատակը եւ բացատրութիւն տուաւ եկեղեցւոյ կատարած եւ կատարելիք աշխատանքներուն մասին: Ան պատգամեց ուխտաւորներուն զօրակից ըլլալ Հայաստանին եւ արցախահայրութեան:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՐ ԿՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԷ ԱՐՑԱԽՅԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒՍՈՒՄԸ ԿԱԼԿԱԹԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հովանիին տակ գործող Կալկաթայի Ճեմարանը կ'ընդունի 7-10 տարեկան արցախցի տղաք եւ աղջիկներ: Ճեմարանի ուսուցումը անգլերէնով է, բացառութեամբ «Հայոց լեզու եւ գրականութիւն», «Հայրենագիտութիւն», «Հայոց պատմութիւն» եւ «Հայ Եկեղեցւոյ պատմութիւն» նիւթերէն: Հնդկաստանի մէջ պաշտօնապէս գրանցուած եւ պետականօրէն ճանաչուած հայկական դպրոցը լաւագոյնս աշակերտներ կը պատրաստէ 10-րդ դասարանի արարտական քննութիւններուն, հետեւելով պետական կրթական ծրագրին: Ուսումը անվճար է: Դպրոցը կը հոգայ նաեւ աշակերտներու Հնդկաստան ճամբորդութեան, կեցութեան, սնունդի, հագուստի եւ բժշկական ծախսերը:

Մարդասիրական ճեմարանի 10-րդ դասարանը «լաւ» կամ «գերազանց» գնահատականներով արարտած հայ պատանիները կրնան իրենց ուսումը ևս 2 տարի անվճար շարունակել Կալկաթայի Լա Մարթինիեր անգլիական աւագ դպրոցին մէջ: Իսկ Լա Մարթինիերի 11-րդ եւ 12-րդ դասարանները «լաւ» կամ «գերազանց» գնահատականներով արարտածներուն բացառիկ հնարաւորութիւն կը տրուի իրենց ցանկութեամբ եւ ընտրութեամբ, ինչպէս նաեւ ճեմարանի տեսչութեան համաձայնութեամբ, Հնդկաստանի որեւէ բարձրագոյն ուսումնական հաստատութեան մէջ անվճար շարունակելու ուսումը, մինչեւ մագիստրոսութեան վկայական: Ուսման ընթացքին հայ ուսանողներուն կը տրուի կրթաթոշակ, ճեմարանի մէջ կեցութիւն, սնունդ, հագուստի եւ բժշկութեան ծախսեր, զորս ամբողջութեամբ կը հոգայ Կալկաթայի Հայոց Մարդասիրական ճեմարանը:

Մանրամասնութեանց համար կարելի է դիմել mayratorqdk@gmail.com, contact@armeniancollege.edu.in:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 4-ԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՅՈՒՆԱՍՍԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ՈՒՒՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

Ուխտաւորներուն կ'ուղեկցէր թեմի առաջնորդական տեղապահ Հոգեշնորհ Տ. Խորէն վարդապետ Առաքելեանը: Վեհափառը խոր գնահատանք յայտնեց այս ուխտագնացութեան համար եւ բացատրութիւն տուաւ ուխտաւորներուն եկեղեցւոյ կատարած եւ կատարելիք աշխատանքներուն մասին:

**ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 5-ԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՀԻՒՐՆԿԱԼԵՑ
ԱՆԿԼԻՔԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՔԵՆԹՐՈՂՈՐԻԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
ՆՈՐԻՆ ՍՐԲԱԶՆՈՒԹԻՒՆ ՃԱՍԹԻՆ ՈՒԻԼՊԻՆ**

Վեհափառը ողջունել է ետք այցը տարածաշրջան, յոյս յայտնեց որ ան ըլլայ օրհնաբեր եւ իր նպաստը բերէ մեր ժողովուրդի արդար իրաւունքներու պաշտպանութեան գործին մէջ:

Վեհափառը գոհունակութեամբ արձանագրեց, որ երկու Եկեղեցիներու միջև ջերմ յարաբերութիւնները փաստուած են պատմական հարուստ վկայութիւններով, հաստատելով որ Անկլիքան Եկեղեցին դժուարին պահերուն եղած է հայ ժողովուրդի կողքին:

Ն.Ս. Արքեպիսկոպոս Ուիլյի, անդրադառնալով Հայաստանի առջև ծառայած մարտահրաւերներուն, իր գօրակցութիւնը բերաւ

Ամենայն Հայոց Հայրապետին և հաւաստիացուց, որ հայ ժողովուրդը միայնակ չէ: Ան ընդգծեց, որ Հայ ժողովուրդի զաւակներու ցուցաբերած հաւատարմութեամբ առ Աստուած կը կարողանայ յաղթահարել բոլոր դժուարութիւններն ու փորձութիւնները: Ան կարևորեց նաև միասնական ջանքերու ներդրումը ի նպաստ տարածաշրջանի խաղաղութեան և կայունութեան հաստման: Հանդիպման աւարտին, Վեհափառը առանձնազրոյց ունեցաւ իր հիւրին հետ:

**ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՂՐՈՒԹԻՒՆ և ՕԾՈՒՄ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱՍՏԻ ՄԷՋ**

Հոկտեմբեր 8-ին, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ տեղի ունեցաւ եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն և օծում: Սուրբ Տրդատի բաց խորանին առջեւ մատուցուած Հայրապետական Պատարագին ընթացքին, ձեռամբ Վեհափառ հօր, եպիսկոպոսութեան աստիճանին արժանացան Իրաքի հայոց թեմի առաջնորդ Հոգշ Ս. Օշական վարդապետ Կիլիկիականը, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան Տնօրէն ժողովի ատենապետ Հոգշ Ս. Թեոդորոս ԾՎ Չաքարեանը, ԱՄՆ Հայոց Արևելեան թեմի առաջնորդ Հոգշ Ս. Մերոպ վարդապետ Պարսամեանը, Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքութեան կալուածոց տեսուչ Հոգշ Ս. Կորիւն ԾՎ Պաղտասարեանը և Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Հոգշ Ս. Կիրակոս վարդապետ Դաւթեանը:

Այս առիթով Ս. Էջմիածին ժամանած էին թեմակալ առաջնորդներ, ներկայացուցիչներ, Մայր Աթոռի բարերարներ, ուխտաւորներ:

Նախորդ օրը Իջման Սուրբ Սեդանին առջև, կատարուեցաւ ուխտադրման արարողութիւնը: Եպիսկոպոսացու վարդապետները, ծնրադիր վերահաստատելով Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցոյ և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին հաւատարմութեան ուխտը, ստորագրեցին իրենց երդմնագրերը:

Պատարագէն առաջ կատարուեցաւ ընծայման կարգը՝ ընծայացումներու հաւատքի ուղղափառութեան քննութիւնը: Վարդապետներու արժանաւորութեան մասին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին առջև վկայեցին Հայ Եկեղեցոյ ներկայացուցիչներ ԱՄՆէն, Իրաքէն և Վրաստանէն՝ դպիրներ, կիսասարկաւագներ, սարկաւագներ, քահանաներ, եպիսկոպոսներ, ինչպէս նաև հաւատաւոր ժողովուրդը ներկայացնող աշխարհականներ:

Պատարագը սկսաւ Հայրապետական հանդիսաւոր թափօրով: Առընթերակներն էին Շիրակի թեմի առաջնորդ Գերշ Ս. Միքայել Արք. Աջապահեանը և Արցախի թեմի առաջնորդ Գերշ Ս. Վրթանէս Եպս Աբրահամեանը, խարտաւիլակն էր Աւստրալիոյ և ՆԶ-ի հայոց թեմի առաջնորդ, Հնդկաստանի և Ծայրագոյն Արևելքի Հայրապետական պատուիրակ Գերշ Ս. Հայկազուն Արք. Նաճարեանը:

«Աստուածային և երկնային շնորհ» շարականի երգեցողութեան ընթացքին վարդապետները, ծունկի եկած, վեր բարձրացնելով իրենց ձեռքերը, հերթական անգամ հրաժարեցան աշխարհէն:

Այնուհետև Մայր Աթոռի լուսարարապետ Գերշ Ս. Մուշեղ Եպս Բարայեանը թափօրով Խորան բարձրացուց Սրբալոյս Միւռնը, որով Ն.Ս Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, եպիսկոպոսութեան կոչելով Օշական, Թեոդորոս, Մեսրոպ, Կորին և Կիրակոս վարդապետները, օժեց անոնց ճակատներն ու աջ ձեռքերու բութ մատները: Ապա նորած եպիսկոպոսներուն յանձնուեցան իրենց եպիսկոպոսական իշխանութեան խորհրդանիշերը՝ գաւազան ու մատանի:

Իր պատգամին մէջ Վեհափառը ըսաւ. «Այսօր վերստին աղօթքը Մեր շուրթերին Ատրպէյճանի ռազմական ոճրագործութիւնների և Արցախի հայաթափման պատճառով լրջագոյն մարտահրաւերները դիմագրաւող մեր հայրենիքի և ժողովրդի համար՝ Ամենակալ Տիրոջ բարեխնամ կամօք ու ողորմութեամբ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում կատարեցինք եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւն և օծում:

... «Նմանուէք ինձ, ինչպէս որ ես՝ Քրիստոսին», - պատուիրում է Սուրբ Պօղոս առաքեալը: Տիրոջը նմանուելու կոչումն ու ձգտումը Եկեղեցու սպասաւորների համար ակունք են գորութեան՝ մշտարթուն քաջ հովիւ լինելու, հաւատացեալներին Քրիստոսով փրկութեան առաջնորդելու: Այսպիսի յանձնառութեամբ սպասաւորութեան է յորդորում առաքեալը՝ ասելով. «Արածեցրէք Աստծու այդ հօտը, որ ձեզ է յանձնուած» (Ա Պետ. 5.2)»:

Վեհափառը նշեց, որ այս գիտակցութեամբ զօրացեալ, պատմութեան ընթացքին, եպիսկոպոսներու քաջեռանդ առաջնորդութեամբ հայրենիքի և սփիւռքի տարբեր համայնքներուն մէջ զօրացած է հայոց հոգևոր կեանքը, զարգացած է մշակոյթն ու դպրութիւնը, անխաթար պահպանուած ազգային ինքնութիւնը: Նորին Սրբութիւնը հաստատեց, որ այսօր ալ եպիսկոպոսաց դասը, իրեն յանձնուած հօտին հանդէպ պատասխանատուութեամբ, անյոզնաբեկ ջանք ի գործ կը դնէ, որպէսզի հայ ժողովուրդը հաւատարիմ մնայ մեր հայրերու սուրբ հաւատքին և իր կեանքը խարսխէ քրիստոնէական արժէքներու վրայ:

«Ներկայիս, Արցախի հայաթափման հետևանքով մեր Սրբազան Հայրերը, հոգևոր սպասաւորները կանգնած են լուրջ պատասխանատուութեան առջև՝ նախանձախնդրութեամբ իրենց կարևոր նպաստը բերելու Արցախից բռնի տեղահանուածներին» ըսաւ Հայոց Հայրապետը:

Այնուհետև դիմելով նորած եպիսկոպոսներուն՝ «Մեր յորդորն է, որ հաստատուն պահէք ձեր ուխտը, ծառայէք և գործէք եւ Քրիստոսի սէրը զօրանայ հայոց կեանքին մէջ, և միասիրտ ու միակամ լինի մեր ժողովուրդը: Արթուն պահապանը եղէք հոգևոր և ազգային մեր

արժէքներին ու սրբութիւններին, առաջնորդէք մեր ժողովրդին աստուածապատուէր շաւիղներով, հայրենիքի լուսաւոր ու ապահով գալիքը կերտելու տեսլականով: Հայրենեաց համար այս բարդ շրջանում, շարունակէք ձեր բարի ջանքերը՝ սփոփելու և ըստ ամենայնի սատարելու բռնագաղթեալ արցախցի մեր քոյրերին ու եղբայրներին» ընդգծեց Նորին Սրբութիւնը:

Ապա, Վեհափառին գլխաւորութեամբ, ներկայ եկեղեցականաց դասը, մօտենալով նորած եպիսկոպոսներուն, համբուրեցին անոնց աջը և ճակատը՝ ստանալով անոնցմէ առաջին եպիսկոպոսական «Ողջոյնը»:

Յաջորդ օրը նորած եպիսկոպոսները մատուցեցին իրենց առաջին եպիսկոպոսական պատարագները:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 9-ԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԻՐԱՔԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ՈՒՒՏԱԻՈՐՆԵՐԸ

Ուխտաւորներուն կ'ուղեկցէր Իրաքի թեմի առաջնորդ Գերշ Տ. Օշական եպս Կիւլկիլեանը: Վեհափառը խոր գնահատանք յայտնեց այս ուխտագնացութեան համար եւ բացատրութիւն տուաւ ուխտաւորներուն եկեղեցւոյ կատարած եւ կատարելիք աշխատանքներուն մասին:

Վեհափառը իր սէրն ու օրհնութիւնը փոխանցելով ուխտաւորներուն՝ շնորհաւորեց իրաքահայերը իրենց առաջնորդին եպիսկոպոսական աստիճանի արժանանալուն առիթով եւ իր համոզումը յայտնեց, որ Օշական Սրբազան նորանոր ձեռքբերումներով պիտի արդիւնատրէ իր առաջնորդի ծառայութիւնը:

**ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 9-ԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ
ՆՈՐԱՕԾ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐԸ**

Նորին Սրբութիւնը յորդորեց Սրբազան Հայրերը հաստատուն պահել իրենց ուխտը, ամէն ջանք ու ճիգ ներդնել իրենց ծառայութեան վայրերուն մէջ ազգային-հոգևոր կեանքը զօրացնելու, հաւատք և յոյս ներշնչելու հայորդիներուն:

**ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԸ
ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՀԱՆԻՊՈՒՄ ՈՒՆԵՑԱԻ
ՍՈՒՐԲ ԱԹՈՌԻ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՆՈՒՐԱԿԻՆ ՀԵՏ**

Հոկտեմբեր 11-ին Վեհափառը հրաժեշտի հանդիպում ունեցաւ Անդրկովկասի մէջ իր առաքելութիւնը աւարտող Սուրբ Աթոռի առաքելական նուիրակ, արքեպիսկոպոս Ժոզէ Ավելիւնօ Պեթանկուրի հետ:

Վեհափառ Հայրապետը իր բարձր գնահատանքը յայտնեց վերջինիս երկու Աթոռներու փոխյարաբերութիւններու առաւել սերտացման ուղղուած ջանքերուն համար: Ան հաստատեց, որ Մայր Աթոռի և Վատիկանի միջև ձևաւորուած են եղբայրական յարաբերութիւններ, որոնց վառ ապացոյցներն են Հռոմի Սրբազան Քահանայապետերու՝ Յովհաննէս-Պօղոս Երկրորդի և Ֆրանցիսկոս Պապերու այցելութիւնները Հայաստան և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, ինչպէս և Հայոց Հայրապետի փոխադարձ այցելութիւնները Վատիկան, նաև Սուրբ Աթոռի Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակի առիթով կազմակերպուած միջոցառումն ու Սուրբ Գրիգոր Նարեկացիի տիեզերական վարդապետ հռչակելը:

Իր խոսքին մէջ Հայոց Հովուապետը անդրադարձաւ տարածաշրջանին մէջ առկայ մարտահրաւերներուն, բռնի տեղահանուած արցախահայութեան իրաւունքներու պաշտպանութեան ու մարդասիրական խնդիրներուն: Այս առնչութեամբ Նորին Սրբութիւնը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Կաթոլիկ Եկեղեցոյ ներդրուող ջանքերուն յօգուտ բռնագաղթած Արցախցիներու:

Իր հերթին, շրջանաւարտ արքեպիսկոպոսը նշեց, որ հետագային ևս պիտի շարունակէ առաւելագոյն չափով իր նպաստը բերել երկու Եկեղեցիներու եղբայրական փոխյարաբերութիւններու զօրացման մէջ:

Իր հերթին, շրջանաւարտ արքեպիսկոպոսը նշեց, որ հետագային ևս պիտի շարունակէ առաւելագոյն չափով իր նպաստը բերել երկու Եկեղեցիներու եղբայրական փոխյարաբերութիւններու զօրացման մէջ:

**ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 18-ԻՆ, ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ**

**ՏԵՂԵԿԱՏՈՒԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԻ ՄԷՉ
2022-Ի ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ ԴԱՓՆԵԿԻՐ
ADOBE ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՇԱՆՏԱՆՈՒ
ՆԱՐԱՅԱՆԸ**

Դափնեկիրին կ'ուղեկցէին «Սինոփսիս Արմենիա» ընկերութեան նախագահ Երուանդ Ջորեան և գործադիր տնօրէն Յովիկ Մուսայելեան:

Ողջունելէ եւ շնորհաւորելէ ետք պարոն Նարայանը, Վեհափառը մաղթեց որ վերջինիս մտքի արգասիքները

նպաստեն մարդկային կեանքի առաջընթացին ու բարօրութեան, խաղաղութեան ու արդարութեան: Պարոն Նարայան իր շնորհակալութիւնը յայտնեց Վեհափառին ընդգծելով, որ մեծ պատիւ է գտնուիլ հայ ժողովուրդի հոգևոր կեդրոն: Զրուցակիցները անդրադարձան մարդկութեան առջև ծառայած մարտահրաւերներուն յաղթահարման մէջ բարձր ճարտարարուեստի նորարարական ձեռքբերումներու կարեւորութեան:

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԶԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐՑԱԽԷՆ ԲՈՒՆԻ ՏԵՂԱՀԱՆՈՒԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան օժանդակութիւնը մատակարարելու արցախահայ տարագրուած հայրենակիցներուն, Արամ Ա. Կաթողիկոսի կողմէ նշանակուած է յանձնախումբ մը յանձինս՝ Գերշ Տէր Անուշաւան Արք. Դանիէլեանի (առաջնորդ ԱՄՆի Կիլիկեան Արեւելեան թեմին), Գերշ Տէր Թորգոմ Եպս Տօնյեանի (առաջնորդ ԱՄՆի Կիլիկեան Արեւմտեան թեմին), մեթր ժիրայր Հապիպեանի (ատենապետ Արաբական Միացեալ Էմիրութիւններու եւ Քաթարի Ու Շրջակայից թեմին) եւ տիար Յակոբ Լուսարարեանի (անդամ Լիբանանի Հայոց թեմի Ազգային Վարչութեան):

Յիշեալ յանձնախումբը եռօրեայ այցելութեամբ ուղեւորուեցաւ Հայաստան գործնական քայլերու դիմելու նպատակաւ:

8 Հոկտեմբերին, սրբազան հայրերը հանդիպում ունեցան Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին հետ, անոր փոխանցեցին Արամ Ա. Կաթողիկոսին եղբայրական ողջոյնները եւ Վեհափառ Հայրապետին ու Կիլիկեան Ս. Աթոռին զօրակցութիւնը յայտնեցին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան կողմէ տարուող մարդասիրական աշխատանքներուն: Գարեգին Բ. Կաթողիկոսը, իր կարգին, դրուատիքով արտայայտուեցաւ Նուիրապետական գոյգ Աթոռներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող համագործակցութեան ոգիին մասին, զայն որակելով ցցուն ապացոյց հայ եկեղեցւոյ ներքին միութեան ու զօրութեան, միաժամանակ անդրադարձաւ թեմակալ առաջնորդներու հետ տարուած բարեսիրական աշխատանքներուն:

Յիշեալ հանդիպումէն ետք, առաջնորդ սրբազան հայրերը, յանձնախումբի միւս անդամներուն հետ, այցելեցին Երեւանի, Պոռշեանի եւ Կոտայքի մէջ ապաստանած գաղթականներուն եւ իրենց յորդորներով հաւատք ու յոյս ներշնչեցին ներկայ ահաւոր տագնապներէն ամէնաշուտ ժամանակին դուրս գալու վճռականութեամբ: Յանձնախումբը նաեւ հանդիպում ունեցաւ Արագածոտնի մարզպետ Սէրգէ Մովսիսեանի հետ:

Յանձնախումբը իր այցելութեան ընթացքին կատարեց նիւթական յատկացումներ տեղահանուած ընտանիքներուն:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 19-ԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ ՓՈԽԱՆՍԱՐԱՐ ՄԻԿԼՈՇ ՓԱՆԻԻ ԳԼԽԱՒՈՐԱԾ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Նորին Սրբութիւնը անդրադառնալով հայ-հունգարական յարաբերութիւններու վերականգնման, իր գնահատանքը յայտնեց Հունգարիոյ Մերձաւոր Արևելքի երկիրներուն մէջ քրիստոնէայ համայնքներուն, Արցախէն բռնի

տեղահանուած հայութեան ցուցաբերած աջակցութեան և 2021-ին հինգ հայ ռազմագերիներու հայրենադարձման համար միջնորդութեան համար:

Իր հերթին փոխնախարարը, անդրադառնալով հայ-հունգարական միջ-պետական կապերու սերտացման, հաւաստիացուց, որ Հունգարիոյ իշխանութիւնները պիտի շարունակեն իրենց աջակցութիւնը ցուցաբերել արցախահայութեան և միջնորդական ջանքեր գործադրել հայ գերիներու վերադարձման ուղղութեամբ:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 19-ԻՆ, ՎԵՀԱՓԱՌԻՆ ՀԱՆՐԻՍԱՊԵՏՈՒԹԵԱՍԲ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻՆ ՄԷՋ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԻ ՇՔԱՆՇԱՆՆԵՐՈՒ ՅԱՆՁՆՄԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ «Սուրբ Ներսէս Շնորհալի» պատույ բարձր շքանշաններ շնորհուեցան Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Վերստուգիչ յանձնախումբի անդամներ տիարք Խաչատուր Սուրբաֆեանին և Լուիֆիկ Հարոյեանին, իսկ «Սուրբ Սահակ-Սուրբ Մեսրոպ» պատույ բարձր շքանշանին արժանացաւ Կաթողիկոսական գրասենեակի պատասխանատու քարտուղար օրիորդ Անահիտ Անտոնեանը՝ ի գնահատութիւն Հայ Եկեղեցւոյ մատուցած երկարամեայ ծառայություններուն:

«Բարձրօրէն գնահատում ենք Ձեր ազնուութիւնը,

որ Դուք, Մեր հրաւերին ընդառաջ՝ Ձեր հմտութիւններն ու կարողութիւնները շուրջ երկու տասնամեակ սիրով ի սպաս էք բերում նաև Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի շինութեանն ու պայծառութեանը՝ որպէս անդամ Մայր Աթոռի Վերստուգիչ յանձնախմբի: Ձեր ծառայութեան ընթացքին Մենք ականատես ենք եղել աշխատանքի հանդէպ ունեցած Ձեր պահանջկոտ ու բժախնդիր վերաբերմունքին, որը յաջողութիւններ է ապահովել Մայր Աթոռի արդիւնաւոր գործունէութեան համար» գրուած է Պրն Սուրբաֆեանին ձօնուած Կոնդակին մէջ:

Պրն Հարոյեանի Կոնդակին մէջ արձանագրուած է. «*Գոհունակութեամբ ենք անդրադառնում Առաքելական մեր Սուրբ Եկեղեցուն մատուցած Ձեր ծառայություններին: Իբրև անդամ Մայր Աթոռի Վերստուգիչ յանձնախմբի՝ Ձեր հարուստ փորձառութեամբ ու կարողութիւններով, Դուք գնահատարժան օգտակարութիւն էք բերում Սուրբ Էջմիածնին: Նախընթաց տասնամեակներին Մենք գոհունակութեամբ ականատես ենք եղել Ձեր եկեղեցասիրութեանն ու նախանձախնդիր և նուիրեալ գործունէութեան»:*

Օրիորդ Անահիտ Անտոնեանին ուղղուած Կոնդակին մէջ նշուած է. «*Մեզ համար գոհունակութիւն է, որ մանկավարժական առաքելութեանը զուգընթաց Դուք նաև պատասխանատու պաշտօններ ստանձնեցիք Արարատեան Հայրապետական Թեմում և ապա՝ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Կաթողիկոսական գրասենեակում, որդիական սիրով ու պատրաստակամութեամբ Ձեր ձիրքերն ու մտաւոր կարողութիւններն ի սպաս բերելով մեր Սուրբ Եկեղեցու առաւել շինութեանն ու պայծառութեանը: Ամենօրեայ Ձեր ծառայութեան մէջ Մենք գոհունակութեամբ ականատես ենք պարտականութիւնների հանդէպ Ձեր բժախնդիր վերաբերմունքին, եռանդին ու ջանադրութեանը»:*

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 20-ԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՀՀ-ԵԱՆ ՄԷՋ ՊԵԼՃԻՔԱՅԻ ՆՈՐԱՆՇԱՆԱԿ ԴԵՍՊԱՆ ԷՐԻՔ ՏԷ ՄՈՅՆՔԸ

Հանդիպման՝ Հայոց Հովուապետը գոհունակութեամբ ընդգծեց ՊելՃիքայի հայ համայնքին ներդրումը հայ-պելՃիքական յարաբերութիւններու սերտացման մէջ եւ իր երախտագիտութիւնը յայտնեց ՊելՃիքայի Հայաստանին զօրակցութեան համար:

Անդրադառնալով մեր երկրին առջև ծառացած անվտանգային և գոյաբանական հարցերուն՝ Նորին Սրբութիւնը կարևորեց միջազգային հանրութեան, ինչպէս և ՊելՃիքայի կողմէն ազդու միջոցներու գործադրումը:

Դեսպանը անդրադարձավ տարբեր ոլորտներու մէջ փոխ-համագործակցութեան խորացման ու զարգացման հեռանկարներուն եւ իր պետութեան պատրաստակամութեան՝ աջակցելու Արցախէն բռնի տեղահանուած անձանց խնդիրներուն յաղթահարման: Դեսպանը նաև տեղեկութիւններ փոխանցեց Պելճիքայի մէջ բուժուող Ստեփանակերտի պայթումէն վիրաւորուած արցախցիներու առողջական վիճակին մասին:

20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ, ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ «ՀԱԼԱԾԵԱԼ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆԵՐՈՒ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ և ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳՐԻ» ՊԵՏՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԹՐԻՍԹԱՆ ԱԶՊԷՅԸ, ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԴԵՍՊԱՆ ԱՆՆԱ ՄԱՐԻԱ ՇԻԿՈՅԻ

Պրն. Ազպէյ Նորին Սրբութիւնը տեղեկացուց Մերձաւոր Արևելքի երկիրներու քրիստոնէայ համայնքներու աջակցութեան ծրագրերու, ինչպէս նաև 2021-ին հայ ռազմագերիներու վերադարձման գործին մէջ իր անմիջական ներգրաւման մասին:

Հանդիպման ընթացքին տեղի ունեցաւ մտքերու փոխանակում Հայոց Եկեղեցոյ և Հունգարիոյ իշխանութիւններու միջև մարդասիրական փոխգործակցութեան հեռանկարներուն:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 24-ԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՀՀ-ԵԱՆ ՄԷՋ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԱՐՏԱԿԱՐԳ և ԼԻԱԶՕՐ ԴԵՍՊԱՆ ՍԵՐԵՆԱՏ ՄՈՀԱՄՄԷՏ ՍՈՒԼԷՅՄԱՆ ԳԱՄԻԸ

Հանդիպման մասնակցեցաւ նաև Ղպտի Ուղղափառ Եկեղեցոյ սպասաւոր Հայր Իլարիոնը, որ իր աստուածաբանական ուսումը կը շարունակէ Երևանի պետական համալսարանի Աստուածաբանութեան Բաժնին մէջ:

Նորին Սրբութիւնը ընդգծեց, որ հայ-եգիպտական բարեկամական յարաբերութիւնները դարաւոր պատմութիւն ունին եւ գնահատեց Եգիպտոսի թոյլատուութիւնը Հայոց Ցեղասպանութենէն փրկուած հայորդիներուն կազմակերպելու իրենց ազգային-հոգևոր կեանքը: Ան նաև յայտնեց իր մտահոգութիւնը այսօրուան ստեղծուած վտանգաւոր կացութեան եւ անկէ բխած

կարիքներուն մասին: Ան նաև գոհունակութեամբ արձանագրեց Հայ և Ղպտի Քոյր Եկեղեցիներու միջև առկայ եղբայրական ջերմ փոխգործակցութիւնը:

Դեսպանը Վեհափառին փոխանցեց Ղպտի Ուղղափառ եկեղեցոյ հոգևոր պետ Թաուատրոս Բ Պատրիարքին ողջոյններն ու բարեմաղթանքները եւ հաւաստիացուց, որ ամէն ջանք պիտի դնէ հայ-եգիպտական յարաբերութիւններու աւելի սերտացման և համագործակցութեան առաւել ամրապնդման ի խնդիր:

24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԻՐԱՆԻ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ԿԵԴՐՈՆԻ ՂԵԿԱՎԱՐ ԱՍՍՏԻ ՍՈՎԱՀԷՏԸ

Նորին Սրբութիւնը անդրադարձաւ երկու երկրներու սերտ համագործակցութեան եւ համատեղ իրակա-նացուած միջոցառումներուն:

Վեհափառը խոր մտահոգութիւն արտայայտեց Մերձաւոր Արեւելքի մէջ պատերազմական գործողութիւններու և անոնց աղիտալի, ողբերգական հետևանքներուն առնչու-թեամբ: Նորին Սրբութիւնը նաեւ անդրադարձաւ Ատրպեյ-ճանի կողմէ ի գործ դրուած ոճրային գործողութեանց:

Իր հերթին Պրն. Սովահէտ Վեհափառ Հայրապետին ներկայացուց նոր պաշտօնին մէջ երկու երկրիներու մշակութային կապերու ամրապնդման վերաբերող իր ծրագիրները:

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 24-ԻՆ ԱՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԿԻՊՐՈՍԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՕԳՆԱԿԱՆ ՆԷՈՓՈԼԻՄ ՓՐՈՏԻՐԻՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԸ

Վեհափառ Հայրապետը ընդգծեց, որ երկու բարեկամ ժողո-վուրդները ունին պատմական համանմանութիւններ, և իրենց զօրեղ հաւատքով կարողացած են դիմագրաւել բազմաթիւ փորձու-թիւններ:

Իր հերթին Փոքֆիրիոս Սրբազանը նշեց, որ իր այցին նպատակը առողջապահական է, ան արցախահայութեան դեղորայքային օգնութեան և Կիպրոսի Ուղղափառ Եկեղեցւոյ զօրակցութիւնը յայտնելու համար եկած էր:

«ԳԱԻԻԹ» ՀԱՐԹԱԿԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մէջ տեղի ունեցաւ «Գաւիթ» հարթակի հանդիպում «Հայաստան և Արցախ. գոյաբանական մարտահրաւերներ և յաղթահարման ուղիներ» թեմայով: Բազմա-կողմանի քննարկման նիւթ դարձնելով հայրենիքի առջև ծառայած հիմնախնդիրներն ու սպառնալիք-ները, հայրենիքի և սփիւռքի մէջ բարձրաձայնուող մտահոգութիւնները՝ հարթակի մասնակիցները հանդէս եկան յայտարարութեամբ.

«Մենք՝ «Գաւիթ» հարթակի մասնակիցներս՝ հոգևորականներ, հասարակական գործիչներ, մասնագիտական ու փորձագիտական հանրոյթների

ներկայացուցիչներ, «Հայաստան և Արցախ. գոյաբանական մարտահրաւերներ և յաղթահարման ուղիներ» թեմայի շրջանակներում քննարկելով Հայրենիքի առջև ծառայած հիմնախնդիրները, խոր մտահոգութեամբ արձանագրում ենք.

Աղբրեջանի կողմից տարիներ շարունակ Հայաստանի Հանրապետութեան և Արցախի Հանրապե-տութեան դէմ սերմանուող հայատեացութիւնը, սանձազերծուած պատերազմները, ցեղասպան

1գործողությունները և ագրեսիան հանգեցրել են Արցախի հայաթափմանը և Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխան տարածքների բռնազավթմանը:

Խիստ մտահոգիչ են առկայ ծանր իրավիճակի յանդիման ՀՀ իշխանությունների անհամարժեք դիրքորոշումներն ու գործողությունները, ներազգային կեանքում տեղ գտնող թշնամանքի ու ատելության դրսևորումները:

Մեծապես գիտակցելով ներկայ ծանր մարտահրավերների յաղթահարման գոյաբանական անհրաժեշտությունը՝ «Գաւիթ» հարթակի մասնակիցներս յայտարարում ենք.

1. Ազգային կեանքում յառնած սպառնալիքները լուծումներ պետք է գտնեն բացառաբար Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխան տարածքների անձեռնմխելիության և Արցախի Հանրապետության ժողովրդի՝ հայրենի հողի վրա ազատ ու անկախ ապրելու իրաւունքի շրջանակներում: Այս առումով կարևոր է բարեկամ ու դաշնակից երկրների հետ հաւասարակշուած յարաբերությունների զարգացմամբ, փոխվտահուրեան մթնոլորտում փոխշահաւետ գործակցությունը և ողջ միջազգային հանրութեան զորակցութեան ապահովումը,

2. Արցախի բռնազավթմամբ և հայաթափմամբ Արցախեան հիմնախնդիրը չի լուծուել. Արցախահայութեան ազատ կամարտայայտութեամբ միջազգային հանրային իրաւունքի համաձայն ստեղծուած Արցախի Հանրապետությունը կայ և պետք է լինի: Հնարաւոր բոլոր ձանապարհներով, առկայ ողջ գործիքակազմի կիրառմամբ պետք է ամրագրել Արցախի ժողովրդի խախտուած իրաւունքների վերականգնման, ազատ ինքնորոշման և հայրենի հողի վրայ ինքնիշխանութեան հայեցակարգը,

3. Հարկ է գորաւիզ լինել բռնի տեղահանուած և ծանրագոյն վիճակում գտնուող մեր եղբայրներին ու քոյրերին և ըստ ամենայնի հոգալ նրանց օրախնդիր հոգևոր-բարոյական, իրաւական, տնտեսական ու սոցիալական կարիքները՝ մեղմելու նրանց կրած ահռելի կորուստների հետևանքները և այս դժուարին շրջանում նպաստելու իրենց կեանքի կազմակերպմանը Հայաստանի Հանրապետությունում,

4. Բոլոր տեսակի բանակցային գործընթացներում և միջազգային ատեաններում հարկ է հետևողականօրէն առաջ մղել առնանգուած, գերեվարուած և Բաքվում շինծու մեղադրանքներով ապօրինաբար պահուող զինծառայողների և քաղաքացիական անձանց, այդ թուում նան Արցախի Հանրապետութեան քաղաքական ղեկավարութեան ներկայացուցիչների անյապաղ ազատ արձակման պահանջը, ինչպէս նան անյայտ կորած բոլոր անձանց ճակատագիրը պարզելու անհրաժեշտությունը,

5. Բանակցություններում և միջազգային ատեաններում բարձրաձայնել Արցախի պատմամշակութային և հոգևոր ժառանգութեան պահպանման, սրբատեղիների գործածութեան իրաւունքների և դէպի սրբավայրեր ուխտագնացությունների կազմակերպման խնդիրները, որոնք իրենց ամբողջական լուծումը կը գտնեն արցախահայութեան հայրենադարձման, ինքնորոշման իրացուած իրաւունքների ճանաչման և Արցախի թեմի առաքելութեան լիարժեք վերականգնման միջոցով:

Մեր կոչն ենք ուղղում հայրենի և աշխարհասփիւռ մեր ժողովրդի լայն շրջանակներին, առաջին հերթին՝ ազգային, հասարակական, քաղաքական կազմակերպություններին, մշակոյթի, գիտութեան ու կրթութեան գործիչներին՝ պատասխանատուութիւն ստանձնելու հայրենիքի և հայոց պետականութեան ապագայի նկատմամբ, համախմբուելու մեր երկրի, մեր ինքնութեան պահպանութեան ու մեր ապրելու իրաւունքի պաշտպանութեան գաղափարական առանցքի շուրջ և համընդհանուր ջանքերով կասեցնելու շարունակուող պարտությունների ու ձախողումների կործանարար շղթան:

Թող Աստուած անսասան պահի հայրենի մեր պետականությունը և օգնական ու պահապան լինի համայն մեր ժողովրդին այսօր և միշտ և յաւիտեանս. Ամէն:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ
ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՆԵՐԸ և ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐԸ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՈՒՆՅԱՆ
ԵԱՀԿ ԳԼԽԱԻՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԻՆ ՀԵՏ**

Գերշ. Ս. Խաժակ Արք. Պարսամեանը, Գերշ. Ս. Տաթև եպս Յակոբեանը, Գերշ. Ս. Սերովբե եպս Իսախանեանը և Գերշ. Ս. Տիրան եպս Պետրոսեանը, Հոկտեմբեր 25-ին, Վիեննայի մեջ հանդիպեցան ԵԱՀԿ գլխավոր քարտուղար Հելգա Շմիդի հետ: Սրբազան Հայրերը տիկին Շմիդին փոխանցեցին Վեհափառ հոր օրհնութիւններն ու բարեմաղթանքները, ինչպէս նաև ներկայացուցին Հայ Եկեղեցւոյ կողմէն իրականացուող աշխատանքները՝ տարածաշրջանային խաղաղութեան առնչուած, Արցախէն բռնի տեղահանուածներու կարիքներուն հոգածու-

թեան եւ իրաւունքներու պաշտպանութեան, ինչպէս նաև պատմամշակութային ու կրօնական ժառանգութեան պահպանութեան:

Առաջնորդները նշեցին, որ ժամանակն է, որպէսզի ի պատասխան ատրպէճանական իշխանութիւններու որդեգրած ցեղասպանական քաղաքականութեան և արցախահայերու հանդէպ իրականացուցած էրնիք գտումներու, միջազգային հանրութիւնը պատժամիջոցներ կիրարկէ Ատրպէճանի նկատմամբ՝ կանխելու համար անոր ռազմատենչ քաղաքականութեան հետագայ դրսևորումները: Ատրպէճանի նման կեցուածքը առիթ պէտք է հանդիսանայ, որ Եւրոմիութիւնը վերագնահատէ վերջինիս հետ իր փոխարաբերութիւնները, ձեռնարկէ ռազմական յանցագործութիւններու մանրակրկիտ քննութեան, ինչպէս նաև միջազգային երաշխիքներ ստեղծէ՝ ապահովելու տեղահանուած արցախահայերու վերադարձը իրենց պատմական հայրենիք, ինչպէս նաև նրանց անվտանգ կեանքն ու կենսագործունէութիւնը: Կարգ մը երկիրներ Ատրպէճանի ցեղասպանական գործողութիւնները դատապարտող բանաձևեր ընդունած են, սակայն Ատրպէճանը ցայսօր կ'անտեսէ միջազգային հանրութեան կոչերն ու որոշումները:

Տիկին Շմիդը վստահեցուց, որ ԵԱՀԿ-ը և անձնապէս ինքը կ'ընեն հնարաւորը՝ նպաստելու տարածաշրջանին մէջ յարատև ու արդար խաղաղութեան հաստատման, որուն մէջ պէտք է նկատի առնուի նաև Արցախի ժողովուրդին վերադարձի իրաւունքն ու անվտանգ կեանքն իրենց բնօրրանին մէջ: Ան նաև հաւաստիացուց, որ ԵԱՀԿ-ը շարունակելու է իր աջակցութիւնը բերել ի նպաստ տեղահանուածներու մարդասիրական և հոգեբանական կարիքներու հոգածութեան:

Հանդիպման աւարտին, Սրբազան Հայրերը Հայ Եկեղեցւոյ Եւրոպայի բոլոր առաջնորդներուն անունով նամակ փոխանցեցին տիկին Շմիդին, ուր ամփոփուած էին այն հիմնական կետերը, որոնք քննարկման նիւթ դարձան հանդիպման ընթացքին:

**27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՈՒ ԸՆԴՈՒՆԵՑ
ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ ՊԱՏԸՆ-
ՎՈՒՐԹԵՆՊԷՐԿԻ ԵՐԿՐԱՍՏԱՍՅԻՆ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԻԿԻՆ
ՊԱՐՊԱՐԱ ԲՈՇԻ ԳԼԽԱԻՈՐԱՑ
ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ**

Տիկին Պոշ անդրադարձ կատարեց 1988-ի աւերիչ երկրաշարժէն ետք Հայաստանի մէջ Գերմանական Կարմիր Խաչի գործունէութեան, խօսեցաւ նաև «Յուսոյ տուն բարեգործական կեդրոն» հիմնադրամի նախաձեռնած «Գթութեան խոհանոց» ծրագրին մասին: Ան հաւաստիացուց Հայոց Հայրապետը, որ նախաձեռնուած աջակցութեան ծրագրերը պիտի շարունակուին, յատկապէս առաջնահերթ պիտի նկատուին տեղահանուած արցախցիներու կարիքները:

27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ՀԱՆԴԻՊԵՑԱԻ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՒ ՄԷՋ ԵՐԵՔՇԱԲԱԹԵԱՅ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԸ ԱԻԱՐՏԱԾ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ ԵՒ ՍՓԻՒՌԷՆ ԺԱՄԱՆԱԾ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

հասարակութեան առջև ծառայած արդի մարտահրաւերները:

Հոկտեմբեր 10-էն մեկնարկուած այս դասընթացները համակարգուած են «Գարեգին Ա» կրթական կեդրոնի տնօրէն Գերշ Տ. Վահան եպիսկոպոս Յովհաննիսեանի կողմէ:

Մասնակից հոգևորականները հնարաւորութիւն կ'ունենան թարմացնելու իրենց աստուածաբանական, ծիսական և պատմական գիտելիքները: Հանդիպման ընթացքին Վեհափառը կարևորեց վերապատրաստման այս դասընթացքները, որոնք հնարաւորութիւն կու տան տարբեր թեմերէ ժամանած հոգևորականներուն համախմբուելու, փոխանակելու իրենց հոգևոր փորձառութիւնները, ինչպէս նաև քննարկելու Եկեղեցւոյ և

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27-ԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ և ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ ՓԵԹԵՐ ՄԻՅԱՐՏՈՆ

Ներկայ էին նաև Հունգարիոյ ՀՀ-եան դեսպան տիար Աշոտ Սմբատեանը, ՀՀ-ի մէջ Հունգարիոյ դեսպան տիկին Աննա Մարիա Շիկոն և Հունգարիոյ «Հալածեալ քրիստոնէաներու օգնութեան և հունգարական աջակցութեան ծրագրի» պետքարտուղար Թրիսթան Ազպէր: Նախարարը ընդգծեց, որ Հունգարիան պատրաստ է տարբեր ծրագրեր իրականացնել տեղահանուած

արցախցիներուն աջակցութիւն ցուցաբերելու համար, ինչպէս նաև հետևողական քայլեր ձեռնարկել Արցախի հոգևոր-մշակութային ժառանգութեան պահպանման ուղղութեամբ:

30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԴԱԶԱՐԱԻԱՆԻ ՍՈՒՐԲ ՆԱՐԵԿ ՄԵՆԱՍՏԱՆԻ ՔՈՅՐԵՐԸ և ՅԱՐԱԿԻՑ ԳԻՒՂԵՐՈՒ ՏԱՐԲԵՐ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ

Քոյր Ազատուհի Խաչատրեանը տեղեկացուց, որ դեռևս մէկ տարի առաջ թեմակալ առաջնորդ Գերշ Տ. Մկրտիչ եպս Պռոշեանի օրհնութեամբ մենաստանին մէջ կազմակերպուած են հոգևոր և մարդասիրական նիւթերու դասընթացքներ յարակից գիւղերու դպրոցականներու համար:

Վեհափառը մեծ գովասանքով իր օրհնութիւնը բաշխեց քոյրերուն: Ան կարևորեց դպրոցականներու հաղորդակցութիւնը Եկեղեցւոյ հետ, որով լաւագոյն հնարաւորութիւն կ'ընձեռուի ճանաչելու Հայ Եկեղեցին:

Աւարտին, Վեհափառը պատասխանեց դպրոցականներու հարցումներուն:

ՍՈՒՐԲ ՆԵՐՍԷՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ՎԱԽՃԱՆՄԱՆ 850-ԱՄԵԱԿԻ ՅՈՒՇԱՀԱՆԴԷՍ

Հովանաւորութեամբ Բարձրաշնորհ
Տէր Հայկազուն
Արքեպիսկոպոս Նահարեանի
Առաջնորդ Աստրալիոյ եւ
Նոր Զելանտայի Հայոց Թեմին

Միացեալ Կազմակերպութեամբ
Աստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի
Առաջնորդարանին եւ Համազգայինի
Աստրալիոյ Շրջանային Վարչութեան

Բանախօս՝

Այս Առիթով Երեւանէն Յատուկ Հրաւիրուած
Երաժշտագետ-Միջնադարագետ

Դոկտոր Փրոֆէսոր

ՄՀԵՐ ՆԱԴՈՅԵԱՆ

Տեղի կ'ունենայ

Ուրբաթ 10 Նոյեմբեր 2023-ի

Երեկոյեան ժամը 7.30-ին
NORTH RYDE SCHOOL OF ARTS
Cox's Road, Ryde-ի Սրահին մէջ

Հրաւիրուած է Աստրալահայ Համայնքը

Յաւելեալ մանրամասնութեանց
համար դիմել

Լիլիկ Կոտոյեանին 0433-655-943
Նորա Պաստաճեանին 0427-640-882
Նանոր Աշիբեանին եւ Նշան Պաստաճեանին
Հեռ. 91614000 կամ 0487-708-800

Email: diocese@armenian.com.au

DIOCESAN NEWS

1 OCTOBER 2023 – Prayer for Artsakh

On October 1, the long-awaited blessing of the Holy Chrism (*Miuron*) was to take place in Holy Etchmiadzin. His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian was already at the Mother See in anticipation to participate in the Blessing of the Holy Chrism (*Miuronorhnek*). Similarly, Armenian pilgrims from Australia were also preparing to be present. However, the devastation of Artsakh occurred and the blessing of *Miuron* was postponed as were the travel of Diocesan representatives.

By the blessing of His Holiness the Catholicos, and by the decision of the Supreme Spiritual Council, October 1 was appointed a day of prayer for Artsakh in all Armenian churches of Armenia and the Diaspora. Sadly after thirty years, the exception was the Diocese of Artsakh ...

Prayers were offered in the three churches of Australia during Holy Mass. In the Holy Resurrection Church the three parish priests, the deacons, the acolytes, and the faithful participated in a special order of prayer service. Reverend Father Avetis Hambarzumyan invited the congregation to join in the prayers together following his remarks:

"Dear faithful, you are aware that Artsakh has been evacuated, and more than a hundred thousand of our brothers and sisters have left their homeland having been forced to leave for Armenia. I don't want to describe in detail the unprecedented pain and suffering of our people.

And in these days of national tragedy, of unspeakable pain and suffering, hatred from our enemies, we must be filled with the love of Christ, and most importantly, to be united, and face our challenges with dignity.

With the blessing of His Holiness Karekin II Catholicos of All Armenians today, October 1st has been declared a National Day of Prayer. And today all our sacred relics and sanctuaries, which are kept in the treasuries of the Mother See, shall be brought forth, as a supplication for our nation.

Dear faithful, may this day be a day of covenant for our nation with God, of self-purification, unity, faith, and renewal of Armenian identity, struggle, triumph, and the beginning of great achievements.

We must only unite with God, and with one another, to march forward, but never be cut off from our glorious roots. For millenniums we have practiced this, "remaining small", yet many mighty nations have scattered in the abyss of history. Believe it, there is no end to the Armenian nation, for we know how to turn darkness into light, mourning to victory.

I invite you all to pray."

Sunday 8 October - As was announced by the Mother See of Holy Etchmiadzin, on October 8, an episcopal ordination was to take place. In the presence of a huge crowd of faithful, the Primate of the Armenian Diocese of Iraq Very Reverend Oshagan Gulgolian, the Chairman of the Assembly of Directors of the Armenian Patriarchate of Jerusalem Very Reverend Theodoros Zakaryan, Primate of the Eastern Diocese of America Very Reverend Mesrop Parsamyan, Dean of the Manor of the Armenian Patriarchate of Jerusalem Very Reverend Father Koryun Baghdasaryan and the Primate of the Diocese of Georgia Very Reverend Father Giragos Davtyan were ordained and consecrated as bishops by His Holiness Karekin II Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians. The latter

Archimandrite served three years as parish pastor of St Mary's Armenian Church in Melbourne. Archbishop Haigazoun Najarian was given the honorary role of Khartavilak (Sponsor). The word "Khartavilak" comes from Greek (Khartophylax). He is the clergyman who, during the ordination, dressed in robes, appears before the ordainer to request him to lay his hand on the candidate's head and publicly testifies the worthiness of the candidate to the ordainer. Archbishop Najarian presented the five clergymen to the Catholicos and asked him to ordain them as bishops, about whose merits he testified and took the responsibility of that testimony. Details can be read in the "News from Etchmiadzin" section.

Sunday 8 October – This day was important for the members of the Armenian community, as it coincided with the official celebration of the 95th anniversary of the foundation of Hamazkaine. The Hamazkaine Armenian Educational and Cultural Society founded on 28 May, 1928 in Cairo.

The event was auspiced by His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian. Due to the Archbishop's absence he was represented by Reverend Father Avetis Hambadzumyan. Also present were Archpriests Reverend Father Norayr Patanian and Reverend Father Bartev Karakashian, as well as Reverend Father Miuron Avedisian. The Diocesan Council was represented by the Chairman Mr Sarkis Der Bedrossian.

About 800 Armenians, including spiritual fathers and representatives of Armenian organisations, Willoughby Mayor Mrs Tania Taylor and Willoughby Councillor Mr Sarkis Mouradian were in attendance in the Concert Hall of Chatswood Concourse.

All had come to enjoy the cultural program organised by a committee of 8 culture-loving individuals, headed by Mr Harmick Hacobian.

The program included an opening speech, which was delivered by two students of Galstaun College, Alik Manjikian and Garod Manougian. Then a group of students of the college presented Kevork Emin's "*Haverji Jamporte*" (The Eternal Traveller), glorifying the history and the merits of the Armenian people. The "Shining Stars" choir of the College sang "*Azg Parabants*" with harmonious voices, under the direction of Mrs Perry Minasian, after which the combined group of three Saturday schools (Tarkmanchatz, Toomanian, Papazian)

presented "Sardarabad" and "Hayastane Menk Enk" (We Are Armenia) songs, under the direction of Mrs Shoushan Sahakian. Students of Galstaun College joined the same group to present four of the founders of Hamazkaine: Levon Shant, Nigol Aghpalian, Hamo Ohanjanian and Gaspar Ipekian. The students of Galstaun College also presented a series of patriotic songs, enlivening the atmosphere. Melbourne's Hamazkaine Mesrop Mashdots Matheosian School's students were not left out, presenting a 10-minute video of songs and

recitations. The "Zela Margossian Quartet", founded by the talented musician and pianist Mrs Zela Margossian, played with high calibre, "Forecast" composed by Zela and "Anurjner" by A. Babajanian. And with the piano accompaniment of Zela, the famous and talented Australian-Armenian Opera Soprano Ms Natalie Aroyan sang Puccini's "Vissi D'arte" and Komitas' "Chinar Es". The Hamazkaine Dance Ensemble performed "Yarkhushta", *Girls of Artsakh* and a series of ethnographic dances, whilst the Nairi Dance Group performed Sassoon's Dance and "Davigh" (Harp). The Hamazkaine Nairi Choir, under the direction of Mrs Aghavni Markarian, performed the choruses "Horovel", "Yeraz im Yergir", and "Yelek Vodki hay Joghovour".

The popular singer Ohanes Ohannesian created great enthusiasm with the songs "Mardigi Yerk" and "Pari Arakil".

Given that 2023 coincides with the 60th anniversary of Hamazkaine's foundation in Australia, a documentary video was presented.

The Nourbar Khatchadourian Theatrical Group presented the play "Baykar" (Struggle) with the subject of current national concern, written by Mrs Azniv Ingilizian.

On behalf of the Hamazkaine Regional Committee the Chairman Mr Kevork Vartanian delivered his address, who after paying his respects to our people forcibly displaced from Artsakh, spoke about the mission of Hamazkaine, referring to imminent challenges in shaping generations as valuable Armenians. Referring to the future vision of the Regional Committee, Mr Vartanian emphasised the importance of Hamazkaine's rejuvenation. Due to the absence of Hamazkaine's Central Board member Mr Heros Grigorian due to illness, Mrs Varteny Khoudetsian-Misakian read his heartfelt words. Referring to today's difficulties, Mr Grigorian emphasised the fact that there is a war being waged against Armenian culture today, and Hamazkaine is fighting and will continue to fight that war without giving up. At the request of the Regional Committee, the Central Committee of Hamazkaine honoured two distinguished Hamazkaine members with its medal, Messrs Eddy Vedsmadian and Asadour Shougayan. Mr Vedsmadian served for many years in the administrative committees of Hamazkaine and also has organised art exhibitions (Biennial) of Australian-Armenian artists (painting, photography, sculpture), in Sydney, Yerevan and Shushi. Mr Asadour Shougayan, similarly has many years of service to Hamazkaine, especially as a teacher of Armenian language in Saturday and daily schools. Medals and certificates were awarded by Hamazkaine veteran Mr Hagop Zaratsian and Mr Kevork Vartanian.

At the beginning of the second part of the program, Reverend Father Avetis Hambardzumyan addressed the audience. He drew a parallel between the vision and thinking of the founding members of Hamazkaine and the visions of Mesrop Mashdots and Sahag Barteve, who saw the survival of Armenia in the preservation of Armenian language, literature, culture and Armenian heritage. He stated, "On this occasion, I congratulate all the members who dedicated themselves to the noble cause of Hamazkaine". He then read the heartfelt message of His Eminence Archbishop Najarian.

The Message of His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian on the 95th Anniversary of the Establishment of Hamazkaine

*"For even though we are small, even a conquered kingdom...
however, many deeds were found to be done and in our world
worthy of a memorial"*

St Mesrob Mashdots, St Sahag Barteve and King Vramshambouh, sensing the many threats posed to the existence of the Armenian people, founded the Armenian alphabet and proceeded to use it as a weapon to protect the unity of the Armenian people. This was at a time when the Armenian people occupied the lands of our fathers – where the history and culture of our ancestors would flow to us from every mountain, field, valley and river. Following the deportation of Western Armenians from their native homes and the exodus of Armenians from Cilicia, what would be the fate of the fragments of the Armenian people who were scattered across the world?

The nightmare of hardships and sufferings makes the minds of intellectuals weighty with thoughts, which are a life raft for the hopeless condemned to destruction in the darkness and despair.

Just as it was in the fifth century, in the 20th century the culture of the Armenian people became its life raft. This time the vision was

mapped out in the mind of Levon Shant, who would share his thoughts with Nigol Aghpalian. They were supported by other bright thinkers at the time and Hamazkaine was formally established in Cairo on 28 May 1928.

Hamazkaine embodied culture in all its manifestations including schools and newspapers, language and literature, history, music, theatre etc. Those who have benefited from participating in Hamazkaine's organisations have become volunteer warriors for Armenian culture. Today, more than 95 years after its establishment, the bright and dedicated work continues across the four corners of the world to maintain the knowledge and pride that Armenians have of the culture they have inherited.

We express our deep gratitude for the efforts and hard work conducted by Hamazkaine over the past 95 years to preserve our Armenian culture. In the same spirit we wish it continued success in its mission to educate future generations of Armenians.

With warm wishes and blessings,
Archbishop Haigazoun Najarian
Primate

Sunday 15 October – The Feast of the Holy Translators, commonly referred to as “Tarkmanchatz”, is one of the most important feast days in our Church calendar. Archbishop Haigazoun Najarian celebrated the Divine Liturgy in the Holy Resurrection Church to celebrate the occasion.

Having returned from Holy Etchmiadzin a couple of days earlier, the Archbishop explained in his sermon that only a few nations have a special Feast to honour their Translators. The Holy Translators were not ordinary translators because “they translated the Holy Bible through which God spoke.” Mesrob Mashdots identified that there was a need for Christianity to become the flesh and blood of the Armenian people. And for “this” a pioneering mind was needed, who became Saint Mesrob Mashdots. He expressed his concerns to Catholicos Sahag Bartev who in turn raised them with the King Vramshabouh. The King who bore a Persian name prepared the field where the seeds of 36 letters of the Armenian alphabet could be planted and eventually grow and blossom.

The 36 letters are referred to as “soldiers” that revolutionised the spirit of the Armenian people. If it were not for the creation of the Armenian alphabet, today we would not have Armenian literature, schools or churches. Those 36 “soldiers” made the Armenian people eternally faithful believers.

The Archbishop added, “Believe, that even in a country so far away from our Motherland, as long as we remain loyal to our literature and culture, nothing can defeat us. That loyalty becomes a reality when a newborn baby hears the Armenian from birth, and is raised with the Armenian language and culture. This is the utmost responsibility of the Armenian mother, Armenian parents, and Armenian

grandparents. When a child speaks Armenian, the language becomes his or her roots. It is in that way that we keep our Holy Translators alive otherwise their spirit will wither and finally die away...”

He further appealed saying, “Dear Armenian parents, our Armenian culture, literature and faith are more important than bread and water. Whilst conditions may change (of our Motherland *Ed.*) we must not change the value of our letters. The Armenian alphabet is an indestructible fortress that you must build within your home by speaking Armenian....“

Before the Covid pandemic, it was an annual tradition on the Feast of Holy Translators for Sydney’s Armenian teachers to be invited to a luncheon hosted by the Diocesan Centre. Since then, this tradition has been replaced by an online lecture with guest presenters so Armenian school teachers and volunteers from both Sydney and Melbourne can participate together. This year’s event was held on 22 October with guest lecturer, Beirut’s Haigazian University President Reverend Paul Haidostian.

Sunday 15 October – Under the auspices of His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian and organised by Hamazkaine Shant Chapter, a beautiful literary evening took place in the Edgarian Hall for the book launch of Mrs Zarouhi Manoukian’s “Spiritual Struggle”, published by the Shant Chapter. The Archbishop, members of Diocesan and Parish Councils, Reverend Fathers, representatives of Hamazkaine Regional Committee and its chapters, representatives of various Armenian organisations, Ryde City Mayor Mr Sarkis Yedelian and more than sixty Armenian literary enthusiasts,

together with members of Mrs Manoukian's family and friends attended the launch.

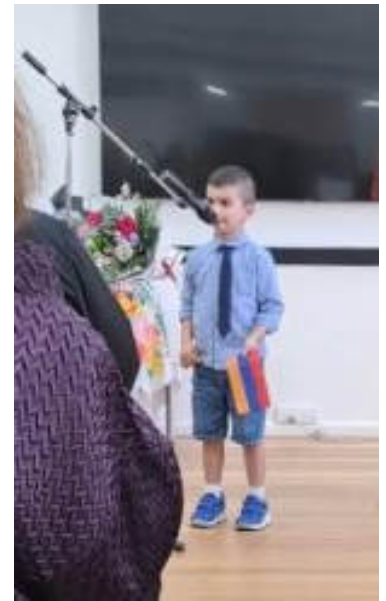
After the welcome speech of Mrs Nanor Manjikian Ashikian, Executive Committee member of the Shant chapter and secretary of the Diocesan Centre, the Master of Ceremony for the occasion Mrs Shoushan Sarian-Sahakian read Mrs Manoukian's biography. After graduating from Karen Jeppe National College in Aleppo, Mrs Manoukian taught Armenian language courses for two years at Haigazian School in Aleppo and 9 years at Ehamjian National School in Beirut. After immigrating to Australia, she served as a teacher and principal at Hamazkaine Tarkmanchatz School for 46 years. Former NSW Premier Gladys Berejiklian was one of her students. She also served at the Community Language Centre of Chatswood as teacher of Armenian language, was a member of the committee preparing the Armenian language program for state exams, examined and corrected the exam papers of HSC students. She is an author of four literary books. For her outstanding community services, Mrs Manoukian was awarded by the Willoughby City Council, as well as by the Ministry of Diaspora of Armenia.

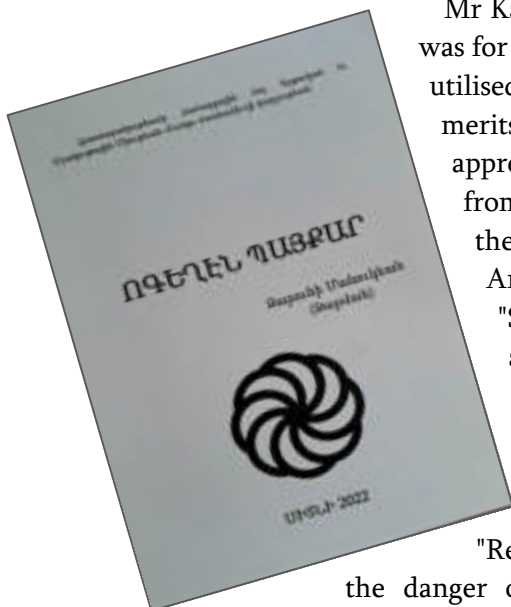
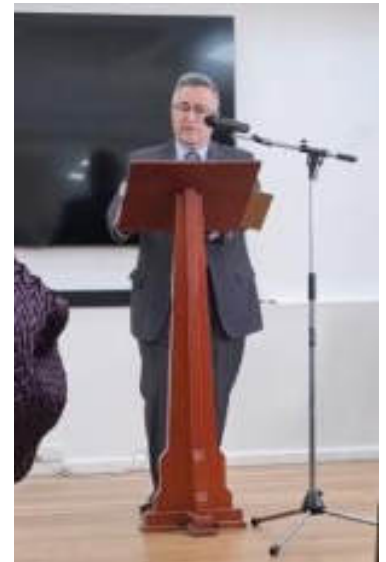
Mrs Manoukian's four grandchildren surprised

her by reciting few of her poems.

The book, which consists of 126 pages, 29 prose and 27 verse poems, was presented by Mr Vicken Kalloghlian. He read the testimony of one of Mrs Manoukian's students where she is described as a teacher who conveys the spirit of the Armenian language to her students, opening new horizons thanks to her special style for teaching Armenian.

Mr Kalloghlian's first expression of appreciation was for the impeccable Armenian Mrs Manoukian utilised. He referred to her human and literary merits by reading excerpts and giving his appreciation to each of them. Thus, he read from the prose titled "Be Righteous", where the author urges to be upright and preserve Armenian traditions, faith and identity; "Six-year-old girl", where Zarouhi struggles against the retreat of the Armenian language; "How Important", where the author emphasises the great role played by mothers and grandmothers in the process of raising a child Armenian;

"Retrospective Hint", where she warns about

the danger of assimilation of Armenians in Beirut; "Hayouhi", dedicated to her daughter, Maral, who like her mother raised her children with Armenian spirit; "One More Fragment " that refers to the return to one's roots.

"Zarouhi Manoukian's penned poems refer to the realisation of our national aspirations," said Mr Kalloghlian and read the poems with the following titles as a sample. "My great nation", "Mother Tongue", "Shoushan", "Complaint", "The torch", where Zarouhi Manoukian preaches that there is no retreat from the field of struggle for our generations.

Congratulatory messages from Karen Jeppe National College's Board and Principal, and from Mrs Nora Sevagian, a member of the ARS Central Board, where she describes Mrs Manoukian as "...a model and exemplary Armenian who loves her nation and her homeland more than herself" were read.

Varoujan Sanjian, an inimitable master of recitation, had his special part in the artistic program, who, among other poems, recited Zarouhi Manoukian's poems and sang *Pari Arakil* with the accompaniment of his son, guitarist Aram Sanjian, receiving thunderous applause from the audience.

The day coincided with Mrs Manoukian's birthday. As a surprise, the organisers organised cake which she cut at the hall, after which she uttered her heartfelt words of thanks. She defined the Armenian teacher as the one who passes on the national treasure to the next generation and expressed her gratitude to the parents of the past who cooperated with her and raised today's active generation working in our institutions in the fields of education and culture. At the end of the speech, those present expressed their love and respect to Mrs Manoukian, dear to all, with a standing ovation.

In his closing address, Archbishop Najarian expressed his gratitude to the Shant Chapter for organising this book

launch. "Thank you for giving the due respect to this author and educator, who has offered 55 years to her nation. It is difficult to be a teacher on these shores and to dedicate oneself to Armenian culture. Coincidentally, today is the Feast of the Holy Translators and this day, Mesrob Mashtots is jubilant in heaven, his soul rejoices, because Zarouhi Manoukian has cared for the Armenian alphabet which was created to teach the Armenian language. Speaking about "Spiritual Struggle", the Archbishop stated, "In her book, Zarouhi Manoukian keeps sounding the same alarm, warning of today's peaceful conditions that are trying to destroy the Armenian and his identity. In her writings, her vision and spirit of struggle reflect her philosophy of life, which refers to the nation's existence, faith and future." "You deserve this honour," concluded the Archbishop. Then he blessed her and the gathered crowd.

After the ceremony, a reception was held, during which

time Mrs Manoukian signed copies of her book.

Tuesday 17 October – Archbishop Najarian presided over the periodic Properties Committee meeting.

Wednesday 18 October – The Archbishop presided over the periodic ACWC Board meeting.

Monday 18 October – The National Council of Churches (NCCA) heads of churches' meeting was held online. See details in the Ecumenical News section on page 50.

Sunday 22 October – As mentioned above, on the occasion of the Feast of Holy Translators and in celebration of Teachers, an online lecture was presented, presided by Archbishop Najarian. Principals and teachers from AGBU Alexander School and Hamazkaine Galstaun College, as well as from Hamazkaine Tarkmanchatz, Toomanian, Papazian, Mesrob Mashdots-Matheossian (Melbourne), AGBU Alec Manoogian, Aginian (Melbourne) Schools and the Sunday Schools of Holy Resurrection and Holy Trinity parishes. Mr Nishan Basmajian chaired the online

event and introduced the guest speaker, Reverend Paul Haidostian, who has been the President of Beirut's Haigazian University since 2002. Mr Basmajian commenced with a brief summary of Reverend Haidostian's biography as follows:

In 1984, Reverend Haidostian graduated Haigazian University with a Bachelor's Degree in Psychology.

In 1987, he was awarded a Master's Degree by Near East School of Theology. He then moves to New Jersey where he was awarded a second Master's Degree, this time in Pastoral Theology, by Princeton University's Theological College.

In 1994, he was awarded a PhD in Pastoral Theology from the same University.

Reverend Haidostian is currently the chairman of the Central Committee of the Union of the Armenian Evangelical Churches in the Near East and co-chair of the Middle East Council of Churches (MECC). He is also a director of numerous international, regional, educational, Church and Middle East Ecumenical bodies.

Reverend Haidostian firstly presented a brief explanation of Haigazian University's history and current situation. The University offers teaching degrees and training courses as well as Bachelor and Masters' degrees. Out of the approximately 750 students who attend the University, 300 of them are Armenians who mostly originate from Lebanon, however there are a small number of Armenians from Aleppo, Kessab, the United Arab Emirates and Kuwait. Lebanon's current economic situation is dire, therefore large amounts of funds are spent on education to ensure that Armenian students can attain higher education. The outcomes are excellent. Reverend Haidostian said, "There are magnificent victories in the days of defeat." The University also offers a Bachelor's Degree in Armenian Studies and there are four Armenian Studies' subjects that are offered to Armenian and non-Armenian students alike.

Since 1970, the Haigazian Armenological Review has been published bi-annually. It is interesting to note that Haigazian University operates the Haigazian University Press, and 52 books have been published by the Press. Further, the Haigazian Research Centre holds symposiums and releases publications, amongst other things. "We are aware of the role we need to play, that is why we are dissatisfied with ourselves," Reverend Haidostian said modestly.

Moving onto the topic, the guest speaker first said that the internationalisation/globalisation process that gained momentum in the 90's also included what was Armenian. Naturally, people dedicated to education strive for the continuity of our nation and its development.

Reverend Haidostian then listed the factors by which internationalisation proceeded and is proceeding.

1. Speed and accessibility of means of communication.
2. Accessibility of news media as well as the Hollywood film world (Example: Netflix etc.)
3. Fast and free means of transportation.
4. English became an international language
5. The existence of multinational companies in every country (you see the same product of the same brand in every city), (for example, Zara, Chanel, etc. *examples from Paros*)
6. Development of Artificial Intelligence (AI).

The above have their influence on five areas:

1. The use of local languages was endangered when the new generation entered this internationalised world.
2. Difficulties were created in the transmission of national cultures from generation to generation. One generation wanted to transfer culture to the next, but how to transfer it in this new environment?
3. Difficulty in maintaining the family structure and family atmosphere.
4. Development or preservation of faith or historical faith, that is, should we continue to believe the way we believed in the past?
5. Violation of personal and collective identity took place and will continue.

There has been a breakdown of boundaries. Reverend Haidostian gave a personal example that happens every day. "Up to 5 years ago, when I walked around the university campus and greeted the students, they would greet me by standing up and saying hello, however now, seated with one foot resting on the wall, without budging, I am greeted with a "Hi"! This is not a negative approach on the student's part, he is just not of the times. In fact, he would not have noticed as there are no boundaries for him." He continued saying: "20 years ago, they used to say that one generation would not understand the other, meaning a span of 20-30 years' difference. Today, a third-year student at the University says about a newly enrolled student, *"what a failed generation!"* It is an issue today that the **new generation has difficulty keeping up with the new generation**. The Reverend gave another example:

"When I was young I had a transistor radio, I would listen to news or music. My parents knew what I was listening to. Today, thanks to social media, things change in an instant and it is impossible for a parent to follow all that is going on. Boundaries have disappeared and this is a problem".

Hence, the issue of preserving the Armenian identity for the Armenian school and the church is a new reality faced which is gradually becoming more complicated. "Therefore, how can an Armenian remain Armenian?" the lecturer asked and moved on discussing the topic of national identity. He said: "There is no national identity if the following are lacking:

1. Symbols of the past
2. Memory
3. Values and beliefs, religious or non-religious
4. The national identity will relate to a land, which is the Motherland

"These are the points we endeavour to maintain in our schools, which we consider to be the cornerstones of Armenian education, because Armenian identity is based on them". The Reverend then gave explanation about each of the mentioned 4 components.

1. A question arises here, which symbols are important, the cross?, the Armenian alphabet?, Mount Ararat?, etc., which one(s) should be given value?
2. What to remember and with what content? It is always necessary to give content to victory even if there is a defeat (Battle of Vartanants). Each Armenian community has its own memorable events; in Australia, for example, what should be remembered to create national pride (examples: the first built Armenian church?, the first Armenian school?, an important demonstration? etc.)
3. What beliefs and values should be considered, (for example Creeds?, Sacraments?, the Bible?, Nareg?, etc.). We talk about family sanctity as a value, what is family sanctity?, or what are human rights?, and what benefit are they for each Armenian?...

4. What do we understand by Homeland?, in what period of time?, for which geographical area? The lecturer gave an example saying: "Now there is a battle for maps of Armenia. In every book you come across, you find a different map of Armenia. Some include Nakhichevan, others don't, where is Artsakh considered to be today? These are important questions. Another issue: After the Genocide Armenians fled from Cilicia to Aleppo, then moved to Lebanon, then some migrated to Australia." By this example the Reverend wanted the attendees to realise the number of identities Armenians associate with. Another authentic issue: "Before, when you asked someone where he was from, he would say Hajentsi, Aintabsi, etc., now we say Beirutsi, Sydneytsi, Zahletsi... Therefore, the understanding of the ancestral land has changed..."

Globalisation competes with the above and is prevailing in the struggle with nothing to halt it. And the reason why is because we reap the benefits of globalisation. "Accordingly, the next generation will naturally and easily grow globalised, they will become a resident of the global village...that is, a citizen of the world. Therefore, if we feel this threatens our Armenian identity, then the nationalist must compete with it and should not consider it to be too difficult to combat. We should not feel defeated and surrender, but we all need to realise there is need for transformation. It is

important for us to preserve being Armenian or to develop the Armenian being. It is the task of the new generation to preserve and develop this." stated the lecturer. Reverend Haidostian noted a particularly important point stating, "This globalised world has many things but there is one thing that it lacks: it does not have a SOURCE FOR LOCAL MAN TO CLING ON TO, as if on a small boat in a wide ocean, how do you navigate in it? For a globalised person, the world is unsafe, despite all knowledge being accessible to him. Meanwhile, local man, with his limited knowledge, felt more secure. These days the world is ours, everything is available, but we have no control, and this causes confusion. So, what we see is a new kind of protectionist identity has developed among people. Here, as an Armenian, I believe that we have new opportunities." Explaining his thoughts, the Reverend stated that today a system of "special education" is developing in schools. At the same time, the use of "Artificial Intelligence (AI)" is rapidly emerging.

Therefore he assumes that every student in the coming 10-20 years will have his own robot to help him with his homework, instead of his parents. Accordingly, his suggestion was to be ready for these changes and use these changes for the preservation of Armenian identity. So, when the world begins to practically adopt the use of special education and Artificial Intelligence, the Armenian should be able to use them for his own needs. And here the Reverend put his finger on the wound saying: "Language, mastering the language, the language is irreplaceable, no one can be as much Armenian as the one who knows the language. He who cannot read and understand and recognise his past will lose the fortune he inherited. Therefore, we should devote our material investments in projects to find ways to learn, develop, preserve and spread the Armenian language. Through AI, we should be able to make Armenian language and history accessible to non-Armenians as well. Therefore, it is necessary to be ready to utilise AI which will empower each of us with the opportunity to become translators and the "Translators' Celebration" will take on, a new understanding."

In his concluding remarks, the Reverend stated, "Tarkmanchatz was a Movement, but it was not for one day. Therefore, we must diligently examine, in cooperation with the Motherland, how to develop the Armenian language and how to present it, as well as how to ensure its understanding and use. And to succeed, we must present Armenia, the Motherland, the Armenian language as a rich heritage that provides and strengthens us, and a guarantee for the strengthening of our future".

Responding to the questions posed by the teachers, the Reverend found it essential for Armenian teachers to spend time in the Armenian establishments of the Armenian Diaspora, which will complete their training as an Armenian teacher. He also suggested to organise symposiums with the agenda to discuss the subject of Speaking Armenian, and how to utilise “special education” in teaching Armenian.

On behalf of the teachers, Mr Manoug Demirjian, Principal of AGBU Alexander School, and Mrs Arpi Tavitian, the head of the Armenian department at Galstaun College, expressed their gratitude and appreciation. Both confirmed that it is impossible to escape from internationalisation, and the opportunities provided should be utilised in favour of learning Armenian.

Archbishop Najarian thanked and appreciated the professionally prepared lecture, congratulating the teachers on their celebration day and then with the closing prayer concluded this lecture of pivotal importance.

Sunday 22 October – Following Holy Mass, Archbishop Najarian accompanied by Reverend Father Avetis Hambarzumyan attended the ACYA-AGBU Youth ‘Spring Picnic’ at Davidson Park. The Archbishop encouraged the event which is collaboratively organised each year presenting the opportunity to engage with the youth and strengthening bonds.

The Archbishop conveyed his blessing upon the youth.

Monday 23 October – The Archbishop presided over the All Armenian Fund’s periodic meeting with the discussion focussed on the upcoming 12 November fundraising event featuring folk singer Gurgen Dabaghyan from Armenia.

Wednesday 25 October - The guest lecturer of the 25th online monthly lecture in the series was His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian on the topic "Was Artsakh to be like this..."? The moderator was Mr Nishan Basmajian who commenced by presenting the Archbishop’s biography which has been published in various former issues of Paros.

Archbishop provided an historical overview on the history of Artsakh, starting with from the establishment of a school by Mesrob Mashdots in the 5th century in the Amaras Monastery, passing to the autonomy given during Arab occupation, followed by the Tatar invasions, Lenk Timur, the vacating of rural Karabakh and refuge of its population in the mountainous regions. He spoke about the Khamsa Melikdoms, the secret meeting of Etchmiadzin, the mission of the pioneer of the Armenian liberation movement Israel Ori, the liberation armed struggle of Tavit Bek and the insidious anti-Armenian policy of the Russian state from those centuries until now. The Archbishop also referred to the historical reality of the Varanta prince's cooperation with the Tatars against the other four emirs (Meliks) and the handing over of the Shushi fortress to them.

His Eminence explained how Artsakh came under Russian rule in 1805 and became a Russian province. He warned that in those days Armenians were convinced that Christian Russia would save them and "grant" them an independent state. Even today, there are those who have the same faith and belief. That ‘one’ is a dream, he said, and has nothing to do with reality. In

the 19th century, Russia aimed to reach the "warm waters" of the Mediterranean sea and was leading for its own interests and goals. Even today, Russia has its interests in the region. The Archbishop also explained our failure in diplomacy, giving an example of General Antranig meeting an English soldier in Goris on his way to liberate Artsakh and giving faith to his empty promises to help solve the Armenian question. Antranig should not have believed those false British promises and should have continued and liberated Artsakh. However, due to not mastering the art of diplomacy, the opportunity was lost. "History would have been different today..." His Eminence explained.

In the course of history, the Russians, then the Soviets, and now the Russians again have always tried to plot Armenians and the Azeris against each other, in order to justify their presence in Transcaucasia as controllers and peacekeepers. At their instigation, Nakhichevan was depopulated of Armenians, and at their instigation, the borders between Artsakh and Armenia were cut in 1921, so that, as an *enclave*, Artsakh remained under the control of Azerbaijan. Referring to the role played by Turkey, the Archbishop said that "The Karabakh problem is Turkey's problem". Turkey's goal is to reach the Turkic nations in the East, up to Mongolia. The obstacles to this plan are Artsakh and Armenia. Today Armenia is also threatened by the loss of Artsakh. Today, when Artsakh is fully handed over to Azerbaijan, why are Russian troops still staying in Artsakh? According to His Eminence and other analysts, they may be there to capture Syunik in the near future. Our situation is grim.

The Archbishop clarified the following points:

- Artsakh has historically been Armenian based on the above historical facts.
- The rulers of the past 30 years have not had diplomatic maturity and were more preoccupied with the task of building their personal wealth rather than with national programs, such as creating a mighty army, making peace with Azerbaijan when it was defeated, etc.
- Keeping Armenia dependent on Russia, in security, military and economic areas.
- Today's rulers thought that by surrendering Artsakh, peace would come for Armenia. They did not understand that Armenian salvation is only with weapons. Assuring strength will ensure peace.
- There is widespread indifference in the capital Yerevan. People, even members of the ruling authorities, are indifferent of what passes over at the borders of Armenia. This is not acceptable.
- We cannot keep our land without fighting for it, because those around us understand only the language of force. Therefore, we should be ready for a new war.
- If we do not take ourselves seriously, no one else will, and how can we expect others to take us seriously?
- History has shown that when Russia and Turkey become allies, it is Armenia that suffers. Because, so to speak, to ensure Turkey's alliance the "friendly" state of Russia gives them something from our country, not from itself.
- If 500,000 Armenians had settled and lived in Artsakh, the situation would not be what it is today.
- Today, it is imperative to safeguard the displaced Armenians of Artsakh not only with food, but also by creating all the living conditions so that they do not emigrate. Moreover, the claim to claim the country of Artsakh should be kept alive in the people of Artsakh and among all Armenians in Armenia and in the Diaspora. It is true that the Diaspora is not homogeneous, but we must all pursue one goal and work in unison in the Artsakh issue.
- If the whole of Armenia was occupied, no one would care. Power speaks and that is what we need.
- If a leadership does not lead by example, it cannot be accepted as a leadership. Unfortunately, from independence until today, we have not had a model leadership and we do not have it. The lack of a model leader destroys hope among its people.

- Governments are temporary and the Catholicos is permanent. The Catholicos, the church, without interfering in politics, are obliged to criticise and raise their voices in favour of justice and the people. It seems the government has a different understanding of this. Our religion is a national religion, therefore the church will fulfil its national duty no matter what the obstacles are.
- The quote of Charents "Oh, Armenian people, your only salvation lies in the power of your unity" becomes a reality when the state of our country protects the country. National issues will not be solved with "Velvety" ideas, concluded the Archbishop.

During this one-and-a-half-hour presentation, Archbishop Najarian answered all the questions posed by the participants which are encompassed in the above points.

The session was closed with the Prayer of Protection.

Tuesday 31 October – Archbishop Najarian presided over the Diocesan Council’s regular monthly meeting.

ECUMENIC NEWS

The Diocese of the Armenian Church of Australia and New Zealand is a long-time member church of the National Council of Churches in Australia (NCCA) and the late Archbishop Aghan Baliozian was the President from 1994-97. May his name be blessed!

NCCA holds three meetings of National Church Leaders each year and recently held an online meeting on 18 October 2023. There are 18 member churches and a small group of six leaders met together with the NCCA President, Rev John Gilmore of Churches of Christ of Australia, and General Secretary, Ms Elizabeth Stone (see screenshot photo).

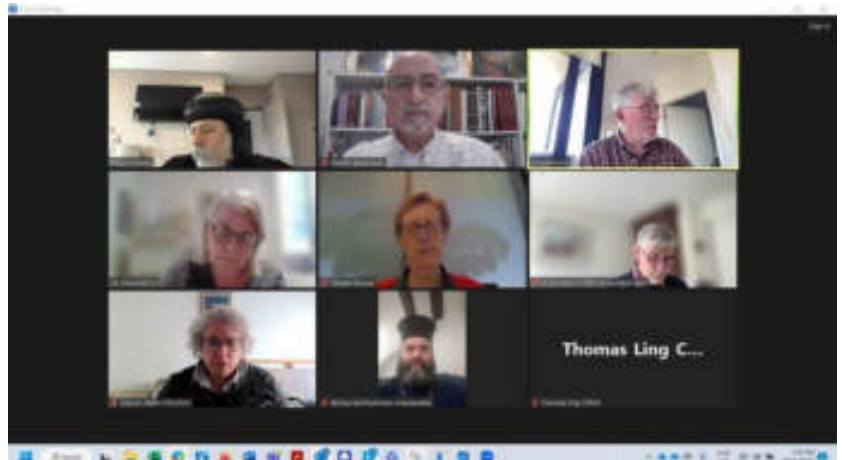
The meeting occurred after the weekend of the Voice Referendum and the start of the violent armed conflict between Hamas and Israel.

Therefore it was very fitting that President Gilmore commenced the

meeting with a reflection on St Paul’s letter to the Romans in Chapter 12: that our ‘love be genuine’ (verse 9) and to ‘never avenge ourselves, but leave room for the wrath of God’ (verse 19). President John reflected that this scripture passage shows us how to be the presence of Christ in a strong way to the people of the Holy Land, in Israel and Palestine, and to Australia’s First Peoples who are all hurting in different ways at this time.

The discussion in the meeting reflected on the Referendum vote. It is now clear that the Indigenous populations of Australia voted yes. One leader asked, “What does it mean for the churches to say Yes when the majority of people in Australia voted No.” There will be time for NCCA to bring the Indigenous leaders from our Churches together for conversation and reflection and advise the NCCA churches what ‘walking together’ might look like now.

Every leader expressed their heaviness of heart about Hamas attacks in Israel that has engulfed the population of Gaza in destruction and death by Israeli attacks. There was real concern about media misinformation and

unwillingness of parties to protect civilian populations and infrastructure and ignore the history of injustice over decades.

NCCA has drafted a Public Statement on behalf of churches on the situation in Gaza as our churches have partners there offering aid to communities and health services. The intent is for churches to be a voice of respect and restraint in responding to the situation. The Statement was published in the NCCA Newsletter on 20 October 2023 and a copy provided to all Federal Parliamentarians – MPs and Senators.

The meeting also met with consultant, David Bartlett of Resolve, who is conducting a survey for NCCA to prepare for the National Forum in June 2024. The survey of Church Leaders, members of NCCA churches that participate in meetings and taskforces asks questions about the key themes that they felt could guide the future directions of NCCA. What are the major opportunities to help the churches be better together?

The other part of the survey is to seek responses to what is it that churches can do together. What does partnership and working collaboratively look like in an increasingly secular society? How are we witnessing our faith in action, as in Jeremiah 29:7, 'But seek the welfare of the city where I have sent you into exile, and pray to the Lord on its behalf, for in its welfare you will find your welfare.'

The meeting received a brief update from Deacon Nishan Basmajian on the 100-150,000 Armenians that are displaced from Artsakh and the Lachin Corridor into Armenia. The meeting heard that this is a big humanitarian strain on a small country of Armenia. In addition, the Christian and cultural heritage of the Armenians in Nagorno-Karabakh region is and will be systematically destroyed by Azerbaijan. A bigger issue is the return of the ousted Artsakh population to their homes for which pressure from governments and churches should be applied on Azerbaijan.

Bishop Daniel of the Coptic Orthodox Archdiocese of Sydney also gave a briefing about the displaced Coptic population groups from Sudan and the decimation of Khartoum city after recent conflict including destruction of church properties. The displacement of 1 million people from northern Gaza to the border with Egypt is also a concern at this time.

The meeting closed with the reflection that living in Australia is to live in a country of enormous privilege and praying that we continue to bless each other and bless Australia with God's love and mercy as we go forth in Christ's name as Christians.

Reported by NCCA

Report on Dinner and Conversation At the Edgarian Hall, Armenian Apostolic Church of Holy Resurrection Monday, 23 October 2023

On Monday, 23 October, with the gracious permission of His Eminence the Archbishop, and the assistance of Deacon Nishan Basmajian, the NSW Ecumenical Council and the ecumenical Wellspring Community co-hosted a dinner and evening of conversation at the Edgarian Hall of the Armenian Church of Holy Resurrection in Chatswood, focussing on the theme of 'Care for Creation: The Spiritual Context'.

Fifty people attended, and the evening was declared a great success by everyone, to be remembered for a long time. Under the direction of Parish Priest Fr Avetis Hambarzumyan, the caterers produced a splendid meal based on traditional Armenian food, and Fr Avetis said grace as dinner was served. For the entire evening the Master of Ceremonies was Wies Schuiringa from the Society of Friends, Vice-President of the NSW Ecumenical Council,

and it was a privilege also to have with us the new Council President Fr Anastasios Bozikis, from the Greek Orthodox Church.

This event was one of a number of meetings and other gatherings during a pilgrimage across Australia undertaken by the Leader of the ecumenical Iona Community based in Scotland, Rev. Ruth Harvey of the Church of Scotland (also a Quaker), a recent Co-Convenor of the Citizens' Climate Assembly in Scotland), at the invitation of the Wellspring Community, whose foundation thirty years ago was inspired by the Iona Community. Ruth was listening and speaking with local First Nations leaders on the subject of Care for Creation, so close to the heart of both Celtic and First Nations spiritual traditions. Accompanying Ruth for all or most of her journey, as well as her husband Nick Austin, were Central Coast environmentalist Lisa Wriley, Co-Leader of the Wellspring Community, and Wellspring member and Wakka Wakka woman Brooke Prentis, a prominent First Nations Christian leader and educator. Both were present and spoke during the evening, as did the other Wellspring Co-Leader, Joy Connor. Lisa shared pilgrimage experiences, while Joy led the various tables of guests in a competition to note practical ways in which we might care for creation.

The two main speakers on the subject, after the dinner itself, were Rev. Ruth Harvey and Rev. Dr Ray Minniecon, Assistant Minister at St John's Anglican Church, Glebe, Pastor of Scarred Tree Indigenous Ministry within St John's, recipient of the Archbishop of Canterbury's Hubert Walter Award for Reconciliation and Interfaith Cooperation, co-founder of the Gawura School for Indigenous children within St Andrew's Cathedral School and the international postgraduate college NAIITS (North American Institute for Indigenous Theological Studies), now within the Sydney College of Divinity.

Ray spoke especially to the need for churches to engage seriously in care for creation, based on reference to God's love for the cosmos (John 3.16) and the groaning of creation in these days (Romans 8.20–23). Ruth then spoke especially to what she was learning during this pilgrimage about the climate crisis, against her personal background. After a short question time, Brooke Prentis responded with powerful observations. Soon afterwards, Ray Minniecon gave the final blessing to send us on our way.

The strong ecumenical spirit of the Armenian Apostolic Church, under the leadership of His Eminence, emphasized the significance of this event, the first in which the NSW Ecumenical Council has partnered with the Wellspring Community, but in the company of friends from so many churches and backgrounds. As we and the world around us face the universal climate crisis, as well as crises confronting particular groups of people such as the First Nations people and Armenian people, visible Christian fellowship and sharing with each other for mutual support and the strengthening of combined efforts to support others has never been more important.

(Prof.) Diane Speed AM
Convenor, Theological Reflection Commission, NSW Ecumenical Council
Deputy Leader, Wellspring Community

Parish News

WENTWORTHVILLE, SYDNEY Armenian Apostolic Church of Holy Trinity

Sunday 1 October – Reverend Father Miuron celebrated Holy Mass and delivered the day's relevant sermon. Special prayers were then offered for all Armenians of Artsakh.

Friday 6 October – A library bookshelf with a collection of mostly Armenian books on religion, history, music, poetry, the Genocide, etc. is now placed in the church for everyone's reading pleasure.

Saturday 7 October – The Armenian Apostolic Holy Trinity Church Ladies Auxiliary organised a Pilgrimage Bus Trip to St Shenouda Monastery where Father Miuron blessed water with the relics of three Saints.

“May this water be blessed and sanctified by the sign of the Holy Cross and the Holy Gospel, and the grace of this day, in the name of the Father, the Son and the Holy Spirit, now and always and forever and ever. Amen.”

The Bishop of the Monastery, Anba Daniel, then conducted a very interesting Bible Study session. The group also enjoyed listening about the history of the Monastery explained by one of the monks, while all enjoyed their meal and sweets outdoors.

Sunday 8 October – After Holy Mass and the sermon was delivered by Father Miuron, the congregation gathered in the church backyard to bless the shed, built by our beloved volunteer Aramays Avedisian with signage placed to read: "Aramays's Shed" in his memory on the 40th day of his passing.

The Requiem service on this day remembered the founders and martyrs of the Karen Jeppe College at the request of Karen Jeppe College Alumni Association. The congregation then gathered in the Batmanian Hall to

enjoy the artistic program which included acting, singing and dancing by the Holy Trinity Church Sunday School

children celebrating the Feast of the Holy Translators.

The guest speaker of the day was Mrs Varteni Khoudetsian-Misakian who presented concise but interesting information on the Feast to the guests.

During Holy Mass, Father Miuron blessed all the donors who contributed to the realisation of the purchase of our first church minibus.

Thursday 12 October – Naplan classes commenced in the Batmanian Hall at the Holy Trinity Church run by Mrs Sarineh Basmajian commenced and will continue every Thursday at 5:30 p.m.

Sunday 15 October – In the late afternoon, Father Miuron attended book launch of "Spiritual Struggle" authored by Mrs Zarouhi Manoukian.

Monday 16 October – At noon, Father Miuron paid a visit to the ACWC West Seniors' gathering in the Batmanian Hall where he expanded their knowledge on Altar vocabulary, sang a religious melody and blessed the meal before having lunch with them. The seniors were all presented with a Blessed Jerusalem Cross before their departure.

Wednesday 4, 11 and 18 October – Weekly Bible Study sessions were held at 8pm.

Sunday 22 October – Father Miuron and Holy Trinity Church Sunday School teachers participated in the online link lecture by with the President of Haigazian University of Beirut, Reverend Dr Paul Haidostian on the dangers of Internationalisation facing Armenian Education.

Wednesday 25 October – The Bible Study Group participated in the online lecture by His Eminence Archbishop Haigazoun Najarian on the topic, "Was Artsakh to be like this...," before the commencement of the weekly Bible Study session led by Father Miuron.

UNDER THE AUSPICES OF
HIS EMINENCE ARCHBISHOP HAYGAZOUN NAJARIAN

*10th Anniversary of
Armenian Apostolic Holy Trinity Church
Easter Eve Dinner Dance
for the first time in Sydney, Australia*

ENTERTAINMENT BY

HOVSEP GOMIDAS

KEYBOARD - SAKO CHOULJIAN
LEAD GUITAR - VAZKEN NAZARIAN
PERCUSSION - ATIF BADRIA

Saturday | ³⁰ MARCH | at 7:30 PM
2024

LOCATION: GRAND ROYALE
51-61 SOUTH STREET GRANVILLE

ENQUIRIES TO:

Yeretsgin Sbidag Avedisian 0470 225 826
Liza Tahanian 0403 988 542
Rita Simonian 0404 459 112

Donation

ADULTS: \$160
UNDER 12 YRS OLD: \$120
EFTPOS AVAILABLE

AUCKLAND, NEW ZEALAND

Armenian Apostolic Church of Holy Trinity

By the directive of His Holiness Karekin II Supreme Patriarch and Catholicos of All Armenians, a prayer service for Artsakh was held on 1 October in all Armenian Apostolic churches, in Armenia and throughout the world. Due to logistical reasons, the Parish Council of St Gregory the Illuminator Church of Auckland could not organise the prayer on the same day, but instead organised two prayer meetings, one within the Armenian community and the other in the ecumenical circle.

On the morning of **Sunday 22 October**, a prayer was held in the Meadowood Community Centre, in the presence of about 30 faithful, led by Deacon Nishan Basmajian, with the participation of Deacon Margos Iskenderian and members of the Zvartnots Choir.

Following the prayer service of the Holy Resurrection Church in Sydney, a special prayer book was prepared for members of the community's participation in the reading of the prayers. Members of the Zvartnots Choir and some of the attendees

read a prayer each including Annie Yaghubian, Narine Grigoryan, Ankeen Yeldizian, Rose Andrea, Gohar Sargsyan, Aline Manougian, Salpy Yeldizian, Daisia Grigoryan, Gayane Sargsyan, Louisa Grigoryan, Hedy Ovanesoff, Anaheed Sargsyan and Rita Andrea. Deacon Margos chanted (*"Kta Der"*) as a soloist. Deacon Nishan reiterated the message to keep Artsakh in our hearts and firmly believe in its return to the Armenian nation.

This well organised and impressive gathering was an opportunity to renew the covenant for those present.

The ecumenical prayer service dedicated to Artsakh took place on the evening of **Sunday 29 October** in the Holy Trinity Anglican Cathedral, Auckland under the joint organisation of the Parish Council of St Gregory the Illuminator Church and the directorate of the Anglican Cathedral.

With the presence of Reverend Ivica Gregurec were the Patriarchal Vicar of the Syriac Orthodox Church of Australia and New Zealand, Archbishop Mor Malatius Malki Malki, Reverend Dr Joseph Zachariah Maramkandam, Cor Episcopa St Peter's Jacobite Syrian Orthodox Church, Reverend Father Jean Paul Abou Naoum, Parish Priest Melkite Catholic Church.

The order of prayer service was prepared and organised by Reverend Ivica Gregurec and Deacon Nishan Basmajian. At the appointed time, the procession gracefully entered the church, each official taking their allocated seat, after which Anne Mills welcomed all those present and invited them to raise a heartfelt and sincere prayer for the peace of Armenia, Artsakh and the forcibly displaced Armenian population of Artsakh. The first 20 minutes of the ceremony were devoted to the Anglican ritual, which proceeded according to the protocol with the beautiful singing of the quartet and prayers. During the service, two Scriptures were read, the first one from the Old Testament (Isaiah the Prophet 5:1-5) by Mrs Pam Rose, and the second one in Armenian by Mrs Salpy Yeldizian from the New Testament (John 14:25-31). In his homily, Reverend Ivica explained the terrible situation that prevailed for the Armenian population of Artsakh, forcibly displaced by Azerbaijan. He expressed his gratitude to St Gregory the Illuminator Parish Council and Deacon Nishan for organising this magnificent ecumenical event at short notice, in which five different churches participated. He greatly appreciated the

presence of Archbishop Malki Malki who came from Sydney to visit his flock and showed great interest to participate in this important service. He also thanked and appreciated the participation of Father Joseph and Reverend Jean Paul.

Immediately after, Reverend Iveca accompanied by organist Dr Philip Smith, chanted in solo the Sanctus hymn “Holy “Holy, Holy” (*Soorp, Soorp, Soorp*) in Armenian accompanied by the Zvartnots choir’s charming and harmonious singing, led by Deacon Nshan.

Specially written prayers for the peace of Artsakh and Armenia were read by Reverend Jean Paul in Arabic, Father Joseph in English, Archbishop Malki Malki in English and Deacon Nishan in Armenian. Once again, the Zvartnots choir gracefully chanted “Lord Have Mercy” (*Der Voghormia*). Before the “Prayer of Protection” which was offered by Archbishop Malki in Assyrian, all the Armenian faithful present recited the Lord’s Prayer in Armenian.

Immediately after the prayer service, a reception took place catered by the St Gregory the Illuminator Church Ladies’ committee. Reverend Ivica invited all those present to take a tour of Holy Trinity Cathedral and the adjacent St Mary’s church providing a detailed explanation of the history of the church and the stages of construction over 60 years, creating a great interest among the participants. Enthusiastic about the success of the initiative, Reverend Anne Mills suggested that the organisation of such ecumenical prayers should not be left to chance and that the meetings should be held regularly.

Correspondent

Heartfelt Sentiments of Gratitude

As of 1 October, we regretfully farewelled Mrs Lena Nazarian who has been a loyal, faithful and conscientious member of the Paros editorial team, who leaves due to her busy schedule. We are of course saddened to lose the "truly gentle" lady that Lena is, as she ceases bringing her contribution each month. Who wouldn't be? But Mrs Lena is the embodiment of graciousness and she knows herself well. When she felt that she was no longer able to fulfil her duty one hundred percent, her approach was to be honest with herself.

Mrs Lena translated the Armenian text of Paros into English meticulous and caringly. Two months ago, she advised that she will need to leave her volunteer work reluctantly, the fruits of which were enjoyed by the many readers of the English section of Paros.

We wish our dear friend good health, strength and patience, to be able to overcome the challenges of her many duties. We will pray that God will reward her according to her deep faith and kind heart.

The Paros editorial team will always be grateful to you, Mrs Lena.

Paros Editorial Team

**Հովանավորությամբ
ԲԱՐՁՐԱՅՇՆՈՐՀ
ՏԷՐ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆ ԱՐՔ. ՆԱՃԱՐԵԱՆԻ**
Քարեխնամ Առաջնորդ Առարալիոյ եւ
Նոր Չերանայի Հայոց Թեմին

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ

**Կազմակերպությամբ
Հայաստան Համահայկական
Հիմնադրամի
Առարալիոյ Վարչության**

**Մասնակցությամբ՝
Հայրենի սիրուած ժողովրդական երգիչ**

ԳՈՒՐԳԵՆ ԴԱԲԱՂՅԱՆ

**Կիրակի 12 Նոյեմբեր 2023ի
երեկոյեան ժամը 6.00ին
Ryde Eastwood Leagues Club
117 Ryedale Road, West Ryde**

Մասնակցության Սակ՝ 75 Տոլար

**Տոմսեր ստանալու համար դիմել
Հայկ Լէփէճեանի 0410597290
Յովիհաննէս Գոյյունճեանի 0408283826
Յարութ Օրճեանի 0412895670
Սոնա Պէրպէրեանի 98097427
Անի Ապէճեանի 0405274274
Ասադիկ Մանուկեանի 0412530401**

MARKING THE 850TH ANNIVERSARY OF THE DEATH OF SAINT NERSESS SHNORHALI

UNDER THE AUSPICES OF HIS EMINENCE
ARCHBISHOP HAIGAZOUN NAJARIAN
PRIMATE DIOCESE OF THE ARMENIAN CHURCH
OF AUSTRALIA & NEW ZEALAND

JOINTLY ORGANISED BY
**The Diocese of the Armenian Church of
Australia & New Zealand
& the REGIONAL COMMITTEE OF
HAMAZKAINE AUSTRALIA**

KEYNOTE SPEAKER
SPECIALLY INVITED FROM ARMENIA
FOR THIS EVENT

Dr. Prof. Mher Navoyan

Musicologist, Honored Worker of Art of RA,
Doctor of Science (Arts.)

**Friday, 10 November 2023
at 7.30pm**

**NORTH RYDE SCHOOL OF ARTS
Cox's Road, Ryde**

For Details please contact:

Lilik Kotoyan 0433-655-943

Nora Bastajian 0427-640-882

Nanor Ashikian and Nishan Basmajian

Tel. 91614000 OR 0487-708-800

Email: diocese@armenian.com.au

ԱՌՅԱՆՑ ԼՍԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅ

Կազմակերպությամբ

Աստրալիոյ եւ Նոր Զելանտայի Հայոց Առաջնորդարանին

Նիւթ՝

ԱՐՅԱՆԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ԵՒ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Զեկուցաբեր՝

Հոգեշնորհ Տէր Գարեգին Վարդապետ Համբարձումեան
Սուրբ Էջմիածնի Արցախի Հոգեւոր-Մշակութային
Ժառանգութեան Պահպանութեան Բաժնի Տնօրէն

ONLINE LECTURE EVENING

Organised by the Diocese of the
Armenian Church of Australia & New Zealand

Presenter:

**VERY REVEREND FATHER
KAREKIN HAMBARDZUMYAN**
Head of the Department of Preservation
of the Cultural-Spiritual Heritage of Artsakh
of Holy Etchmiadzin

Topic:

**THE SIGNIFICANCE OF
ARTSAKH'S SPIRITUAL AND
CULTURAL HERITAGE FOR
ARMENIANS**

Տառնիվանք -Dadivank

For the Zoom Link
Please register with
Mr Nishan Basmajian
or

Mrs Nanor Manjikian-Ashikian
diocese@armenian.com.au
Telephone +61-2-91614000

A man with a beard and dark hair, wearing a dark suit jacket over a white shirt, is shown in profile from the chest up. He is looking towards the left. The background is a dark, textured grey.

Annual
GALA DINNER

WITH

A stylized logo consisting of three vertical bars of varying heights, with the rightmost bar being the tallest and having a slight curve at the top.

SEVAK AMROYAN

Under the auspices of His Eminence
ARCHBISHOP HAIGAZOUN NAJARIAN
Primate of the Armenian Church
of Australia & New Zealand

Organized by the Armenian Apostolic Church of
Holy Resurrection Parish Council

SUNDAY 11TH OF FEBRUARY 2024

5:30PM ARRIVAL FOR 6:00PM SITTING

MIRAMARE GARDENS

48 MYOORA ROAD, TERRY HILLS

TICKET \$160

INCLUDES CANAPES ON ARRIVAL
THREE COURSE MEAL
WINE, BEER & SOFT DRINKS

FOR RESERVATIONS:

HAROUT OKJIAN 0412 895 670

ALICE BAKLA 0404 092 351

HERMAN MAHMUR 0419 219 212

CHURCH OFFICE (02) 9419 8056

ARMENIAN COMMUNITY WELFARE CENTRE

We provide a range of services that cater to various demographic groups in the community.

Some of our services are funded by the Department of Health under the Commonwealth Home Support Programme, Multicultural NSW and the Department of Justice and Communities NSW.

CONTACT

02 9419 6394
0402 818 421

welfare@armenian.com.au

10 Macquarie Street,
Chatswood NSW 2067

Australian Government
Department of Health

Multicultural
NSW

Communities
& Justice

SOCIAL SUPPORT GROUP

This support is provided to people aged 65+, these structured activities are provided in a group-based environment and designed to develop, maintain and support social interaction and independent living.

*Tuesday, Wednesday and Friday 9:30am to 1:30 pm
Edgarian Hall, Chatswood.*

*Monday and Friday 9:30am to 1:30 pm
Batmanian Hall, Wentworthville.*

Group Excursions

Monthly Group Excursions are conducted by the Centre's staff.

SOCIAL SUPPORT INDIVIDUAL

This assistance is provided to frail aged individuals or couples aged 65+, either in the home or while accessing community services, to meet their needs for social contact and company.

Services include:

- visiting services
- telephone and web-based monitoring
- accompanied activities.

CENTRE BASED RESPITE

This care is available to CHSP clients aged 65+. This service benefits the client's carer through providing supervision and assistance to the frail older client. The carer may or may not be present during the delivery of the service.

DOMESTIC ASSISTANCE

Domestic Assistance is normally provided in the home and refers to:

- general house cleaning
- linen services
- unaccompanied shopping (delivered to home).

REFERRAL SERVICES

We assist with referrals to My Aged Care and support you with the application and assessment processes. If we are not able to accommodate your needs, we assist you by referring you to other organisations and services that are best suited to you.

WOMEN'S GROUP

Our Women's Group is for all participants who would like to strengthen social connectedness, make new friendships, establish networks and foster personal development.

Friends of the Diocese

Archbishop Haigazoun Najarian
 Mr & Mrs Zaven Henry & Crista John
 Mr & Mrs Sarkis & Alice Der Bedrossian
 Mr & Mrs Kevork & Marina Tchaprastian
 Dr & Mrs Artin & Maro Jebejian
 Mr & Mrs Avo & Jackie Tevanian
 Mr & Mrs John & Taleen Marcarian
 Mr & Mrs Stepan & Hilda Kerkyasharian
 Mr & Mrs Garo & Maral Simonian
 Mr & Mrs Aris & Anahid E vanian
 Holy Resurrection Church

Dr & Mrs Garo & Laura Artinian
 Mr John Nazarian
 Kharadjian Family

Mr & Mrs Diran & Virginia Vahratian
 Mrs Ello Meguerditchian,
 Alexander & Robert Yaghljian Family
 Mr & Mrs Armen & Karine Baghdasarayan
 Mr & Mrs Michael & Helen Carapiet
 Mr & Mrs Hagop & Salpy Yeldejian
 Prof & Mrs Aram & Shery Minasian
 Mr & Mrs Hayrig & Harriet Andriasian
 Mr & Mrs Hovig & Mirna Barsoumian
 Mr & Mrs Movses & Lilit Injejkian
 Mr & Mrs Jack & Rita Nercessian

Dr & Mrs Assadour & Gracy Ekmejian
 Mr & Mrs Jack & Sirvart Elmassian
 Mr & Mrs Vicken & Arsho Kaloghlian
 Mr & Mrs Zaven & Marianne Yaghljian
 Mr & Mrs Hagop & Arax Kijjian
 Mr & Mrs Gevik & Shoghik Avetian
 Mr & Mrs Jack & Mary Terzian
 Mrs Maro Sarkissian
 Mrs Makrouhi Kortian

&

Our Anonymous Donor Friends

EM Funerals

Serving the Armenian community with dignity, compassion & excellence
 We will always answer your call to help

Ello Meguerditchian
 m | 0405 675 571
 ph | 1300 076 100
 e | ello@emfunerals.com.au

Office address (by appointment)
 Suite 7, Level 1,
 174 Willoughby Road
 Naremburn NSW 2065

Միտևի Գալ գաղութի կողմ: ճանչցում էլ Սկրտիչեանը պատրաստ է խաղիս օգտակար հանդիսանալու թաղմանական ամբողջական ծառայության սպասարկության

Personalised, professional service • Burial or cremation services • Complimentary concierge service
 Repatriation of remains • Fluent in English and Armenian languages • All cultures

For your peace of mind, ask about our Pre-Paid Funerals*

3 years interest-free payment plan available

*For funeral services only, burial plots not included

emfunerals.com.au

Classique
 SWISS WATCHES SINCE 1967

ClassiqueWatches.com

W Sales@sgagroup.com.au | sales@sgagroup.com.au | 02 9290 2199 | 02 9262 1430

Going somewhere?
 camerahouse
 is your destination.

Passport Photos.
 WE'VE GOT MEMORY, POWER, CAMERA BAGS & BINOCULARS FOR YOUR NEXT TRIP!
 GET THE RIGHT ACTION GEAR FOR YOUR HOLIDAY!
 PRINT SERVICES
 ASK US ABOUT VIDEO LIGHTING LENSES & DRIVE
 FLY INTO THE DRONE ZONE!
 RENT IT OR ZIP IT!
 EXPERTS

Shop 419 Westfield Warringah Mall Shopping Centre,
 Brookvale NSW 2100 PHONE: (02) 9907 1953

SPECTRUM
camerahouse